หายสังวาล ชื่นบุญ
อนุสรณ์

รวมเรื่องธรรมะ

ของ

"คามหุโณ"

และ

รวมเรื่องสั้น

ของ

พ.ต.ท. ปกรณ์ ปิ่นเฉลียว

พิมพ์เป็นอนุสรณ์ เนื่องในการฌาปนกิจศพ

คุณพ่อสงวน ชื่นบุญ

ณ เมรุวัดธาตุทอง ถนนสุขุมวิท พระโขนง

นครหลวงกรุงเทพธนบุรี

วันจันทร์ ที่ ๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๕

2405

เจ้าภาพ

ขอขอบพระคุณอย่างสูง

ที่ท่านได้ให้เกียรติมาในงานฌาปนกิจศพ

คุณพ่อสงวน ชื่นบุญ

หากมีสิ่งใดบกพร่องหรือไม่เรียบร้อยประการใด

ขอได้โปรดประทานอภัยด้วย

คำปรารภ

ในงานฌาปนกิจศพ คุณพ่อสงวน ชื่นบุญ ณ วันที่ ๓ เมษายน ๒๕๑๕ ลูก ๆ ได้ปรึกษากันที่จะจัดพิมพ์หนังสือแจกเป็นบรรณาการ แก่ท่านที่เคารพนับถือ ที่ให้เกียรติมาในงานนี้ และเพื่อเป็นอนุสรณ์แก่ผู้วายชนม์ จึงได้ไปขอความกรุณาต่อ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ซึ่งคุณชายท่านก็ได้เมตตาให้เรื่อง "รวมเรื่องธรรมะ" ของ "คามหุโณ" และ "รวมเรื่องสั้น" ของ พ.ต.ท. ปกรณ์ ปิ่นเฉลียว

ลูก ๆ หวังว่า "รวมเรื่องธรรมะ" ของ "คามหุโณ" และ "รวมเรื่องสั้น" ของ พ.ต.ท. ปกรณ์ ปิ่นเฉลียว ที่ท่านได้รับไปนี้ คงจะอำนวยประโยชน์ให้แก่ท่านได้ตามสมควร และจักเป็นที่พอใจโดยทั่วกัน

อนึ่ง ลูก ๆ ขอขอบพระคุณท่านที่ได้ให้เกียรติเยี่ยมคารวะศพ และรับเป็นเจ้าภาพสวดพระอภิธรรม ตลอดจนให้เกียรติมาในงานฌาปนกิจศพ คุณพ่อสงวน ชื่นบุญ ขออานิสงส์แห่งการบำเพ็ญกุศลอุทิศ และอานิสงส์แห่งการพิมพ์หนังสือนี้เป็นธรรมบรรณาการ จงเป็นปัจจัยอำนวยสุขแก่ดวงวิญญาณ คุณพ่อสงวน ชื่นบุญ ในสัมปรายภพทุกประการ

บุตร และ ธิดา

นายสงวน ชื่นบุญ

ชาตะ ๒๓ มีนาคม ๒๔๓๔

มรณะ ๑๖ กันยายน ๒๕๑๔

ประวัติย่อ

นายสงวน ชื่นบุญ เกิดเมื่อปีเถาะ ตรงกับวันที่ ๒๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๓๔ ที่บ้านเลขที่ ๒๐๕ หมู่ ๒ ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ บิดาชื่อนายชื่น มารดาชื่อนางยิ้ม ชื่นบุญ มีพี่น้องทั้งหมด ๖ คน ได้ทำการสมรสกับนางทองดี ชื่นบุญ (แก้วสถิตย์) มีบุตรธิดาด้วยกัน ๑๐ คน ได้รับราชการอยู่ที่กระทรวงมหาดไทย

นายสงวน ชื่นบุญ ป่วยด้วยโรคชราถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๔ เวลาประมาณ ๐๒.๔๕ น. ที่โรงพยาบาลตำรวจ รวมอายุได้ ๘๐ ปี.

พ่อของลูก

วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๑๔ เป็นวันที่ลูก ๆ ต้องประสบการสูญเสียครั้งใหญ่ในชีวิต เพราะเป็นวันที่พ่อได้จากลูก ๆ ไปอย่างไม่มีวันกลับ ถึงแม้จะทราบดีว่า ความตายเป็นธรรมดาของโลก แต่การจากไปของพ่อในวันนั้น ก็ทำให้ลูก ๆ และญาติมิตรได้รับความกระทบกระเทือนใจอย่างหนัก

ตลอดชีวิตของพ่อ พ่อพยายามประกอบแต่กรรมดี และเป็นพ่อที่ประเสริฐของลูก ๆ พ่อพร่ำสอนลูก ๆ อยู่เสมอให้ขยันหมั่นเพียร ให้ดำรงตนอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริต ให้ประกอบคุณงามความดี ยึดมั่นอยู่ในความกตัญญูกตเวที ให้รักเกียรติยศชื่อเสียงวงศ์ตระกูล อย่างยิ่งยวด เพราะการสร้างชื่อเสียงเกียรติยศ หรือการดำรงไว้ซึ่งศักดิ์ศรีของตระกูลนั้นจะต้องใช้เวลายาวนานมาก พ่อเคยพูดย้ำกับลูก ๆ เสมอ เพื่อให้จดจำไว้ถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดว่า "ถ้าแม้นไม่สร้าง ก็อย่าทำลาย" พ่อได้อบรมลูก ๆ ให้ทำแต่กรรมดีเท่านั้น พ่อมีความกรุณาปรานีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่พยายามทำตัวอย่างที่ดีไว้ให้ลูก ๆ ถือปฏิบัติตาม ให้ความรักความอบอุ่นแก่ลูก ๆ โดยเท่าเทียมกัน คอยดูแลไม่ให้ลูก ๆ ได้รับความเดือดร้อนทั้งกายและใจ จึงนับว่าพ่อเป็นพรหมของลูกโดยแท้จริง

ขอให้ดวงวิญญาณของพ่อจะอยู่ภพใดก็ตาม ขอเดชะกุศลบุญราศีที่พ่อประกอบแต่ความดีในชาตินี้ และผลบุญกุศลที่ลูก ๆ และญาติอุทิศ

ส่งไปให้ จงดลบันดาลให้ดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของพ่อไปสู่สุคติ ในสัมปรายภพโน้น

หากชาติหน้ามีจริงลูก ๆ ขออธิษฐานให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลกจงดลบันดาลให้ลูก ๆ ได้เป็นลูกของพ่ออีกเถิด วันนี้เป็นวันสุดท้ายที่ลูกจะได้เห็นร่างของพ่อ คงจะเหลือแต่อัฐิของพ่อซึ่งลูก ๆ จะเก็บไปบูชาทำบุญอุทิศส่วนกุศลเพื่อเป็นพลวปัจจัยนำดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของพ่อให้เสวยวิมุติสุข ในสัมปรายภพจงทุกประการ เทอญ.

ลูก ๆ ของพ่อ

รวมเรื่องธรรมะ

ของ

"คามหุโณ"

หลวงพ่อของไอ้หนู

ได้อ่านนวนิยายประเภทเรื่องสั้นของพม่าเรื่องหนึ่ง ซึ่ง โกวิท สีตลายัน แปลจากเรื่อง His Spouse ซึ่งเขียนโดยนักเขียนพม่าที่ใช้นามว่า "ซอว์ กยี" ในชื่อเรื่องภาษาไทยว่า "คู่สร้าง" ในนิตยสารรายสัปดาห์ชื่อ "ฟ้าเมืองไทย" ฉบับที่ ๓๓ ประจำวันพฤหัสบดีที่ ๖ เดือนพฤศจิกายน ๒๕๑๒ แล้วทำให้นึกถึงนิยายพื้นบ้านของไทยเราทำนองเดียวกันนี้เรื่องหนึ่ง

ของไทยเราว่าอย่างไร ไว้เล่าทีหลัง ตอนนี้จะสรุปเรื่องของพม่าลงไว้สำหรับผู้ไม่ได้อ่านนวนิยายแปลเรื่องนั้นได้ทราบก่อน

ตัวละครที่สำคัญในเรื่องมีสองคน คนหนึ่งชื่อโกสิ่น อายุ ๔๓ เป็นผัว อีกคนหนึ่งชื่อมะปอ อายุ ๓๗ เป็นเมีย โกสิ่นเคยบวชเป็นเณร ๙ พรรษา สึกออกมาแต่งงานกับมะปอ มีลูกด้วยกันสามคน คนโต, คนที่สองเป็นชาย คนสุดท้ายเป็นหญิง

มะปอขายผักที่ตลาดหาเงินมาเลี้ยงลูกและผัว โกสิ่น หุงข้าวเฝ้าบ้าน เลี้ยงลูกและชงน้ำชาอยู่ที่บ้าน มะปอเหน็ดเหนื่อย แต่นางก็ยังมีแก่ใจเป็นสุขเมื่อได้ยินเพื่อนบ้านบอกนางว่า "ผัวของหล่อนนี่เก่งนะ

ร่ำเรียนหนังสือหนังหามา หล่อนน่าจะนอนฟังผัวของหล่อนอ่านมงคลสูตรสบายใจไปเลย”

โกสิ่น ให้รำคาญสายตาชาวบ้านที่มองเหมือนหมายเขาว่า “เกาะชายผ้าซิ่นผู้หญิงกิน” ต่อมาจึงลองลงทุนค้าไม้ไผ่ โดยยืมเงินมาจากญาติคนหนึ่ง ผลคือวอดวาย ปีต่อมาทำนา ผลคือเท้าเป็นแผล เพราะทะเลิ่กทะลั่กเหยียบผาลไถเข้า นอนรักษาแผล ๑๕ วันจึงหาย

เขาเกิดนิพพิทา ลาเมียไปบวช นิพพิทาคือความเบื่อหน่ายชีวิตฆราวาส คงจะรวมทั้งมะปอเมียของเขาด้วย เพราะวันหนึ่งเมียเขากลับจากตลาด หล่อนสยายผมแล้วลงนอนให้ลูกเหยียบนวดให้นั้น โกสิ่นมองเห็นเมีย “เหมือนยายแร้งทึ้งที่ถูกปีศาจสิง” เขาจึงบอกลาเมียว่าจะบวชเพียงเดือนเดียว แต่ล่วงเข้าสามเดือนแล้ว หลวงพ่อของลูก ๆ ของหล่อนก็ยังไม่มีทีท่าว่าจะสึก

ผัวไปบวช ลูกชายคนโตอายุ ๑๔ ปีเล่า ก็ไปเรียนหนังสือและอยู่กับหลวงพ่อที่วัด มะปอจึงไปให้ววานป้าซึ่งอยู่ในเมืองมาอยู่เฝ้าบ้านให้ชั่วคราว แต่นานเข้าป้าทนไม่ไหวจึงบอกพระโกสิ่นตรง ๆ ในวันที่ท่านมารับบาตรที่บ้าน วันหนึ่งว่า “เมื่อไหร่ท่านจะสึกเสียทีล่ะ ?

พระไม่ตอบ แต่ยกคาถาว่าถึงความสุขในสมณเพศให้นางฟัง แต่คาถาเหล่านั้นก็ไม่แทรกซึมเข้าไปในรูหูของนางเลย

มะปอเองก็เคยเปรยเรื่องนี้กับพระโกสิ่น แต่ถูกพระท่านตวาดด่าเข้าให้

เช้าวันหนึ่ง พระโกสิ่นมารับบาตรที่หน้าบ้านตามปกติ เห็นมะปอผู้สีกาแต่งตัวสวยผัดหน้าทาแป้งขาวผ่อง เกล้ามวยให้รับกับใบหน้า ไรผมที่หน้าผากเกลี่ยแหวกให้งดงาม ลากดินสอเขียนคิ้วเป็นวง ใส่เสื้อขาวที่สวยที่สุด นุ่งโสร่งตัดใหม่ที่มีดอกเป็นรูปดอกไม้แดง

ข้าวของในบ้านถูกเก็บเพื่อบรรทุกเกวียน ซึ่งเตรียมไว้แล้ว พระสงสัยจึงถามมะปอ อดีตสีกาภรรยาจึงเล่าให้ฟังว่า จะเข้าไปอยู่ในเมืองกับป้า เพราะป้าจะกลับ "ถ้าเขากลับไปอิฉันก็ขายของกับเลี้ยงลูกในขณะเดียวกันไม่ได้อิฉันก็จะขออนุญาตท่านพาลูกคนเล็กสองคนนี้เข้าไปในเมืองด้วย เจ้าคนโตน่ะให้อยู่กับท่าน" นางว่าแล้วก็หันไปสั่งเสียลูกชายคนโตด้วยใบหน้าเศร้าหมองว่า "อยู่กับหลวงพ่อนะลูก"

พระโกสิ่นรำพึงว่า ถ้ามะปอเข้าไปอยู่ในเมือง แล้วไปเจอใครที่นางคิดว่าจะพึ่งพาได้ ไว้วางใจได้ แล้วเกิดตกลงปลงใจเข้ามันจะยุ่งกันใหญ่ในภายหลัง แล้วจึงบอกมะปอว่าที่ในเมืองน่ะพวกขี้เมาเกะกะมีมาก แต่เมื่อเห็นมะปอไม่ว่ากระไรทั้ง ๆ ที่นางก็กลัวพวกนี้มาก พระจึงบอกนางตรง ๆ ว่า "อาตมาท่าจะต้องสึกเสียแล้ว"

นั่นของพม่าเขา ของไทยเราก็มีเหมือนกัน . . . .

พ่อของไอ้หนู ไอ้หนูอายุ ๘ ขวบ พ่อเคยบวชมาแล้วหนหนึ่งเมื่อไอ้หนูมีน้องอีกสองคนพ่อเกิดนิพพิทา ลาแม่ไปบวช บอกว่าจะบวชแก้บนเพียงหนึ่งพรรษา ออกพรรษารับกฐินแล้วจึงจะสึก

แต่ออกพรรษาและรับกฐินแล้วล่วงเลยมาจนถึงฝนต้นฤดูเริ่มโปรย หลวงพ่อก็ยังไม่มีท่าที่จะสึก ไอ้หนูจึงถูกแม่แต่งตั้งให้ไปเป็นทูต ไปเจรจาปัญหาชีวิตกับหลวงพ่อ ความที่แม่แต่งให้ไอ้หนูไปเจรจากับหลวงพ่อขั้นแรกก็มีว่าแม่ให้มาขออนุญาตหลวงพ่อเพื่อขายควายสองตัว ไม่ขายก็ไม่มีอะไรจะกิน ด้วยไม่มีใครทำมาหาเลี้ยง ผู้จะพาทำนาก็ไม่มี จะจ้างลูกจ้างก็ไม่มีปัญญาหาเงินจ้างจะปล่อยควายไว้เปล่า ๆ ก็ไม่มีประโยชน์

"จำได้ไหมลูก" แม่กอดไอ้หนูสำทับถาม

"จำได้ไหมครับแม่"

"แล้วรีบกลับ อย่าเถลไถลนะลูก"

"ครับแม่"

ไปถึงวัด ไอ้หนูเข้าไปหาหลวงพ่อ แล้วเล่าความที่แม่สั่งให้หลวงพ่อฟัง

"กลับไปบอกแม่เอ็ง" หลวงพ่อตวาดลั่นห้อง "ว่าข้าบวชเป็นพระเป็นสงฆ์สละฆราวาสวิสัยแล้ว แม่เอ็งอยากขายอะไรไม่เกี่ยวกับข้า ให้หล่อนขายเลย เข้าใจไหม?"

"เข้าใจครับพ่อ" ไอ้หนูตอบ

"เรียกพ่อไม่ได้โว้ย ต้องเรียกหลวงพ่อ เข้าใจไหม?"

"เข้าใจครับหลวงพ่อ"

แล้วไอ้หนูยังถูกหลวงพ่อบังคับให้ท่องจำคำหลวงพ่อสั่งไปบอกแม่อีกหลายตลบ

"ไม่เกี่ยวกับหลวงพ่อ . . . ให้แม่ขายได้เลย" ไอ้หนูท่องตะกุกตะกักได้แค่นั้น

"เออ แค่นั้นก็พอวะ" หลวงพ่อสำทับ

ครั้งที่สองแม่จะขายบ้าน และครั้งที่สามจะขายนา แม่ก็ให้ไอ้หนูไปขออนุญาตอีกอย่างเคยมา หลวงพ่อของไอ้หนูก็ตวาดลั่นผ่านไอ้หนูไปถึงแม่อีกว่า

"กลับไปบอกแม่เอ็ง . . . . เข้าใจไหม"

ไอ้หนูกลับมาเล่าเรื่องให้แม่ฟัง เป็นครั้งที่สาม แล้วก็พูดกับแม่ด้วยภาษาเด็กตามประสาเด็กที่พอจะเรียบเรียงเป็นภาษาผู้ใหญ่ได้ว่า บวชเป็นพระนี่ไม่ดีเลย นอกจากจะทำให้ไอ้หนูไม่มีพ่อแล้ว ยังทำให้ชีวิตคนเปลี่ยนแปลงไปมากแทบเป็นคนละคน ไอ้หนูบอกแม่ว่าถ้าโตขึ้นจะไม่บวชเป็นอันขาด

"ทำไมล่ะลูก" แม่กอดไอ้หนูสะอื้นในอก น้ำตาปริ่มไหลอาบแก้ม

"ดุฉิบหายเลยครับแม่" ไอ้หนูตอบ

ครั้งที่สี่ ไอ้หนูไปหาหลวงพ่ออีก บอกท่านว่า แม่บอกให้มาขออนุญาตเพื่อแต่งงานใหม่

"กลับไปบอกแม่เอ็ง ได้ยินไหม" หลวงพ่อว่า

"ได้ยินครับพ่อ — เอ๊ย — หลวงพ่อ" ไอ้หนูตอบ

"ไม่เป็นไรหรอกวะ เรียกหลวงพ่อไม่สนิทปาก อยากเรียกพ่อเฉย ๆ ก็ได้ว่ะ"

เสียงกระดิ่งใบโพธิ์ที่ห้อยย้อยระย้าตามชายคาโบสถ์วิหารดังกังวานยามต้องลม หลวงพ่อนั่งนิ่ง ไอ้หนูก็นั่งนิ่ง แต่นิ่งคนละความรู้สึก แล้วหลวงพ่อก็บอกให้ไอ้หนูท่องจำคำที่สั่งว่า "ที่หลวงพ่อยังไม่สึก ทั้งที่ออกพรรษาและรับกฐินแล้วน่ะนา เพราะหลวงพ่อยังหาฤกษ์สึกไม่ได้—"

ไอ้หนูถูกหลวงพ่อให้ท่องจำ ทวนซ้ำแล้วซ้ำอีกตั้งแต่ต้นจนจบเหมือนท่องคำสวดมนต์

"จำได้ไหม" หลวงพ่อถามเสียงนุ่มนวล

"จำได้ครับ หลวงพ่อ"

"ไหนว่าให้ฟังอีกทีซิ"

ไอ้หนูท่องได้ตะกุกตะกัก แต่ก็ไปถึงประโยคสุดท้ายจนได้ว่า

"*———เวลานี้หลวงพ่อหาฤกษ์สึกได้แล้ว*"

"*เออ ให้มันได้ยังงี้ซีวะลูกพ่อ*"

"คามหุโณ"

พระพุทธเจ้าจะทรงบอกหวยหรือไม่ ?

การพนันจำพวกหวยเบอร์ ไม่ว่าจะเป็นหวย ก.ข. อย่างสมัยก่อน หรือหวยกินรวบอย่างที่คนเล่นกันอยู่ทุกวันนี้ ไม่เคยอ่านพบจากพระสูตรเล่มไหนว่าสมัยพระพุทธเจ้ามีผู้เล่นกัน มีแต่อย่างหนึ่งที่เห็นบันทึกปรากฏอยู่ทั่วไปในพระสูตร คือสกา

ถึงการพนันอย่างอื่นเว้นหวยอย่างว่าก็คงมี ถ้าไม่มีพระพุทธเจ้าคงไม่ตรัสห้ามไว้ และทรงสั่งสอนคฤหัสถ์ไม่ให้เล่น เพราะทรงเห็นว่าเป็นอบายมุข อบายมุขคือเหตุแห่งความฉิบหายทรัพย์สิน ใครเล่นเข้า พระพุทธเจ้าทรงบอกไว้ว่าจะได้รับโทษ อันเป็นผลทันตาเห็นถึง ๖ ประการ คือ

๑. ผู้ชนะย่อมก่อเวร

๒. ผู้แพ้ย่อมเสียดายทรัพย์

๓. ทรัพย์ย่อมฉิบหาย

๔. ไม่มีใครเชื่อถือถ้อยคำ

๕. เป็นที่หมิ่นประมาทของเพื่อน

๖. ไม่มีใครประสงค์จะแต่งงานด้วย

อาจารย์บอกใบ้ให้หวยสมัยพระพุทธเจ้าจึงเชื่อได้ว่าไม่มี มีแต่พวกหมอดูที่ทำนายทายทักเหตุการณ์ต่าง ๆ เช่น ทายลักษณะคน และทายเหตุร้ายที่เกิด เช่น หนูกัดผ้าทำให้เสียหาย ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงเรียกเรื่องทำนายทายเช่นนี้ว่า กุหุกวัตถุ กุหุกวัตถุแปลว่าเรื่องโกหก หมอดูอีกประเภทหนึ่งที่มีอยู่มากในสมัยพระพุทธเจ้า คือหมอดูที่ภาษาไทยเราเรียกกันว่านั่งทางใน คือหลับตาเพ่งกระแสจิต แล้วทำนายเหตุการณ์ต่าง ๆ

สมัยพระพุทธเจ้ามีหมอดูนั่งทางในคนหนึ่ง นามว่า 'วังคีสะ' ท่านผู้นี้เกิดในตระกูลพราหมณ์ สำเร็จญาณชนิดหนึ่งซึ่งเกือบถึงขั้นอนาคตังสญาณ

อนาคตังสญาณ คือการรู้ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ตลอดรู้ถึงวิถีชีวิตของคนที่จะไปบังเกิดในโลกหน้า ญาณนี้พระพุทธเจ้าและพระอรหันต์สาวกบางองค์เท่านั้นที่ได้สำเร็จ ที่เรียกว่าบางองค์ เพราะพระอรหันต์นั้นถึงแม้จะหลุดพ้นจากกิเลสและความชั่วเป็นผู้บริสุทธิ์ แต่ญาณที่เป็นคุณพิเศษที่ท่านมีอยู่นั้นไม่เหมือนกัน บางองค์เป็นพระอรหันต์ก็จริง แต่สอนคนอื่นไม่ได้เลย แต่บางองค์แตกฉานและมีปัญญามาก เช่นพระสารีบุตรและพระอานนท์ เป็นต้น ทั้งนี้เกิดจากบารมีคือความดีที่สะสมมาไม่เหมือนกัน เทียบให้ดูก็จะเห็นได้ คือเหมือนคนไทยเรียนภาษาไทยเขียนได้อ่านออกเหมือนกัน แต่เป็นนักเขียนนักประพันธ์ไม่ได้ทุกคน บางคนเขียนให้คนอื่นอ่านไม่รู้เรื่อง แต่บางคนเขียนดีมีชื่อเสียง

เทียบให้ชัดขึ้นอีก เหมือนพระสงฆ์ ท่านเป็นพระสงฆ์มหาเปรียญสอบได้หลายประโยคก็จริง แต่หลายองค์ท่านเทศน์ไม่ได้ เทศน์ไม่เป็น วัดหนึ่ง ๆ มีพระสงฆ์เทศน์เป็นไม่กี่รูป จึงเหมือนกันกับสภาพของพระอรหันต์ที่กล่าวแล้ว

วังคีสะเป็นหมอดูที่มีชื่อเสียงมาก มีญาณรู้เหตุการณ์ข้างหน้าเกือบเท่าพระพุทธเจ้า เพราะสามารถทำนายวิถีชีวิตในเบื้องหน้าได้ถูกต้อง จึงมีคนขึ้นมากหรือนับถือมาก วังคีสะเป็นหมอดูทางทำนายกะโหลกศีรษะคนตายโดยวิธีใช้มือเคาะ แล้วสามารถบอกได้ด้วยญาณที่เรียนมาว่าเจ้าของกะโหลกศีรษะรายนั้นตายแล้วไปบังเกิดเป็นอะไร พวกชาวบ้านที่มีพ่อแม่ญาติพี่น้องตายไปแล้ว ไม่ทราบว่าคนเหล่านั้นไปบังเกิดอยู่ ณ ที่ใด ก็นำกะโหลกศีรษะของคนเหล่านั้นมาให้วังคีสะทำนาย

คราวหนึ่งพวกชาวบ้านที่นับถือวังคีสะได้พาเขามาให้พระพุทธเจ้าทรงพิสูจน์ อีกนัยหนึ่งก็เพื่อประชันกับพระพุทธเจ้านั่นเองว่า ระหว่างพระพุทธเจ้ากับหมอดูวังคีสะ ใครจะเก่งกว่ากัน

พระพุทธเจ้ารับสั่งให้พระลูกวัดจัดหากะโหลกศีรษะคนตายมาจำนวน ๕ กระโหลก ตามท้องเรื่องในพระสูตรเล่าว่า เจ้าของหัวกะโหลกคนที่หนึ่งตายแล้วไปเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน คนที่สองเกิดเป็นมนุษย์ คนที่สามตกนรก คนที่สี่ขึ้นสวรรค์ ส่วนคนที่ห้าเป็นพระอรหันต์ ซึ่งนิพพานแล้ว

พระพุทธเจ้าทรงยื่นหัวกะโหลกคนตายหัวที่หนึ่งให้วังคีสะทำนาย วังคีสะรับไปเคาะเบา ๆ แล้วหลับตาเพ่งญาณพิจารณา พระพุทธเจ้าตรัสถามเขาว่า คนนี้ไปเกิดที่ไหน ?

"เกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน" วังคีสะตอบ

"สาธุ" พระพุทธเจ้าตรัส สาธุในที่นี้แปลว่า "ถูกต้อง"

วังคีสะทำนายหัวกะโหลกถูกต้องทั้ง ๔ หัว แต่พอถึงหัวที่ ๕ วังคีสะงง ไม่อาจจะบอกได้ว่า เจ้าของหัวกะโหลกนั้นเกิดเป็นอะไรและอยู่ที่ไหน เพราะญาณของเขาขึ้นไม่ถึงญาณของพระอรหันต์ จึงทำนายไม่ถูก เขาทูลถามพระพุทธเจ้าว่าทรงรู้ไหมว่า เจ้าของหัวกะโหลกนี้เกิดเป็นอะไร พระพุทธเจ้าตรัสบอกเขาว่ารู้

เขาขอเรียนด้วยกับพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าตรัสว่าได้ แต่คนที่จะเรียนวิชานี้ได้ ต้องเป็นนักบวชอย่างพระองค์ วังคีสะจึงยอมบวชเพราะอยากได้ความรู้นั้น เมื่อบวชเป็นพระภิกษุแล้วได้เรียนกรรมฐานกับพระพุทธเจ้า ไม่นานก็ได้สำเร็จอรหันต์ พอสำเร็จแล้วก็ได้รู้ว่าพระอรหันต์นั้น นิพพานหรือตายแล้วไม่เกิดอีก พระวังคีสะเลยเลิกเป็นหมอดูตั้งแต่นั้นมา

พระพุทธเจ้าและพระอรหันต์สาวกบางองค์นั้น มีญาณหยั่งรู้เหตุการณ์ในอดีต อนาคตและปัจจุบัน แต่กระนั้นท่านก็ไม่ใช้ญาณนั้นรับเป็นหมอดูให้ใคร ใช้แต่ในทางเดียวคือสั่งสอนคนให้รู้บาปบุญคุณโทษกรรมดี กรรมชั่ว ทางไปนรก สวรรค์ และนิพพาน

ถ้ามีคนมาทูลถามพระพุทธเจ้าว่าทำอย่างไรตัวเขาจึงจะร่ำรวย ไม่เคยอ่านพบที่พระพุทธเจ้าจะตรัสว่า "ในอายุเท่านั้นคุณจะรวย ให้ตั้ง

ตาคอยไปอีกหน่อยก่อน" มีแต่ตรัสว่าต้องขยัน รู้จักเก็บ รู้จักใช้จ่ายให้พอเหมาะกับรายได้ และอย่าคบเพื่อนเลว

ถ้าพระพุทธเจ้าทรงมีพระชนมายุอยู่มาจนทุกวันนี้ หรือถ้าทุกวันนี้ยังมีพระอรหันต์ผู้ได้บรรลุอนาคตังสญาณ ท่านคงมองเห็นตัวเลขรางวัลที่หนึ่งของสลากกินแบ่งรัฐบาลที่จะออกทุกงวด แล้วถ้ามีคนไปถามท่าน ท่านจะบอกไหม ?

ที่กล่าวนั้นเป็นคำถามสมมติของผู้เขียน ข้อเท็จจริงจะเป็นอย่างไรผู้เขียนไม่รู้ได้ แต่ก็อยากจะตอบคำถามสมมตินั้นว่า ท่านไม่บอกแน่นอน เพราะพระพุทธเจ้าทรงมีพระมหากรุณาแก่สัตว์โลกเหมือนกันทุกถ้วนหน้า ถ้าบอกคนหนึ่งก็ต้องบอกอีกคนหนึ่ง ผลที่สุดก็ต้องบอกทุกคน ผู้เขียนว่าถ้าเป็นอย่างนั้น เป็นเกิดจลาจลแน่นอน คนต้องเหยียบกันตายไม่มีปัญหาเหตุเพราะแย่งซื้อเลขรางวัลที่หนึ่งกัน

ยังมีต่อไปอีก คือถ้าไม่บอกรางวัลที่หนึ่ง เพราะจะเกิดเหตุร้ายอย่างนั้น จะบอกเลขหวยกินรวบหรือไม่ ?

ผู้เขียนลองคิดหาคำตอบแคบ ๆ เล่น ๆ ว่า ความจริงน่าจะบอกเพราะคนยากจนมีมาก ราษฎรไทยที่น่าบอกก่อนภาคอื่น ๆ คือภาคอีสานนี่ว่าถึงสมมติประเทศไทยเป็นที่ตั้งของตัวปัญหา ทั้งนี้เพื่อคนจะได้มั่งมีศรีสุขกัน

อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนว่าถึงอย่างไร ๆ พระพุทธเจ้าหรือพระอรหันต์สาวกท่านคงไม่บอกแน่นอน เพราะถ้าบอกอย่างนั้น คนในเมืองไทย หรือ

คนที่นับถือศาสนาพุทธ ก็จะมีแต่คนร่ำรวย คนจะเลิกทำนาทำไร่ คนเชียงใหม่จะเลิกปลูกหอมปลูกกระเทียม คนภาคใต้จะเลิกทำสวนยาง คนภาคอีสานจะเลิกปลูกปอ ปลูกข้าวโพด คนภาคกลางและทุกภาคจะเลิกอาชีพสุจริตกันหมด เพราะต่างร่ำรวยกันแล้ว จะไปทำให้ลำบากทำไม กรรมดี กรรมชั่ว ซึ่งทำให้คนแตกต่างกัน พระพุทธเจ้าก็จะทรงเลิกสั่งสอน

สมมติคำถามที่เป็นไปไม่ได้ข้างต้นนั้น จึงเป็นอย่างที่ผู้เขียนได้ยินและเคยถูกคนบ้านนอกถาม เขาถามว่าทำไมรัฐบาลไทยจึงไม่พิมพ์ธนบัตรแจกคนไทยทุกคนให้มีเงินคนละมาก ๆ เหมือนกันหมด ให้คนละหนึ่งล้านบาทก็พอถมไป

เขาบอกว่า รับรองว่าขโมยผู้ร้ายไม่มีแน่ ตำรวจก็ไม่มีแน่นอน.

"คามหุโณ"

มาลัยหมื่นมาลัยแสน

ในหนังสือ "ชาวกรุง" เล่มประจำเดือนกุมภาพันธ์ ศกนี้ ได้ลงพิมพ์สารคดีเกี่ยวกับประเพณีท้องถิ่นเรื่องหนึ่ง คือ เรื่อง *"แจกพาแลง"* เขียนโดยท่านที่ใช้นามว่า สนอง โกศัย ผู้เขียนอ่านแล้วติดใจ และนึกถึงเรื่องที่ได้พบเห็นมาเมื่อสมัยเป็นเด็ก

แจกพาแลงคืออะไร? จับความบางตอนจากสารคดีเรื่องนั้นได้ว่าคือการเลี้ยงข้าวปลาอาหารผู้เฒ่าผู้แก่บ้านใกล้และไกล ที่มาร่วมทำบุญฟังเทศน์มหาชาติ เวลาเลี้ยงอาหารดังกล่าวนี้คือ เวลาเย็น สถานที่ทำตามท้องเรื่องคือตำบลบ้านห้วยเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย รวมความก็ว่าพาแลงคืออาหารมื้อเย็น

ท่านผู้เขียนคือสนอง โกศัย ไม่ได้อธิบายความหมายของคำนี้ คงเพราะเห็นว่ามิใช่ประเด็นของเรื่อง ผู้เขียนจึงจะลองขยายความดู กล่าวคือคำว่า "พา" แปลว่าสำรับหรือภาชนะสำหรับใส่ถ้วยชามอาหาร จะเป็น "ภา" จากคำว่า "ภาชนะ" หรือไม่ไม่ทราบ แต่ "แลง" แปลว่า "เย็น" แน่นอน

ภาษาไทยท้องถิ่นเช่นทางสุโขทัยบางแห่งและอีสาน เรียกอาหารมื้อเย็นว่าอาหารมื้อแลง มื้อเช้าว่ามื้องาย งายแปลว่าเช้า

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานนิยามคำว่า "งาย" ไว้ว่า *"งาย น. เวลาเช้า เช่น พ่อผมจะไปแต่ในงาย สายแล้วไม่ยกสำรับมา (ขุนช้างขุนแผน)"*

สำรับหรือภาชนะเช่นถาดสำหรับวางถ้วยชามแกงจึงเรียกว่าพาหรือภา สำรับอาหารเช้าก็ว่าพางาย และสำรับอาหารเย็นก็ว่าพาแลง

ที่ติดใจทำให้นึกถึง สิ่งที่ว่าเคยเห็นมาอีกอย่างหนึ่ง ในสารคดีเรื่องดังกล่าวนี้ก็คือ ตอนที่ว่า "หลังจากพระฉันเพลแล้วก็เริ่มต้นตั้งคาถาพันมาลัยหมื่นมาลัยแสน..."

ความที่ว่านี้ ท่านผู้เขียนก็ไม่ได้อธิบาย แต่ก็พอจะเข้าใจเจตนาของท่านผู้เขียน คือคงเห็นว่ามิใช่ประเด็นของเรื่อง

คาถาพันนั้นคนที่เคยฟังเทศน์มหาชาติมาแล้วคงพอเข้าใจว่าหมายถึงคาถาในเรื่องมหาชาติ มหาชาติเป็นมหานิบาตชาดกเรื่องหนึ่งซึ่งมีคาถามาก คือมีถึง ๑๐๐๐ พระคาถา คาถาคือคำกลอนทางภาษาบาลี หนึ่งคาถาก็เท่ากับหนึ่งคำกลอนคือ ๔ บรรทัด คือเท่ากับกลอนแปดภาษาไทยบทหนึ่งๆ เพราะเหตุที่เวสสันดรชาดกมีคาถามากจึงเรียกว่ามหานิบาตชาดก

เวลามีเทศน์มหาชาติที่ต้องมีข้าวพันก้อนอย่างในเรื่อง "แจกพาแลง" และมีดอกไม้ธูปเทียนอย่างละพันที่เห็นอยู่ทางภาคกลางทั่วไปก็เพื่อบูชาพระคาถาหนึ่งพันที่มีอยู่ในเรื่องมหาชาตินั่นเอง

ที่ว่าคาถาพันจึงพอเข้าใจ ส่วนที่ว่า "มาลัยหมื่นมาลัยแสน" นั้นคืออะไร นี่คือสิ่งที่ผู้เขียนบอกว่าอ่านแล้วติดใจ จึงอยากนำมาเขียนไว้ในที่นี้

เท่าที่เคยทราบมา คำว่า "มาลัยหมื่นมาลัยแสน" นั้น ก็คือ เรื่องในพระมาลัย เรื่องพระมาลัยไม่มีหลักฐานยืนยันบันทึกไว้ว่าใครเป็นผู้แต่ง มีแต่สันนิษฐานกันว่าคงแต่งขึ้นในลังกา ในสมัยอยุธยา คือสมัยที่เมืองไทยมีความสัมพันธ์ และมีการติดต่อแลกเปลี่ยนทางศาสนาพุทธกับประเทศลังกาอย่างกว้างขวาง สมัยที่กล่าวนี้ไทยเราได้ตำรับตำราทางศาสนาพุทธจากลังกามาก แล้วคงได้เรื่องพระมาลัยมาด้วย

เรื่องพระมาลัยเหมือนเรื่องไตรภูมิกถา หรือไตรภูมิพระร่วง ที่พระมหาธรรมราชาลิไทกษัตริย์พระองค์หนึ่งในสมัยสุโขทัยเป็นผู้ทรงแต่งเหมือนตรงที่ว่าท้องเรื่องเกี่ยวกับสามภูมิหรือสามโลก คือมนุษย์ นรก และสวรรค์ ผิดกันตรงที่ว่าไตรภูมิกถาไม่มีตัวละคร เป็นเรื่องพรรณนาความแตกต่างของสามโลกนั้นว่าเป็นอย่างไร มนุษย์ทำบาปอย่างไรจึงไปตกนรก ทำบุญอย่างไรจึงขึ้นสวรรค์และนรกสวรรค์นั้นเป็นอย่างไร ส่วนพระมาลัยหรือเรื่องพระมาลัยมีตัวละคร พระเอกที่สำคัญของเรื่องคือพระมาลัย

พระมาลัยท่านทำตนเป็นเหมือนหนึ่งทูตหรือผู้สื่อข่าว นำข่าวจากเมืองมนุษย์ไปบอกสัตว์นรก นำข่าวจากนรกมาบอกพวกมนุษย์ และเมื่อไปสวรรค์ก็ด้วยกิจธุระอย่างเดียวกัน เหมือนพระโมคคัลลานะในสมัยพระพุทธเจ้า ผู้เขียนเชื่อว่าผู้แต่งเรื่องพระมาลัย ไม่ว่าจะเป็นใครก็ตามคงได้ความบันดาลใจมาจากการได้อ่านเรื่องไตรภูมิกถา นี่ว่าถึงว่า ถ้าเรื่อง

พระมาลัยนั้น คนไทยเป็นคนแต่ง หรือไม่อย่างนั้นก็คงได้อ่านจากเรื่องของพระโมคคัลลานะ

ทางภาคกลางแต่ก่อนนิยมฟังเรื่องพระมาลัยมาก แต่ส่วนมากนิยมกันในงานศพ หรืองานทำบุญเกี่ยวกับคนตาย เช่นสวดพระมาลัยก็นิยมสวดในงานศพ การสวดพระมาลัยในงานศพ ผู้เขียนยังเคยได้ฟัง ต้องฟังตอนดึก ๆ บางทีทั้งที่หลับสนิทอยู่ก็ตกใจตื่นเพราะเสียงเปรตร้องแหลมปรี๊ด

ความจริงไม่ใช่เสียงเปรตหรอก เป็นเสียงพระนักสวดท่านทำเป็นเสียงเปรต คือเมื่อร้องหรือสวด เอ — อา — เอ — อา ตามทำนองสวดอยู่ดี ๆ เสียงนั้นจะแหวกอากาศแหลมปรี๊ดขึ้น

มีเสียงด้ามตาลปัตรเคาะให้จังหวะด้วย

องค์หนึ่งถาม "เสียงอะไรน่ะ"

องค์หนึ่งตอบ "เสียงเปรต"

องค์หนึ่งซัก "เปรตวัดไหน"

องค์ที่ทำเสียงเปรตตอบ "เฮ่ย! ไหงถามยังงั้น"

ทุกวันนี้ได้ทราบว่าสวดพระมาลัยไม่มีแล้ว เพราะทางสงฆ์ห้าม เหตุที่ห้ามก็เพราะมันเหมือนจำอวดหรือสวดคฤหัสถ์.

เทศน์มาลัยต่อจากมหาชาติไม่เคยพบในภาคกลาง นี่ว่าถึงในชีวิตของผู้เขียน ซึ่งก่อนนี้จะมีหรือเปล่าไม่ทราบได้ เคยเห็นแต่ทางภาคอีสานและภาคกลางที่ค่อนไปทางเหนือเช่นสุโขทัย ดังที่คุณสนอง โกศัย เล่าไว้ในเรื่อง "แจกพาแลง"

ในท้องที่ดังกล่าวนี้ เมื่อมีเทศน์มหาชาติแล้วจะมีเทศน์พระมาลัยต่อด้วย เทศน์เป็นวันสุดท้ายของการเทศน์มหาชาติ แต่บางท้องถิ่นก็เทศน์พระมาลัยก่อน คือเทศน์ในวันสุกดิบเริ่มงานนั่นเอง เหตุที่มีเทศน์เรื่องพระมาลัยในงานทำบุญมหาชาติคงเป็นเพราะอิทธิพลของพระมาลัยนั่นเองด้วยว่าในเรื่องพระมาลัยมีบอกไว้ตอนหนึ่ง คือตอนพระมาลัยขึ้นไปสวรรค์ไปพบพระศรีอารย์ที่เชื่อกันว่าจะมาตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าองค์ต่อไปในอนาคต พระมาลัยถามพระศรีอารย์ว่า มนุษย์ทำบุญอย่างไรจึงจะได้บุญมาก และจะได้เกิดเป็นมนุษย์พบพระศรีอารย์ในยุคศาสนาของพระองค์ พระศรีอารย์เทพบุตรตอบว่า ให้ชาวมนุษยโลกฟังเทศน์มหาชาติอย่าได้ขาด ตายแล้วจะได้ไปบังเกิดร่วมพระศาสนาของพระองค์ พระมาลัยจึงนำข่าวเรื่องนี้มาบอกพวกมนุษยโลก คนเลยนิยมฟังกัน

ส่วนคำว่าหมื่นหรือแสนในคำว่า "มาลัยหมื่นมาลัยแสน" นั้นไม่ใช่จำนวนคาถาอย่างคาถาในเรื่องมหาชาติหรือเวสสันดรชาดกดังเล่าไว้แล้ว แต่หมายถึงจำนวนเทพธิดานางฟ้านางสวรรค์

ก็เกี่ยวกับเรื่องของพระมาลัยอีกตามเคย คือเมื่อพระมาลัยขึ้นไปสวรรค์เพื่อพบพระศรีอารย์ได้เห็นพวกเทพบุตรเทพธิดาลงมาไหว้พระธาตุเกษแก้วจุฬามณี ที่ว่าบรรจุพระเขี้ยวและพระเกษาของพระพุทธเจ้าไว้บนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ได้ถามพระอินทร์ผู้เป็นใหญ่ในสวรรค์ชั้นนั้นว่า ผู้นั้นเป็นใครชาติก่อนทำบุญอะไรไว้ มีเทพธิดานางฟ้าเป็นบริวารเท่าไหร่ พระอินทร์ก็ทรงตอบว่าผู้นั้นคือคนนั้นเมื่อก่อนได้ทำบุญอย่างนั้นไว้ ส่วน

เทพธิดาบริวารก็มีตั้งแต่ห้าร้อยนางขึ้นไปจนถึงพัน, หมื่น, แสน, ล้าน ตามความมากน้อยและความสำคัญ ไม่สำคัญของบุญที่ทำไว้.

มาลัยหมื่นมาลัยแสน จึงได้แก่จำนวนหมื่นจำนวนแสนของเทพธิดา นางฟ้า ที่เกิดจากผลบุญที่คนทำไว้

การเทศน์มาลัยหมื่นมาลัยแสนก็นิมนต์พระมาเทศน์เป็นกัณฑ์ ๆ เหมือนมหาชาติ แต่ต่อมาจะเป็นเพราะเห็นว่า ฟังจำเจซ้ำซาก แล้วก็ไม่ค่อยจะเข้าใจ แล้วเบื่อหรืออย่างไรไม่ทราบ บางแห่งจึงเปลี่ยนเป็นเทศน์ปุจฉาวิสัชนา โดยนิมนต์พระนักเทศน์ ๒—๓ องค์มาแสดงให้ฟังเหมือนการเทศน์คู่หลายธรรมาสน์อย่างที่ภาคกลางทั่วไปนิยมฟังกันอยู่ในทุกวันนี้นั่นแหละ.

ตอนเป็นเด็กผู้เขียนเคยฟังเทศน์คู่เรื่องมาลัยหมื่นมาลัยแสน พระท่านเทศน์ปุจฉาวิสัชนากันสองธรรมาสน์ องค์หนึ่งเป็นเจ้าคณะอำเภอ มีสมณศักดิ์เป็นชั้นพระครู ลักษณะพิเศษของท่าน ที่จำง่ายคือผมบนศีรษะของท่านมีน้อยจนแทบจะไม่ต้องโกนก็ว่าได้ ส่วนอีกองค์หนึ่งเป็นพระหนุ่ม.

ท่านพระครูเป็นผู้ถาม ถามเกี่ยวกับการทำบุญอะไรก็จำไม่ได้เสียแล้ว เพราะนานมาแล้วว่าได้อานิสงส์เท่าไหร่ ตายแล้วเกิดในสวรรค์มีนางฟ้าแวดล้อมเป็นบริวารเท่าไหร่ พระหนุ่มองค์คู่เทศน์ก็ตอบว่า "มากอยู่ขอรับ"

"มากน่ะเท่าไหร่ ถึงหมื่นไหม" ท่านพระครูซัก

"เลยหมื่นขอรับ"

"เลยหมื่นก็แสนน่ะซี"

"ขอรับ"

"กี่แสน"

"หลายแสนอยู่ขอรับ"

"ถึงสิบแสนไหม"

"ถึงขอรับ"

"สิบแสนน่ะเท่ากับเท่าไหร่ ?"

"อ้า—สิบแสนก็—อ้าแสนหนึ่งก็สิบหมื่น สิบแสนก็อ้า——ร้อยหมื่นขอรับ" (เรื่องของเรื่องก็คือ พระหนุ่มเกรงใจท่านพระครู ไม่กล้าตอบว่า "**หนึ่งล้าน**" นั่นเอง)

"แล้วกันคุณนี่ก็—" ท่านพระครูแหวเสียงลั่นบนธรรมาสน์ "ไปกันใหญ่แล้ว ตอบให้มันพึ่งง่าย ๆ คิดได้ง่าย ๆ ไม่ได้หรือไงนะ——สิบแสนน่ะถึงล้านไหม"

"ถึงขอรับ" พระหนุ่มตอบเบา ๆ

"คือล้านนึงใช่ไหมล่ะ"

"ใช่ขอรับ" ยิ่งเบาลงอีก

"ปู่โธ่ อ้อมค้อมอยู่ได้ เกรงกลัวอะไรกัน — — นี่ก็ล้านนึง —" พลางนิ้วมือท่านพระครูชี้ที่ศีรษะของท่านเอง

"ข้างล่างติดต่อกับธรรมาสน์นี่ก็ล้านนึง—" ท่านชี้ลงที่คุณตา "ทุ่งหมาหลง" ซึ่งนั่งพิงอยู่ที่นั่น

"โน่นก็ล้านนึ่ง–" ท่านชี้เปะปะไปที่คุณลุงเจ้าของ "**ดงช้างข้าม**" ที่นั่งพิงอยู่ถัดไป

"โน้นก็ล้านนึ่ง–" เสียงให้ลั่นชี้ไปที่เจ้าของ "**ชะโดตีแปลง**"

"นู้นก็ล้านนึ่ง–" เสียงก้องขึ้นอีกเมื่อชี้ไปที่ "**แร้งกระพือปีก**" อีกท่านหนึ่ง

คนฟังฮากันครืน ๆ โดยเฉพาะพวกหนุ่ม ๆ ที่กำลังหลับอยู่ถึงกับตกใจตื่นขึ้น หัวเราะแทบกระทืบเท้าประกอบด้วยก็ว่าได้ แล้วเลยได้เรื่องคุณตาคุณลุงที่หนึ่งถึงที่สามผู้ถูกชี้เพียงแต่ระงับอารมณ์ด้วยใบหน้าแดง ยิ้มเจื่อน ๆ แต่คุณตาเจ้าของ "แร้งกระพือปีก" ลุกขึ้นสะบัดก้นเดินลงจากศาลาโรงธรรมไป ใครต่อใครได้ยินเสียงท่านพูดสะบัดว่า "ไอ้! เทศน์ประสาอะไร มาเทศน์บนหัวคนได้"

มาลัยหมื่นมาลัยแสนทุกวันนี้มีฟังกันอยู่แต่ตามวัดบ้านนอกเท่านั้น กระนั้น ดูท่าก็เสื่อมความนิยมลงมาก ทั้งนี้ไม่ทราบว่าเป็นเพราะอะไร.

"**คามหุโณ**"

ฉันนะ

คำว่า "ฉันนะ" ในชื่อเรื่องนี้เป็นชื่อคนที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้า นับตั้งแต่สมัยพระพุทธเจ้าประสูติจนถึงปรินิพพาน คนที่เคยอ่านหนังสือพุทธประวัติหรือปฐมสมโพธิคงเคยได้ยินชื่อนี้ หรือไม่อย่างนั้น ถ้าได้เคยเข้าไปในโบสถ์เก่า ๆ ตามวัดทั่วไป ที่มีภาพวิจิตรเขียนไว้ตามฝาผนังภายในพระอุโบสถ คงเห็นภาพพุทธประวัติตอนหนึ่ง คือตอนเจ้าชายสิทธัตถะซึ่งต่อมาคือพระพุทธเจ้าเสด็จมหาภิเนษกรมณ์ หรือเสด็จออกทรงผนวช

ภาพนั้นมีคนขี่ม้า ม้าสีขาว มีคนจูงสายบังเหียน มีหมู่เทพชุมนุมแห่ห้อมล้อมตามส่งเสด็จ ผู้ขี่ม้าคือเจ้าชายสิทธัตถะ ส่วนคนจูงนั่นแหละเขาละ คือฉันนะ ผู้เขียนหาภาพประกอบให้ดูไม่ได้ โปรดวาดมโนภาพตามที่บรรยายโดยสรุปนี้เอาเองก็แล้วกัน

ฉันนะคือมหาดเล็กคนสนิทของพระพุทธเจ้า อยู่ใกล้ชิดพระพุทธเจ้าตลอดพระชนมชีพดังได้กล่าวไว้แล้ว แต่ดูจะมีอยู่ช่วงระยะเดียว

เท่านั้น ที่ฉันนะมิได้อยู่เฝ้าใกล้ชิดพระพุทธเจ้า คือตอนพระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญเพียรเพื่อแสวงหาธรรมตรัสรู้ ซึ่งเป็นเวลาถึง ๖ ปี

ตามปฐมสมโพธิบอกว่า ฉันนะเป็นสหชาติของพระพุทธเจ้า สหชาติคือสิ่งที่เกิดพร้อมกันในวันเดียวกันกับพระพุทธเจ้า มีอยู่ ๗ สิ่ง มีทั้งคน สัตว์ ต้นไม้ และสิ่งของคือ

๑. พระนางพิมพา ยโสธรา

๒. อานนท์

๓. กาฬุทายี

๔. ฉันนะ

๕. ม้ากัณฐกะ

๖. ต้นพระศรีมหาโพธิ

๗. ขุมทอง

จะแนะนำสิ่งอื่นนอกจากฉันนะโดยย่อก่อน กล่าวคือพระนางพิมพา ยโสธรา ก็คือพระชายาของเจ้าชายสิทธัตถะ อานนท์ คือโอรสของสุกโกทนะ พระเจ้าอาวของพระพุทธเจ้า ภายหลังตามเสด็จออกบวช พระสงฆ์เลือกให้ท่านเป็นพระภิกษุอุปัฏฐากของพระพุทธเจ้า ท่านมีอายุยืนกว่าพระพุทธเจ้า จนได้ร่วมทำสังคายนาครั้งที่หนึ่งเมื่อภายหลังพระพุทธเจ้านิพพานแล้ว อรรถกถาว่าท่านมีอายุยืนถึง ๑๒๐ ปี ถ้าเป็นจริงตามนี้ ก็แปลว่าท่านอยู่ต่อมาหลังจากพระพุทธเจ้านิพพานแล้วถึง ๔๐ ปี กาฬุทายีคืออำมาตย์ท่านหนึ่งซึ่งเป็นหัวหน้าคณะทูตชุดสุดท้ายที่พระเจ้า

สุทโธทนะส่งไปทูลอาราธนาพระพุทธเจ้าให้เสด็จกลับกรุงกบิลพัสดุ์ ภายหลังพระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้และเสด็จออกประกาศพระศาสนาแล้ว ม้ากัณฐกะคือม้าพระที่นั่งสีขาวดังได้บอกไว้แล้ว ต้นพระศรีมหาโพธิ คือต้นไม้ที่พระพุทธเจ้าเสด็จอาศัยเป็นที่ตรัสรู้ คนอินเดียเรียกว่าต้นปิปปั้น บางท้องถิ่นเรียกต้น อสัตถพฤกษ์ ก่อนพระพุทธเจ้าตรัสรู้ก็คงเรียกกันชื่อนี้ แต่หลังจากนั้น หรือสมัยต่อมา ต้นปิปปั้นถูกเรียกว่า พระศรี-มหาโพธิ แปลว่าต้นไม้ที่พระพุทธเจ้าเคยเสด็จอาศัยตรัสรู้ ขุมทองคือแก้วแหวนเงินทองซึ่งเป็นสมบัติของเจ้าชายสิทธัตถะ

ฉันนะเป็นลูกใครไม่ปรากฏหลักฐาน บอกแต่ว่าเป็นลูกอำมาตย์ท่านหนึ่ง ได้เจริญวัยมาด้วยกันกับเจ้าชายสิทธัตถะ ได้เป็นมหาดเล็กคนรับใช้คนสนิทของพระพุทธเจ้า เป็นผู้จัดม้าพระที่นั่งพาพระพุทธเจ้าออกผนวช ไปจนถึงฝั่งแม่น้ำอโนมา จึงนำม้ากลับมาแจ้งข่าวทางกรุง-กบิลพัสดุ์ให้ทราบว่าพระพุทธเจ้าเวลานี้ประทับอยู่ที่ไหนและทรงทำอะไร

ฉันนะตามเสด็จออกบวชภายหลังพระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ว แต่บวชหลังพระอานนท์ ชุดที่พระอานนท์ออกบวชมี ๗ คน แต่ที่ชื่อเป็นที่รู้จักกันดีต่อมามี ๓ คน คือนอกจากพระอานนท์แล้วก็คือพระอุบาลีที่เป็นหัวหน้าสังคายนาฝ่ายวินัยในสมัยสังคายนาครั้งที่หนึ่ง และอีกผู้หนึ่งคือพระเทวทัต

หลังจากพระพุทธเจ้าเสด็จกรุงกบิลพัสดุ์ เพื่อโปรดพระประยูรญาติพี่น้องของพระองค์ท่านตามคำทูลอาราธนาของกาฬุทายีอำมาตย์ที่พระเจ้าสุทโธทนะทรงส่งไปแล้ว มีเจ้านายและลูกอำมาตย์ชาวเมืองกบิลพัสดุ์

ออกบวชกันมาก ฉันนะจะออกบวชตอนไหนไม่มีหลักฐาน แต่บวชภายหลังพระอานนท์

เมื่อบวชแล้ว พระฉันนะกลายเป็นคนว่ายากสอนยาก มีทิฐิมานะคือถือตัวจัด ปากร้ายใครแนะนำสั่งสอนไม่เชื่อฟัง ใครขืนสั่งสอนผลที่ได้รับคือถูกด่า

สมัยพระพุทธเจ้ามอบภาระหน้าที่การปกครองให้แก่คณะสงฆ์ โดยพระองค์ทรงเป็นประธานนั้น พระพุทธเจ้าทรงได้อาศัยพระสาวก ๒ รูปเป็นผู้ช่วยในการปกครองสงฆ์ คือพระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะที่เรียกรวมกันว่า "อัครสาวก" นั่นเอง

ถ้าเทียบตำแหน่งทางบ้านเมือง พระโมคคัลลานะคือหัวหน้าฝ่ายปราบปราม พระสารีบุตรเป็นฝ่ายพลเรือน พระโมคคัลลานะท่านมีบุคลิกลักษณะน่าเกรงขาม ที่เรียกว่ามีฤทธิ์มาก พระสารีบุตรเฉียบแหลมทางสติปัญญา ถ้าความไม่สงบเกิดขึ้นในหมู่สงฆ์ เช่นคราวพระเทวทัตก่อการกระด้างกระเดื่องยุยงสงฆ์ให้แตกกัน พระพุทธเจ้าก็ส่งพระอัครสาวกทั้งสองรูปนี้ไปปราบ เหตุการณ์ก็เรียบร้อยเสมอมา

มีพระอยู่องค์เดียวเท่านั้นที่พระสาวกทั้งสองรูปนี้ปราบไม่อยู่คือฉันนะ เมื่อทั้งสองท่านที่กล่าวนี้ว่ากล่าวตักเตือนพระฉันนะ พระฉันนะพูดโต้ว่า "ชะ ! ชะ ! สมัยที่เราพาพระลูกเจ้า (หมายถึงพระพุทธเจ้า) เสด็จออกผนวช เราไม่เคยเห็นมนุษย์หน้าไหนแม้แต่คนเดียว แต่หน่อยแน่ะ ! บัดนี้สะเออะมาพูดได้ว่า ฉันคือสารีบุตร ฉันคือโมคคัลลานะ เราคืออัครสาวก"

คำพูดในอัญญประกาศนั้นผู้เขียนแปลจากพระบาลีโดยตรง นั่นแหละคือลักษณะแท้จริงของพระฉันนะละ พระอัครสาวกโดนเข้าก็หน้าหงายกลับไป ตกลงไม่มีใครว่ากล่าวพระฉันนะได้เลย ใครไม่รู้นิสัยพระฉันนะไปว่ากล่าวเข้าก็ถูกด่าเปิงไป มีอยู่ผู้เดียวเท่านั้นที่พระฉันนะสงบปากคำเมื่อถูกตักเตือนคือพระพุทธเจ้า หรือเจ้านายเก่าของพระฉันนะ

พระพุทธเจ้าตรัสว่า "ฉันนะ ! พระอัครสาวกทั้งสองนั่นเขาปรารถนาดีต่อคุณ เป็นมิตรแท้มิตรที่ดีของคุณ คุณจงเชื่อฟังเขา"

พระฉันนะเงียบ เพราะอยู่ต่อพระพักตรพระพุทธเจ้า แต่พอลับหลังพระฉันนะก็เป็นพระฉันนะคนเก่าอีก คือใครว่ากล่าวไม่ได้ ด้วยมีทิฐิมานะจัดว่าเคยเป็นข้าเก่า และเป็นผู้พาพระพุทธเจ้าออกผนวช ปากร้าย จัดจ้านจนใครเข้าหน้าไม่ติด จนพระสงฆ์ฟ้องพระพุทธเจ้าหลายครั้งพระพุทธเจ้าก็ดูเหมือนทรงระอาพระฉันนะ ทรงบอกพระสงฆ์ว่า "ภิกษุทั้งหลาย ! ถ้าเรายังอยู่ละก็พวกท่านปราบพระฉันนะไม่ได้หรอก จะปราบให้หายพยศได้ก็ต่อเมื่อเรานิพพานแล้วนั่นแหละ"

เรื่องพระฉันนะที่ใครปราบไม่ได้จึงยืดเยื้อมาจนถึงสมัยพระพุทธเจ้าจวนจะนิพพาน ตอนนั้น พระพุทธเจ้าทรงเปิดโอกาสให้พระสงฆ์และพระอานนท์ถามถึงข้อสงสัยได้ทุกอย่าง พระอานนท์กราบทูลถามหลายเรื่อง เรื่องหนึ่งคือเรื่องพระฉันนะว่าจะให้ทำอย่างไร ?

พระพุทธเจ้าตรัสว่าให้สงฆ์ลงพรหมทัณฑ์ พระอานนท์ทูลถามว่าลงพรหมทัณฑ์นั้นทำอย่างไร พระพุทธเจ้าตรัสแนะนำว่า "ดูก่อนอานนท์ ! พระฉันนะอยากจะพูดอะไรก็ปล่อยเขาอย่าไปว่ากล่าวสั่งสอน อย่าสนใจ"

พระพุทธเจ้านิพพานแล้ว พระฉันนะขาดเจ้านาย คบใครเขาก็ไม่คบด้วย พูดกับใครเขาก็ไม่สนใจ ทิฐิมานะจางลง ความเหงาเปล่าเปลี่ยวเข้ามาแทนที่ พระฉันนะเสียใจร้องไห้โฮถึงเป็นลมล้มลงหลายครั้ง พอได้สติก็พร่ำอ้อนวอนพระสงฆ์ว่า อย่าได้ลงโทษแบบนี้เลย

คณะสงฆ์เห็นว่า พระฉันนะหายจากมานะทิฐิแล้ว ก็ยกเลิกพรหมทัณฑ์ พระฉันนะสำนึกตัวกลับจากประพฤติผิดเป็นชอบได้ไม่นานก็ได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ เมื่อภายหลังพระพุทธเจ้านิพพานแล้ว.

เรื่องข้าเก่าของเจ้านายที่ใครปราบไม่ได้ คือพระฉันนะที่ผู้เขียนเรียบเรียงจากที่ต่าง ๆ ก็มีอยู่เท่านี้.

"**คามหุโณ**"

ท่านเจ้าคุณกับการทำบุญวันเกิด

ท่านเจ้าคุณเจ้าอาวาสจำเริญอายุมาได้ ๕ รอบ หรือครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์ เป็นพระราชาคณะชั้นผู้ใหญ่ เป็นผู้มั่นคงในพระศาสนา ชาวบ้านแทบทุกชั้นเคารพนับถือมาก ที่เคยเข้าไปอาศัยวัดบวชเรียนทั้งที่ชั่วคราวและหาไม่แล้ว ลาสึกไปรับราชการและประกอบอาชีพก็มาก ล้วนแต่เป็นผู้ที่ท่านเจ้าคุณเป็นอุปัชฌาย์บวชให้ทั้งนั้น ปรารภเหตุดังกล่าวคณะกรรมการวัดจึงประชุมปรึกษาหารือกัน

เรื่องประชุมคือเรื่องที่คณะกรรมการวัดมีความเห็นพ้องต้องกัน แต่ยังไม่ได้นำเข้าประชุมอย่างเป็นกิจจะลักษณะ ก็คือเรื่องการจัดงานทำบุญวันเกิดให้ท่านเจ้าคุณ หรืออย่างที่ภาษาในวัดทั่วไป ทุกวันนี้มักเรียกว่า "ฉลองชนมายุ" ทั้งนี้ได้อ้างเหตุผลไว้ในรายงานการประชุมที่เตรียมไว้เสนอขออนุมัติท่านเจ้าคุณ ที่คณะกรรมการวัดซึ่งส่วนมากก็เป็นศิษยานุศิษย์ของท่านว่า เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนที่เคารพนับถือได้มาร่วมแสดงความยินดีที่ท่านเจ้าคุณได้จำเริญอายุมาครบรอบดังกล่าว เพื่อการทำบุญร่วมกันของผู้ที่เคารพนับถือ และเพื่อต่ออายุให้ท่านเจ้าคุณได้จำเริญในพระศาสนาสืบไป แล้วก็มีอะไรต่ออะไรอีกรวม ๑๐ ข้อ.

คณะกรรมการวัดที่เข้าประชุมทั้งหมด แม้จะยังไม่ได้นำมติของที่ประชุมดังกล่าวเสนอขออนุมัติท่านเจ้าคุณ เพราะต่างเข้าใจเอาเองว่าอย่างไรเสียท่านเจ้าคุณคงไม่ขัดข้อง จึงได้ปรึกษาหารือกันในเรื่องอื่น ๆ อีก เช่นงบประมาณในการทำบุญวันเกิดครั้งนี้จะต้องใช้จ่ายมาก อาทิ ค่าทำพระเครื่องรางสมนาคุณแก่ผู้มาร่วมทำบุญ ค่าพิมพ์บัตรเชิญคนมาร่วมทำบุญ ทั้งที่เป็นบัตรอ่อนสำหรับประชาชนทั่วไป และบัตรแข็งตัวทองสำหรับเจ้านายและข้าราชการชั้นผู้ใหญ่.

หนักข้อมากกว่าอย่างอื่นก็คือค่าอาหารเลี้ยงพระ เพราะพระที่จะนิมนต์มาฉันเพลมีทั้งหมด ๓๐๐ รูป และพระเจริญพระพุทธมนต์ซึ่งเป็นพระราชาคณะชั้นผู้ใหญ่ มีสมเด็จพระราชาคณะเป็นประธานเท่ากับอายุของท่านเจ้าคุณอีก ๖๐ รูป แล้วยังค่าไทยทานคือของถวายพระ เช่นย่ามและตาลปัตรปักดิ้นทอง ค่าจตุปัจจัยถวายพระ ค่าไทยธรรมคือ เงินติดกัณฑ์เทศน์ ฯ ล ฯ

รวมค่าใช้จ่ายซึ่งจะต้องจ่ายเงินล่วงหน้าแล้ว ปรากฏว่ามากมิใช่น้อย เงินวัดเกิดไม่พอ แต่แล้วก็แก้ปัญหาเรื่องนี้ไปได้โดยสะดวก เพราะกรรมการวัดท่านหนึ่ง ซึ่งเป็นสตรีเพศวัยสูง เป็นผู้ที่ใคร ๆ ก็เรียกว่าเศรษฐินีและชอบทำบุญ ได้เสนอว่าจะออกค่าใช้จ่ายให้เอง.

วันต่อมา หลังจากประชุมกันเสร็จแล้ว คณะกรรมการวัดทั้งหมดพากันเข้านมัสการท่านเจ้าคุณ เพื่อขออนุมัติท่านจัดงานวันเกิด ท่าน

เจ้าคุณได้กล่าวสัมโมทนียกถา คือแสดงความยินดีในความปรารถนาดีของคณะกรรมการวัดทุกคน และกล่าวตอนหนึ่งเป็นนัยสรรเสริญคณะกรรมการวัดว่า วัดนี้ได้เจริญรุ่งเรืองตลอดมาก็ด้วยได้อาศัยคณะกรรมการวัดเป็นแรงสำคัญในการให้การอุปถัมภ์

แล้วท่านเจ้าคุณก็ว่า แต่ขอให้กรรมการวัดทุกคนอย่าได้มองเห็นเป็นว่า ท่านปัดเจตนาดีที่จะจัดงานฉลองวันเกิดให้เลย ว่าแล้วท่านก็พูดเหมือนจะแสดงธรรมให้คนที่เข้าหาวันนั้นฟังว่า การทั้งนี้ส่วนที่ดีก็มาก ส่วนที่ไม่ดีก็ไม่น้อย คือคนเขาจะเดือดร้อน ถึงในบัตรเชิญทำบุญจะไม่ระบุว่าให้บริจาคเท่านั้นเท่านี้ หรือจะบริจาคหรือไม่ก็ไม่บอกไว้ก็ตาม แต่คนที่ได้รับก็จะต้องมา และไม่มามือเปล่า คนที่ไม่เดือดร้อนก็อาจมี แต่คนที่เดือดร้อนซึ่งจำใจต้องมาเพราะเห็นแก่ผู้เคยเป็นอุปัชฌาย์อาจารย์ก็ต้องมา ไม่มีก็ต้องหามา

ท่านเจ้าคุณว่า ธรรมเนียมการทำบุญวันเกิดเป็นธรรมเนียมเกิดใหม่ เพิ่งเกิดเมื่อสมัยรัชกาลที่ ๕ ที่สำคัญคือไม่ใช่ธรรมเนียมทางศาสนาพุทธ พระพุทธเจ้าผู้ทรงมีพระชนมายุถึง ๘๐ ปีก็ดี พระอรหันต์สาวกอื่น ๆ เช่นพระอานนท์ ซึ่งมีอายุถึง ๑๒๐ ปีก็ดี ท่านไม่เคยทำบุญอายุหรือฉลองวันเกิดกันเลย

เหมือนจะรู้ความในใจของกรรมการวัดบางคนที่นั่งฟัง และที่อยากจะค้านว่า นั่นเป็นโลกสมัยเก่า ซึ่งเวลานี้มันเปลี่ยนแปลงไปมากแล้ว จะให้เหมือนสมัยพระพุทธเจ้าไม่ได้ แต่แล้วก็ไม่กล้าค้าน ท่านเจ้าคุณ

จึงว่า ธรรมดาคนในโลกนี้จะเดินไปทางไหน จะเคลื่อนไหวไปในทางที่ชอบที่ควรอย่างไร ย่อมขึ้นอยู่ที่คนนำ ธรรมเนียมบางอย่างเป็นเรื่องของชาวบ้าน เช่นการทำบุญฉลองวันเกิดก็เป็นเรื่องของชาวบ้าน เป็นวัตร-จริยาของชาวบ้าน ไม่ใช่ธรรมเนียมของพระสงฆ์ ถ้าพระสงฆ์ไปทำเข้าจะเห็นรุ่มร่ามไป และเป็นเรื่องของโลกานุวัตน์ คือหมุนตามโลกตามชาวบ้าน

ท่านเจ้าคุณแสดงธรรมะสูงขึ้นไปว่า ธรรมดาชาวบ้านมีกิจมากมีธุระมาก เดือนหนึ่งปีหนึ่งจะมีเวลานึกถึงอายุว่ามาถึงกี่รอบแล้วนั้นยากนักหนา พออายุถึงรอบหนึ่งซึ่งชีวิตได้รอดพ้นความตายมาก็ยินดี แล้วถือโอกาสนั้นทำบุญฉลองกัน แต่พระสงฆ์ชื่อว่าเป็นผู้มีสติพิจารณาความเกิดแก่เจ็บและตายอยู่ทุกเมื่อ จึงไม่จำเป็นจะต้องทำบุญวันเกิด ก็แลความเกิดแก่เจ็บและตายนั้นเป็นทุกข์ จะไปแสดงความยินดีทำไมกับความเกิดเพราะถ้าไปทำเข้าก็เหมือนหนึ่งว่า พระสงฆ์ยังอยากเกิดอีกเพราะพระสงฆ์มีแต่อยากนิพพานถ่ายเดียว

เหมือนจะรู้ความในใจของคนฟังอีกเหมือนกัน ท่านเจ้าคุณจึงว่าถึงจะเป็นเรื่องของชาวบ้านจัดทำกัน มิใช่พระจัด ก็ไม่พ้นพระสงฆ์ที่ถูกจัดงานวันเกิดให้อยู่นั่นเอง แล้วอีกอย่างที่ขอร้องคณะกรรมการวัดมิให้จัดงานวันเกิดให้ ทั้งนี้ก็ด้วยอยากจะให้เป็นทิฏฐานุคติ (ตัวอย่างที่ดี) ต่อไปในวันข้างหน้า เพราะถ้าทำกันพร่ำเพรื่อโดยไม่นึกถึงความเหมาะความควรกันแล้ว ต่อไปข้างหน้าพระสงฆ์ธรรมดาชั้นพระสมุห์ ใบฎีกาและ

อ่อนอายุพรรษา ก็จะถือเป็นตัวอย่างจัดงานวันเกิดบ้าง แล้วผู้เดือดร้อนก็จะไม่พ้นชาวบ้าน "ฉันขอทีเถอะ" ท่านเจ้าคุณพูดในที่สุด.

คณะกรรมการวัดทั้งหมดฟังแล้วก็ไม่รู้จะพูดอย่างไร เพราะคำของท่านเจ้าคุณชอบแก่เหตุผลทั้งนั้น ได้เวลาพอสมควรจึงต่างหน้าม่อยหงอยลงจากกุฏิท่านเจ้าคุณ เป็นอันว่า การจัดงานวันเกิดท่านเจ้าคุณเลิกล้มไป.

"คามหุโณ"

รวมเรื่องสั้น

ของ

พ.ต.ท. ปกรณ์ ปิ่นเฉลียว

ผู้บังคับกองผู้โง่เง่า

วันนี้กำลังหงุดหงิด....

สาเหตุของมันไม่มีอะไรมาก เรื่องของเรื่องก็คือ ข้าพเจ้าอุตริมานั่งคิดอยู่คนเดียวว่า ทุกวันนี้ทำไมประชาชนถึงได้ด่าว่าตำรวจกันนัก? คิดแล้วก็หงุดหงิดขี้ช้ำใจ

ช่างด่าว่ากันเสียร้อยแปดพันประการเชียวนะ หาว่าตำรวจนั้นยึดนั่นเบ่ง หาว่าตำรวจนั้นรีดนั่นไถ หาว่าตำรวจนั้นยอดอมยอดโอโม หา—และสารพัดหา! หาเสียยิ่งกว่าเสาะหาเหามาใส่หัวกัน

ขี้เมานั่งกินเหล้าอยู่ในวงน้ำเมาแท้ ๆ เพื่อนก็ยังอุตส่าห์ประดิษฐ์ประดอยลำตัดขึ้นมาร้องขัน ประชดประชันตำรวจเล่นให้เป็นที่สนุกสนานเบิกบาน จะได้คิดเกรงอกเกรงใจกันสักนิดก็มิมีเพื่อนร้องว่า "เป็นเมียทหารนับขวด เอ้า เป็นเมียตะหารนับขวด เป็นเมียตำรวจนับแบ๊งค์ เป๊กพ่อ——"

ร้ายไปกว่านั้นอีก ผัวเมียบางคู่มุดมุ้งนอนอยู่ด้วยกันดี ๆ แต่เกิดไม่หลับ จึงต้องใช้ยานอนหลับเข้าช่วยกล่อม แล้ว....พ่อคุณแม่คุณเอ๋ย! ไอ้ยานอนหลับขนานนั้นของเกลอเพื่อนก็ช่างยอดยาแท้ กล่าวคือ ต่างคนต่างช่วยกันขุดหาสรรพเรื่องออกมาด่าตำรวจอย่างสาดเสียเทเสีย จนสะใจ

อ่อนเพลียหมดเรี่ยวหมดแรงไปทั้งคู่นั่นละ ถึงได้ก่ายกอดกันเข้าสู่นิทรารมณ์ด้วยความหฤหรรษ์ผื่นดี

พูดถึงผัวเมียนี่แล้วยังเจ็บใจไม่หาย พับผ่าซิ! ตอนนั้นข้าพเจ้าเป็นร้อยตำรวจโท ผู้บังคับหมวดอยู่จังหวัดเชียงใหม่ วันหนึ่งมีหน้าที่เข้าเป็นร้อยเวรประจำสถานี มีหญิงสาวคนหนึ่งหอบร่างฟกช้ำดำเขียวขึ้นมาแจ้งความกับข้าพเจ้าว่า ถูกผัวขี้เมาซ้อมเอา ขอให้ไปจับมาดำเนินคดีฐานทำร้ายร่างกายทีเถอะ ข้าพเจ้าจึงปลอบโยนว่า คิดให้ดี ๆ นาผัวกันเมียกัน อยู่ด้วยกันมันก็เหมือนลิ้นกับฟัน ย่อมมีการกระทบกระทั่งบ้างเป็นธรรมดา ไอ้จะให้ไปจับมายัดเข้าตะรางเลยนั้น มันมิรุนแรงไปหน่อยหรือ หือ, น้องสาว? เอายังงี้ดีกว่าน่า จะไปเรียกตัวมาไกล่เกลี่ยสั่งสอนให้เอาไหมล่ะ แม่หญิงนั่นได้ฟังเข้าแค่นี้ เลยร้องกรี๊ด ๆ ลั่นโรงพักแล้วด่าผัวให้ข้าพเจ้าฟังว่า ไม่เอ๊าไม่เอา ผัวฉิบหายยังงี้ หัวเด็ดตีนขาดหนูไม่ขออยู่ร่วมโลกกับมันอีกแล้ว หมวดจ๋า มันซ้อมมันเตะหนูทุกวันงานการก็ไม่ทำ เอาแต่แดกเหล้าแล้วก็เล่นไพ่ วันไหนเล่นไพ่เสีย วันนั้นมันเป็นต้องกลับมาเตะหนู ถึงวันไหนเล่นไพ่ไม่เสีย มันก็เมาแป๋กลับมาแล้วเตะตีหนูจนได้จนดี เป็นยังงี้มาร่วมสองปีแล้ว คราวนี้ถึงที่สุดกันเสียทีหนูเลิกกับมันแน่ แต่ก่อนเลิกหนูขอเอาไอ้ผัวกะเลวฟากคนนี้เข้าคุกให้หายเจ็บใจก่อนให้จงได้ ข้าพเจ้าจึงปลอบโยนแม่หนูนั่นไปอีกตามธรรมเนียมท่าตะละแม่ไม่ยอม คงยืนกรานจะเอาผัวเข้ากรงท่าเดียว ข้าพเจ้าเลยต้องใช้ตำรวจไปจับผัวมา ตอนนั้นค่ำแล้ว จึงขังไว้หนึ่งคืน ตั้งใจว่ารุ่งขึ้น

จะสอบสวนดำเนินคดีให้ แต่ที่ไหนได้ พอตอนเช้าแม่หญิงนั่นมาโรงพัก เข้าไปหนุงหนิงกับผัวหน้าห้องขังครู่เดียวเท่านั้น คุณเธอกลับเดินกระมิดกระเมี้ยนมาหาข้าพเจ้า แล้วกระซิบบอกว่าหนูไม่เอาเรื่องแล้วละ หมวดขาปล่อยเขาเถอะ เขารู้สึกตัวแล้วละค่ะ เขารับปากกับหนูว่า ต่อไปนี้จะเป็นคนดิบคนดี เลิกกินเหล้า เลิกเล่นไพ่ จะตั้งหน้าตั้งตาทำการทำงานและสร้างอนาคตให้ครอบครัวเสียที นี่ หนูเห็นแก่ลูกหรอกนะคะ จึงยอมให้โอกาสเขากลับตัวอีกครั้ง หมวดช่วยอนุเคราะห์เรียกเขามาอบรมสั่งสอนก่อนปล่อยตัวด้วยก็แล้วกัน ข้าพเจ้าได้ยินแม่หญิงว่าดังนั้น เลยหัวร่อฮ่าฮ่าสั่งสิบเวรไขกุญแจห้องขัง นำยอดชายนายสามที่เด็ดคนนั้นออกมา ทำการเล็คเช่อร์ศีลธรรมจรรยาเขาพอหอมปากหอมคอแล้ว จึงบันทึกปากคำลงสมุดประจำวันปล่อยตัวไป

อีกเจ็ดวันต่อมา ท่านผู้กำกับการเรียกข้าพเจ้าไปพบด่วนสองต่อสองในห้อง แล้วก็หน้ายักษ์ยื่นกระดาษแผ่นหนึ่งให้ข้าพเจ้าดู มันเป็นจดหมายร้องทุกข์ เขียนโดยผัวเมียคู่ที่ข้าพเจ้าไกล่เกลี่ยให้คืนดีกันคู่นั้นเอง เจ้าผัวฟ้องหาว่าข้าพเจ้าแกล้งจับคนมาขังเล่นหนึ่งคืน อันเป็นความผิดต่อเสรีภาพตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๔๙๙ มาตรา ๓๐๙, ๓๑๐ ส่วนนังเมียกลับเป็นพยานให้ผัวซ้ำเติมข้าพเจ้าฉอด ๆ ว่า ข้าพเจ้าเสือกไม่เข้าเรื่อง เรื่องผัวเมียเขาแท้ ๆ ทะลึ่งไปจับกุมเขามา แล้วยังด่าว่าประจานเขาให้ได้รับความอับอายบนโรงพักอีก ในท้ายสุดจดหมายฉบับนั้น

ยืนยันว่า ขอให้ท่านผู้กำกับการโปรดลงโทษข้าพเจ้าให้จงหนักในเรื่องนี้ด่วน มันทั้งสองกำลังรอฟังผลอยู่ด้วยความสนใจ

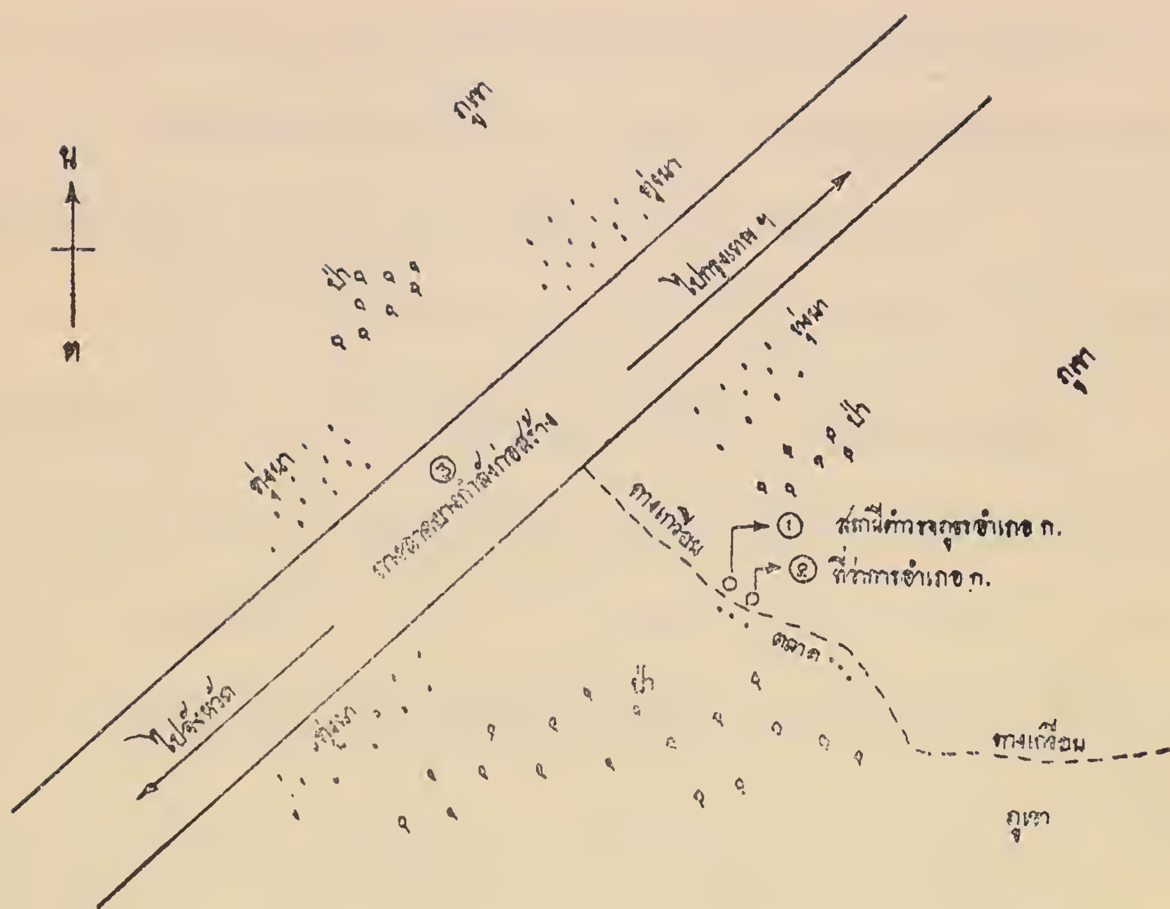
กว่าข้าพเจ้าจะพิสูจน์ความบริสุทธิ์คราวนั้นได้ก็ทำเอาอานแทบกระอักเลือด ข้าพเจ้าหวิดไม่ได้เงินเดือนขึ้นในปีนั้น....นี่ มันเป็นเสียยังงี้แหละหนา พี่น้องเอ๋ย!

ก็แล้วจะไม่ให้หงุดหงิดไหวหรือ ?

เพราะฉะนั้น วันนี้จะเล่าเรื่อง ๆ หนึ่งให้ท่านฟัง เป็นเรื่องราวของผู้บังคับกองตำรวจแก่ ๆ คนหนึ่งในชนบทอันทุรกันดารห่างไกลจากเมืองหลวงลิบลับ ผู้บังคับกอง ผู้อยู่ในสายตาคนทั่วไปประณามว่าเป็นลาแก่ที่โง่เง่าเซ่อซ่า ไม่มีความรู้และไม่ได้ความอันใด ท่านอ่านจบลงแล้วขอความกรุณาวินิจฉัยเอาเองโดยใจเป็นธรรมด้วยว่า มันเป็นความจริงเท็จเพียงไร และจะเป็นพระคุณอย่างสูง ถ้าหากท่านคิดเลยต่อไปอีกสักนิดว่าไอ้ที่ประชาชนพากันด่าตำรวจทั้งหมดอยู่ทุกวี่ทุกวันนี้ มันเป็นเพราะตัวตำรวจเลวเอง หรือว่าเป็นเพราะเคราะห์กรรมบันดาลให้บรรดาตำรวจมามีอาชีพในทางที่ทำให้คนต้องด่าเอา คืออาชีพจับมนุษย์ยัดเข้าตะราง!

เอาละ ขอให้เราเริ่มต้นเรื่องกันเสียเดี๋ยวนี้เลย....

ก่อนที่ท่านผู้อ่านจะฟังต่อไป ขอได้โปรดหยุดพิจารณาดูแผนที่หยาบ ๆ หน้านี้สักนิดก่อน เพราะมันคือหัวใจของเรื่องทั้งหมด

แผนที่ประกอบเรื่อง

หมายเลข ๑ คือ สถานีตำรวจภูธรอำเภอ ก.

หมายเลข ๒ คือ ที่ว่าการอำเภอ ก. (รั้วอยู่ติดกับโรงพัก)

หมายเลข ๓ คือ ทางหลวงลาดยางที่กำลังก่อสร้าง จากกรุงเทพ ฯ มายังตัวจังหวัด ขณะนี้เร่งทำมาถึงอำเภอ ก. แล้ว

แต่ดั้งเดิมมา การคมนาคมจากอำเภอ ก. ไปยังตัวจังหวัดซึ่งอยู่ห่างกัน ๖๐ กิโลเมตร มีอยู่วิธีเดียวคือ ขี่ม้า หรือขับเกวียนผ่าทุ่งนาป่าเขาไป ม่ายก็เดินด้วยเท้าทั้งสอง ซึ่งกว่าจะถึงก็ใช้เวลาตั้งแต่พระอาทิตย์เริ่มขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตก

แต่ถ้าทางหลวงที่กำลังสร้างอยู่นี้เสร็จสมบูรณ์ มันจะย่นระยะทางและเวลาลงสิบกว่าเท่าตัว กล่าวคือ ราษฎรเพียงแค่เดินตามทางเกวียน (จุดลูกปลา) จากตัวอำเภอมายังถนนใหญ่ ๓ กิโลเมตร แล้วจับรถยนต์โดยสารเข้าเมืองอีกต่อหนึ่ง ใช้เวลาประมาณหนึ่งชั่วโมงเท่านั้น

ทางหลวงสายนี้ สร้างจากเงินช่วยเหลือของมิตรประเทศมหาอำนาจประเทศหนึ่ง บริษัท "I.O.U. and Company Limited" แห่งมลรัฐ "Always Rescue" ของประเทศมหาอำนาจนั้นเองเป็นผู้ประมูลได้ บริษัทจึงมอบให้ มิสเตอร์ ทิม ฮูด เป็นนายช่างใหญ่ควบคุมการก่อสร้างทางเส้นนี้

มิสเตอร์ ทิม ฮูด มีอายุ ๔๐ ปี แต่ยังเป็นโสด เขาเรียนสำเร็จวิชาวิศวกรรมโยธาจากมหาวิทยาลัยที่มีชื่อที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศของเขา แล้วจึงออกมาทำงานอยู่กับบริษัท "I.O.U. and Company Limited" อาศัยที่เขาเป็นคนเฉลียวฉลาด ขยันขันแข็ง และมีวิธีปกครองคนได้ดีเยี่ยม เขาจึงก้าวหน้าประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานชั่วช่วงระยะเวลาอันสั้น พออายุ ๓๕ ปี เขาก็ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้ช่วยนายช่างใหญ่ของบริษัท ในตอนนี้เอง จะโดยเหตุใดไม่ทราบได้ เขาเกิดสนใจภาษาไทยขึ้นมา เลยใช้เวลาว่างศึกษาเล่าเรียน จนสามารถพูดและเขียนภาษาไทยได้ดี เพราะฉะนั้นเมื่อบริษัทได้รับงานก่อสร้างทางหลวงในประเทศไทย เขาจึงถูกคัดเลือกให้มาเป็นนายช่างใหญ่ควบคุมดูแล รับผิดชอบการก่อสร้างทางเส้นนี้ทั้งหมด

แต่... เช่นเดียวกับปุถุชนคนธรรมดาทั่วไป คือเมื่อมีดีก็ต้องมีเสีย จุดอ่อนที่สุดในตัว มิสเตอร์ ทิม ฮูด อยู่ตรงที่ เขาชอบดื่มเหล้าจนหัวราน้ำ และมีนิสัยเจ้าชู้เห็นผู้หญิงเป็นไม่ได้!

สถานีตำรวจอำเภอ ก. มีอัตรากำลังนายสิบ พลตำรวจ ประจำการอยู่ รวม ๑๖ คน ไม่มีจ่า มีนายตำรวจเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาสองนาย คือ ผู้บังคับกอง ยศร้อยตำรวจเอกนายหนึ่ง และผู้บังคับหมวดยศร้อยตำรวจโทอีกหนึ่ง

แต่ผู้บังคับกองและผู้บังคับหมวดคู่นี้ กลับไม่ถูกกันอย่างรุนแรงรุนแรงในทุกกรณี ทุกวิถีทาง ชนิดจะอยู่ร่วมโรงพักเดียวกันไม่ได้เอาเลยทีเดียว!

ร้อยตำรวจเอกผู้บังคับกองอายุ ๕๘ ปี ตัวเตี้ยตะแหมะแขะ อ้วนลงพุงพลุ้ย แล้วแถมเคี้ยวหมากหยับ ๆ อยู่ตลอดเวลาเสียด้วย ชีวิตการเป็นตำรวจของผู้บังคับกองผู้นี้ พอกล่าวสรุปได้อย่างคร่าว ๆ คือ ในสมัยยังหนุ่ม แกบวชเป็นพระอยู่ที่วัดแห่งหนึ่งแถว ๆ ปักษ์ใต้ พอสอบไล่ได้เป็นนักธรรมโท แกก็สึกออกมามีเมีย แต่อยู่กับเมียไม่ถึงปีเลยหย่าร้างกันแล้วจะอีท่าไหนไม่รู้ ตะแกทะเร่อทะร่ามาถึงจังหวัดนี้ เห็นเขาประกาศรับสมัครพลตำรวจ แกก็เลยสมัครกับเขาบ้าง เผอิญสอบได้ หลวงท่านจึงบรรจุให้เป็นลูกแถวอยู่ที่กองจังหวัดนั้น แกมานะบากบั่นอยู่เวรอยู่ยามและก้มหน้าก้มตาไล่จับผู้ร้ายด้วยความอุตสาหะวิริยะอยู่ถึง ๒๕ ปีเต็ม ๆ เริ่ม

ตั้งแต่สมัยล้นเกล้า ฯ ร. เจ็ด ยังทรงครองราชย์อยู่ จนพระยาพหล หลวงพิบูลย์ท่านเปลี่ยนแปลงการปกครอง กระทั่งเกิดสงครามโลกญี่ปุ่นบุกเมืองไทย และสงครามสงบสิ้นสุดไปตั้งนมนานแล้ว กรมตำรวจจึงยอมมอบเม็ดมะยมสีเงินให้บนบ่าแกข้างละหนึ่งเม็ด พอเป็นนายร้อยตำรวจตรีแกก็ถูกย้ายไปอยู่ประจำแทบทุกอำเภอ และทุกกิ่งอำเภอในจังหวัดนี้ จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๐๘ จึงได้รับพระราชทานยศร้อยตำรวจเอก และได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้บังคับกองสถานีตำรวจภูธรอำเภอ ก. ในที่สุด

ตรงข้ามราวฟ้าดินกับร้อยตำรวจโทผู้บังคับหมวด เขามีอายุเพิ่งย่าง ๒๖ ปี ยังเป็นโสดหน้าตาท่าทางหล่อเหลาและพี่ตราวกับพระเอกหนังพยัคฆ์ สำเร็จจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพราน เมื่ออายุได้ ๒๒ ปี แล้วออกมารับราชการเป็นรองสารวัตรสืบสวนสอบสวน สถานีตำรวจนครบาลในจังหวัดพระนครตลอดมา มีประวัติการปฏิบัติหน้าที่การงานและการจับกุมดีเด่นเป็นเยี่ยม จนได้รับพระราชทานยศเป็นร้อยตำรวจโทก่อนเพื่อน ๆ ทุกคนในรุ่นเดียวกัน แต่เพราะเหตุบางประการ ซึ่งโดยมารยาทจะไม่นำมาเอ่ย ณ ที่นี้ ทว่าขอย้ำว่าไม่ใช่เพราะเกิดความเสียหายในการปฏิบัติหน้าที่หรือทุจริตคอรัปชั่นเลย ทำให้เขาถูกย้ายออกจากสถานีตำรวจนครบาล มาเป็นผู้บังคับหมวดสถานีตำรวจภูธรอำเภอ ก. ภายในเวลา ๓ วัน จากกรุงเทพ ฯ เมืองที่เจริญที่สุด มาอยู่ในสถานที่กันดารที่สุด ลำบากที่สุด และทรมานทั้งกายและใจเป็นที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาอยู่กับผู้บังคับบัญชาที่มีคุณวุฒิแค่นักธรรมโทแก่คราวพ่อของเขา และตั้งแต่เกิดมาเคยเห็นกรุงเทพ ฯ ไม่เกิน ๕ ครั้ง !

ความแตกต่างกันในทุกด้านทั้งวัยวุฒิ และคุณวุฒิ ตลอดจนความคิดความอ่านเช่นนี้ ทำให้ผู้บังคับกองและผู้บังคับหมวดมีความขัดแย้งกันอยู่เนือง ๆ ตอนแรกผู้บังคับหมวดได้เพียรพยายามชี้แจงแสดงเหตุผล ยกทั้งหลักวิชาการ และหลักความจริงออกมาเสนอแนะ อ้างอิงกับผู้บังคับกองในการปฏิบัติหน้าที่การงาน แต่ผู้บังคับกองมักจะตอบเพียงว่า "ขอให้ผมพิจารณาดูก่อน" ทุกครั้งทุกเรื่อง ครั้นผู้บังคับหมวดรบเร้าเซ้าซี้หนัก ๆ เข้า ผู้บังคับกองกลับทิ้งไม้ตายด้วยคำพูดไม่อินังขังขอบว่า "ช่างมัน" เมื่อเป็นโดยนิจสินเช่นนี้ ผู้บังคับหมวดจึงบังเกิดความเอือมระอา ท้อแท้ใจ ในที่สุดเลยเลิกยุ่งเกี่ยวกับผู้บังคับกองเด็ดขาด แล้วเลยพลอยเลิกยุ่งเกี่ยวกับการงานในโรงพักเอาด้วย

เคราะห์ยังดีอยู่หน่อย ที่ผู้บังคับหมวดมิได้แสดงความรู้สึกต่าง ๆ นานาเหล่านี้ออกมาเป็นคำพูด เขาคงเก็บมันนิ่งเงียบไว้ในใจคนเดียว และโดยการกระทำเช่นนี้ จะอย่างไรก็ตาม อย่างน้อยที่สุด ก็นับว่ามันเป็นนิสัยดียิ่งอย่างหนึ่งของเขา !

แต่แล้ว... อีตอนมิสเตอร์ ทิม ฮูด ก่อสร้างทางหลวงมาถึงอำเภอ ก. นี่เอง จุดแตกหักของผู้บังคับกองและผู้บังคับหมวดก็ระเบิดตูมออกมา !

มิสเตอร์ ทิม ฮูด ตั้งค่ายพักอยู่ริมถนนที่กำลังก่อสร้าง ตรงปากทางเข้าอำเภอ ก. พอดี เขาใช้ค่ายพักนี้เป็นสถานที่ทำงานและพักอาศัยไปในตัวเสร็จ พอตกเย็นหลังจากคุมงานเสร็จแล้วเขาจะรีบควบรถจี๊ปเล็กส่วนตัวเข้ามาหาผู้บังคับกองที่ตัวอำเภอ ก. ทันที แล้วทั้งคู่ก็ตั้งวงเสพสุรา

กันอย่างสนุกสนาน เมื่อเมาเข้าที่เข้าทางดีแล้ว มิสเตอร์ ทิม ฮูด กับผู้บังคับกองจะพากันเดินกอดคอร้องเพลงเข้าไปในตัวตลาด แวะดะทุกบ้านที่มีลูกสาวให้เกี้ยวพาราสี หรือบางคืนถ้าแก่ดีกรีถึงขนาดทั้งคู่จะโดดขึ้นรถจี๊ป ขับตะบึงตะบันไปจนถึงตัวจังหวัด แล้วนอนค้างคืนอยู่ด้วยกันที่ซ่องโสเภณี พอเช้าตรู่ ต่างคนต่างรีบตาลีตาเหลือกกลับมาทำงาน ทว่าพอตกเย็นก็กลับเป็นเช่นนี้ใหม่ และเป็นอยู่ทุกวัน !

อันความรักใคร่สนิทเสน่หา ระหว่างมิสเตอร์ ทิม ฮูด และผู้บังคับกองที่ดำเนินไปอย่างซาบซึ้งดื่มด่ำถึงปานฉะนี้ ไม่มีผู้ใดตรัสรู้ทราบเลยว่า มันเกิดขึ้นได้อย่างไร ? เนื่องจากอะไร ? แต่ข้อนี้ ถ้าหากมีใครถามผู้บังคับกองเข้า เขาจะหัวร่อร่า แล้วตอบว่า

"ไม่มีอะไรหรอกคุณ ผมกำลังพี่ดเรียนภาษาอังกฤษกับเจ้าฮูดเขาอยู่น่ะ"

ว่าแล้วผู้บังคับกองก็คายชานหมากทิ้ง งัดยานัดถุ์ออกมานัดถุ์เข้าจมูกเฮือกใหญ่

ส่วนเหตุผลของมิสเตอร์ ทิม ฮูด นั้นยังเป็นที่มืดมนอยู่ เพราะไม่มีใครกล้าถามเขา

พฤติการณ์ของผู้บังคับกองและมิสเตอร์ ทิม ฮูด เช่นนี้ ได้ดำเนินไปท่ามกลางความดูถูกเหยียดหยามของข้าราชการ พ่อค้า ประชาชนภายในอำเภอ ก. มานานประมาณเดือนเศษ ครั้นแล้ว คืนหนึ่งจึงได้เรื่อง !

สี่ทุ่มคืนนั้น โก๋แก่หัวงูทั้งสองเดินเมาเด้งหน้าเด้งหลังออกมาจากร้านอาหารเจ๊กหย่วนในตลาดตามเคย ผู้บังคับกองเลยชวนมิสเตอร์ ทิม ฮูด ไปเที่ยวบ้านเด็กสาวอายุ ๑๖—๑๗ ปี คนหนึ่งที่ท้ายตลาด บังเอิญขณะนั้นพ่อแม่พี่น้องของเด็กสาวไปธุระต่างตำบลยังไม่กลับ จึงมีแต่เด็กสาวอยู่บ้านคนเดียว ผู้บังคับกองกับมิสเตอร์ ทิม ฮูด สบโอกาส เลยปล่อยคารมวาดลวดลายเจ้าชู้ประตูดินเกี้ยวพาราสีเด็กคนนี้อย่างเต็มสตีม และก็เป็นการบังเอิญอีก หนึ่งชั่วโมงต่อมา ก็มีพลตำรวจสองนายวิ่งมาตามผู้บังคับกองรายงานว่า พบคนผูกคอตายอยู่กับต้นไม้ในป่าข้างโรงพัก ผู้บังคับกองจึงต้องแจ้นไปยังที่เกิดเหตุ ปล่อยให้มิสเตอร์ ทิม ฮูด อยู่กันสองต่อสองกับเด็กนั้น

หลังจากชันสูตรพลิกศพและสืบสวนเหตุตายของคนผูกคอเรียบร้อยแล้ว ผู้บังคับกองรีบกลับมาหามิสเตอร์ ทิม ฮูด ทันที ก็ปรากฏว่า มิสเตอร์ ทิม ฮูด นอนหลับกรนครอก ๆ อยู่กลางระเบียงบ้าน มีเด็กสาวร้องไห้ซิก ๆ อยู่ข้าง ๆ ผู้บังคับกองจึงสอบถาม ได้ความว่า มิสเตอร์ ทิม ฮูด ปลุกปล้ำและข่มขืน กระทำชำเราเด็กคนนั้นเสร็จเรียบร้อยไปนานแล้ว !

เรื่องดังไปทั่วทั้งอำเภอ พ่อแม่ญาติพี่น้องของเด็กสาวยืนยันเอาเรื่องกับมิสเตอร์ ทิม ฮูด จนถึงที่สุด ร้อยตำรวจโทผู้บังคับหมวดหนุ่มโดดเข้ามาจัดการกับคดีรายนี้ด้วยตนเอง เขาปฏิบัติหน้าที่อย่างเฉียบขาด ตรงไปตรงมา เขาทำการสอบสวนปากคำผู้เสียหาย พยานหลักฐานทั้งหมดแล้วบันทึกเสนอผู้บังคับกองขอขังมิสเตอร์ ทิม ฮูด ไว้บนโรงพัก พร้อมด้วยความเห็นห้ามเยี่ยมห้ามประกัน

แต่ผู้บังคับกองกลับเก็บบันทึกนั้นไว้ มิหนำซ้ำยังเรียกสำนวนการสอบสวนทั้งหมดไปทำเสียเอง การโต้เถียงระหว่างเสือเฒ่ากับสิงห์หนุ่มจึงเกิดขึ้น มันรุนแรงขนาดตำรวจบนโรงพักทุกคนถึงกับละงานมายืนแอบฟังกันเต็มหน้าห้อง เมื่อการโต้เถียงถึงขีด ในที่สุด ผู้บังคับกองได้ตะโกนออกมาว่า

"ผมเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนที่นี่ ผมเป็นนายของคุณ ผมจะทำคดีเรื่องนี้ด้วยตัวผมเอง นี่, คือคำสั่ง! คุณเข้าใจไหม? และถ้าคุณขืนพูดมากหรือขืนมายุ่งอีก ผมจะลงโทษคุณในฐานขัดคำสั่งของผม คุณได้ยินไหม? หา—ได้ยินไหม?"

ใบหน้าของผู้บังคับหมวดขาวซีดแล้วแดงก่ำ แล้วกลับขาวซีดลงอีก กายของเขาสั่นเทิ้มไปทั้งตัว อึดใจเต็ม ๆ ที่เขาจ้องมองผู้บังคับบัญชาอย่างนั้น ฉับพลันทันใด...เขาผลุนผันออกจากห้องไปทันที!

ผู้บังคับกองได้จัดการเรื่องนี้ด้วยตัวเองดังลั่นวาจาไว้ และวิธีดำเนินคดีของผู้บังคับกองก็คือ เขาเรียกพ่อแม่ญาติพี่น้องของเด็กสาวคนนั้นมาพบ เกลี้ยกล่อมหว่านล้อมด้วยลิ้นสาลิกา พร้อม ๆ กับขู่เข็ญบังคับร้อยแปดให้ถอนคดีร้องทุกข์ เมื่อญาติโยมผู้เสียหายลังเลและเริ่มหวาดกลัว เขาก็นำเงินจำนวนก้อนมหึมาก้อนหนึ่งออกมาวางล่อ เจอกลยุทธนี้เข้า เจ้าทุกข์เลยตาลุก รีบตะปบเงินก้อนใหญ่นั้นไว้ และยอมถอนคำร้องทุกข์ ไม่เอาเรื่องเอาราวแต่โดยดี....

แล้วมิสเตอร์ ทิม ฮูด กับผู้บังคับกองก็กอดคอกินเหล้ากันต่อไป

ทันทีที่คดีเรื่องนี้เสร็จ ร้อยตำรวจโทผู้บังคับหมวด ยื่นคำร้องเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น ขอย้ายตัวเองออกจากอำเภอ ก. เช่นกัน เขาระบุเหตุผลในการขอย้ายไว้สั้น ๆ ว่า

"ทนการบีบคั้นทางร่างกายและจิตใจไม่ไหว"

เพราะเหตุผลสั้น ๆ ห้วน ๆ ได้ใจความกว้างไกลดีมากเช่นนี้เอง ผู้บังคับกองจึงเชิญตัวผู้บังคับหมวดเข้ามาพบสองต่อสอง

ผู้บังคับหมวดย้อนตอบกลับมาว่า ที่เชิญพบนี้เป็นเรื่องส่วนตัวหรือเป็นคำสั่งทางราชการ ? เพราะถ้าเป็นเรื่องส่วนตัวแล้วไซร้ ผู้บังคับหมวดไม่ว่าง

ผู้บังคับกองกลืนน้ำลาย หยิบหมากออกมาเคี้ยวชั่วครู่ จึงสั่งตำรวจให้กลับไปบอกว่าเป็นคำสั่งทางราชการ ขอให้มาด่วน

นั่นแหละ ผู้บังคับหมวดจึงได้ยอมมา....

"ผมทราบดีว่า คุณโกรธ คุณเกลียดชังผมมาก" ผู้บังคับกองเริ่มพูดเป็นประโยคแรกหลังจากเชิญให้ผู้บังคับหมวดนั่งเรียบร้อยแล้ว "และผมก็ยอมรับความโกรธความเกลียดเหล่านั้น โดยไม่ขอชี้แจงหรือปรับความเข้าใจกับคุณเลย ทั้งนี้ ถ้าหากคำร้องขอย้ายที่คุณยื่นมายังผมเพื่อเสนอผู้กำกับการจะไม่ระบุเหตุผลว่า คุณต้องการย้าย เพราะทนความบีบคั้นทางร่างกาย และจิตใจจากผมไม่ไหว"

เมื่อเห็นผู้บังคับหมวดขยับตัว ผู้บังคับกองรีบโบกมือห้ามช้า ๆ และว่าต่อไป

"ผมจึงขอพูดกับคุณอย่างสั้น ๆ ตรงไปตรงมา เหมือน ๆ คำร้องขอย้ายของคุณเช่นเดียวกันประการแรก คุณคิดหรือว่า ผมผู้มีอายุตั้ง ๕๘ ปีแก่จวนจะเข้าโลงแล้วอย่างนี้ ผมยังชอบยังเต็มใจกินเหล้าสำมะเลเทเมาเที่ยวหยำเปและชีกอบ้าผู้หญิงกับ มิสเตอร์ ทิม ฮูด เช่นนั้น โดยไม่มีความละอายอดสูแก่ใจในพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกิดขึ้น ทั้ง ๆ ก่อนเจอกับมิสเตอร์ทิม ฮูด ผมไม่มีความประพฤติเช่นนี้เลย คุณเฉลียวใจคิดบ้างหรือเปล่าว่าทำไมผมจึงทำอย่างนั้น ?"

ผู้บังคับกองหยุด เปิดลิ้นชัก ล้วงเอากระดาษพิมพ์เขียวแผ่นหนึ่งออกมาวางบนโต๊ะตรงหน้า ชี้ให้ผู้บังคับหมวดดู แล้วพูดต่อ

"นี่คือแผนที่อำเภอ ก. ของเรา นี่โรงพัก นี่อำเภอ นี่ตลาดและนี่ทางหลวงที่มิสเตอร์ ทิม ฮูด กำลังสร้างจากกรุงเทพ ฯ ผ่านอำเภอเราไปยังตัวจังหวัด" ผู้บังคับกองใช้ปลายดินสอจี้ตามจุดต่าง ๆ อย่างคล่องแคล่วเสมือนท่องขึ้นใจไว้นานแล้ว "ประเด็นสำคัญที่สุด ขอคุณดูให้ดี ทางหลวงซึ่งมิสเตอร์ ทิม ฮูด สร้างผ่านอำเภอเรานั้น มันไม่ได้ผ่านตัวอำเภอตัวตลาด แต่มันห่างกันไปสามกิโลเมตร ถ้าทางเสร็จสมบูรณ์คุณ, ผม, หรือราษฎรทุกคนในอำเภอนี้ จะไปกรุงเทพ ฯ ไปจังหวัดกันทีก็ต้องเดินต๊อกตามทางเกวียนสามกิโลก่อนจึงจะถึงถนนใหญ่ คุณเห็นไหมเราได้รับความลำบากและเสียเวลาปานใด ?

"ทีนี้ ทำอย่างไรเราจึงจะมีถนนลาดยางสามกิโลเมตรนี้เล่า ? จริงอยู่ เราอาจได้รับเงินงบประมาณของจังหวัด หรือจากส่วนกลางมาสร้างทางจากตัวอำเภอไปเชื่อมถนนใหญ่ แต่มันช้ามาก ชะดีชะร้าย

เกิดเงินไม่มี เราคงรอกันจนตัวออกขน ผมได้สืบสวนอย่างละเอียดถี่ถ้วนแล้วปรากฏว่า มิสเตอร์ ทิม ฮูด ได้รับอำนาจเต็มที่เด็ดขาดจากบริษัทใหญ่ในประเทศของเขา ให้จัดการเรื่องนี้ได้คนเดียว การสร้างทาง การต่อเติมเสริมเส้นทาง หรือการวินิจฉัยใด ๆ ขึ้นอยู่กับตัวเขาโดยตรง เพราะฉะนั้นผมจึงต้องทำตัวสนิทสนมคลุกคลีกับเขา ย่อมทำทุกอย่างเพื่อให้ได้ถนนเส้นนี้ขึ้นมา แม้ว่าการกระทำเหล่านั้นจะฆ่าตัวผมเองก็ตาม

"อีกครั้งหนึ่ง ผมขอพูดกับคุณสั้น ๆ ตรงไปตรงมา เพราะการกระทำของผมเช่นนี้เองแหละ หลังจากเสร็จคดีข่มขืนชำเราแล้ว มิสเตอร์ ทิม ฮูด จึงยอมตกลงใจสร้างทางลาดยางสามกิโลจากปากถนนใหญ่เข้าอำเภอให้ฟรี ๆ ดังที่ผมขอร้องเขา แต่พูดว่าผมลำเลิกแกมบังคับเขาเห็นจะถูกกว่าดีกว่า มิสเตอร์ ทิม ฮูด เสนอเหตุผลต่าง ๆ ตามวิธีการของเขาไปยังบริษัท และบัดนี้บริษัทใหญ่ได้ตอบตกลงอนุมัติให้สร้างทางเส้นนี้ได้แล้ว เอาละ, คุณเข้าใจหรือยังหมวด ?"

มีความงันเงียบเกิดขึ้นเมื่อผู้บังคับกองกล่าวจบ ตัวผู้บังคับหมวดนั่งอ้าปากค้าง จ้องเขม็งมายังผู้บังคับบัญชาแก่หง่อมของเขา อย่างไม่เชื่อว่าจะได้ยินเรื่องชนิดนี้กับหู นานแสนนาน ผู้บังคับหมวดจึงได้ตะกุกตะกักออกมาว่า

"แล้ว.... แล้วผู้กองรายงานเรื่องเหล่านี้ไปให้กรมเราทราบหรือยังครับ ?"

"ผมจะรายงานไปทำไม ?" ผู้บังคับกองตอบสวนออกมาทันที แต่คล้ายคิดอะไรได้ เขานิ่งชะงักไปก่อนแล้วจึงกล่าวเน้นช้า ๆ เสมือนจงใจให้คำพูดของเขาแทงเจาะเข้าไปในสายเลือดผู้นั่งฟังอยู่ว่า "คุณหมายความว่าให้ผมรายงานกรมขอความดีความชอบของตัวเอง ในเรื่องนี้ใช่ไหม ? คำชมเชย ! สองขั้น ! หรือ ยศนายพันตรี ? เปล่าเลย ผมรับราชการมานานและอายุมากพอที่จะรู้แก่นแท้ของสิ่งเหล่านี้แล้วว่ามันคืออะไร ผมไม่ต้องการมันหรอก เพราะผมได้รับสิ่งที่เหนือกว่าสูงกว่าและประเสริฐกว่าอยู่แล้ว จะบอกคุณก็ได้ ความภาคภูมิใจยังไงเล่าคุณ !"

อีกครั้ง, ผู้บังคับหมวดนั่งอ้าปากค้างมองดูผู้บังคับกอง

"คุณมีข้อข้องใจหรือจะพูดอะไรอีกไหม หมวด ?" ผู้บังคับกองเอ่ยถามพร้อม ๆ กับงัดหมากและยานัตถุ์ออกมา

"อ้า, มีครับ....ผม, ง่า...."

"เชิญว่าให้หมดเปลือกเลย, หมวด"

"คือ....ผมอยากขอถอนคำร้องโยกย้ายคืนครับ"

"อ้าว—ทำไมเล่า ?"

"โดยเหตุผลสั้น ๆ ง่าย ๆ และตรงไปตรงมาครับ, คือผมอยากอยู่ที่นี่—กับพ่อ !"

หลังจากพิธีเปิดถนนสายใหญ่ และถนนที่แยกเข้าตัวอำเภอ ก. ผ่านไปอย่างเอิกเกริกมโหฬารได้เพียงเดือนเดียว ผู้บังคับกองก็ตาย

เขาตายอย่างสงบด้วยโรคหัวใจวาย ศพของเขาถูกนำไปฝังรอการเผาที่ป่าช้าหลังอำเภออย่างเงียบ ๆ ไม่มีขบวนแห่ ไม่มีกองเกียรติยศ ไม่มีคนใหญ่คนโตมาร่วม และไม่มีคำสดุดีหรือความประทับใจอันใดเลย แต่อ้อ... พูดถึงความประทับใจมันอาจจะมีอยู่บ้าง ทว่าดูเล็กน้อยเหลือเกิน นั่นคือภาพของร้อยโทหนุ่มน้อยนายหนึ่ง แต่งกายในเครื่องแบบสวยหรูยืนเคล้าเคลียอยู่ข้างหีบศพผู้บังคับกองของเขาตลอดเวลาตั้งแต่ต้น และเมื่อเสร็จพิธีฝังศพผู้คนต่างแยกย้ายกันกลับหมดแล้ว ร้อยตำรวจโทผู้นั้นยังคงยืนก้มหน้านิ่งอยู่ปากหลุมฝังศพนานแสนนาน กระทั่งความมืดเคลื่อนเข้ามากลืนกินแสงตะวันจนหมดสิ้น....

พ.ต.ท. ปกรณ์ ปิ่นเฉลียว

หมู่เคน

มีคำเปรียบเปรยถึงตำรวจไทยไว้อย่างไพเราะเพราะพริ้ง ว่ากันว่า ตำรวจนั้นคือมิตรแท้ผู้ซื่อสัตย์ของประชาชนบ้าง เป็นผู้พิทักษ์รับใช้ปวงอาณาประชาราษฎร์บ้างละ และแม้แต่ในบทเพลงมาร์ชออกอากาศยังสดุดีความเก่งกล้าสามารถของตำรวจว่า "แข็งกว่าเหล็กนั้น ตำรวจไทย" ว่าที่จริงคำสรรเสริญเยินยอเหล่านี้มันก็น่าชื่นใจโขอยู่ ทั้งนี้ถ้าหากพวกตำรวจด้วยกันจะไม่เป็นผู้ยัดเยียดยาหอมต่าง ๆ นานาดังกล่าวมาให้แก่กันและกันเสียเอง

หยิบเอาตำรวจภูธรมาวางไว้ในห้องแลป ทำการชำแหละผ่าตัด, วิเคราะห์, และวิจัยแยกแยะแจกแจงมันออกมาให้ละเอียดถี่ถ้วนทุกแง่ทุกมุมแล้ว จะได้สูตรของความจริงอันน่าขื่นขมยิ่งนักว่า อันชีวิตของตำรวจภูธรนั้น เมื่อได้เจาะลึกลงไปถึงแก่นแท้ของมันแล้ว ก็หาใช่อะไรอื่นไม่ คือควายนั่นเอง !

ชีวิตพวกตำรวจภูธรก็คือชีวิตควาย แม่เจ้าโวย ! ว่ากันเสียให้สะดุ้ง

คนไทยเรานี่แปลก ควายซึ่งเป็นสัตว์เลี้ยงที่ซื่อสัตย์สุจริตที่สุดทรหดอดทนที่สุด โดยเฉพาะมีบุญคุณมากที่สุดต่อพวกเราทั้งประเทศ

แต่ถ้าลองใครคนหนึ่งเอ่ยเอื้อนชมเชยใครอีกคนหนึ่งว่า "คุณช่างดีเหมือนควาย" ละก้อ รายไหนรายนั้น ถ้าวิกไม่พัง ก็เห็นไม่แคล้วถูกนั่งหยอดน้ำข้าวกันเป็นแน่แท้

ฉันใด ประดาตำรวจภูธรก็ฉันนั้น ก้มหน้าก้มตาทำงานไปเถิด ลำบากตรากตรำอยู่กลางแดด กลางลม กลางฝน แบบควายไถนาทั้งวันทั้งคืน ได้เงินเดือนมาเลี้ยงตัวเองและลูกเมียก็แบบควายได้ฟางได้หญ้า แสนสาหัสบ้านฉะนี้ ยังไม่หนำ ยังไม่สะ เขากลับให้กำลังใจว่า ตำรวจภูธรนั้น ความรู้มันต่ำต้อยมาก เด๋อด๋าเซ่อซ่าเป็นวัวเป็นควาย ปะเหมาะพ่อจับฆ่ากินเสียเลย ซึ่งก็เหมือนควายอีกนั่นแหละ

ไม่เอาน่า ลองเปรียบให้มันเป็นผู้ดี เป็นปัญญาชนหน่อยซิ? อ๋อได้ ถ้าเช่นนั้น. ชีวิตของพวกตำรวจภูธรก็เหมือน ๆ ความยากจน ความยากจนนั้นแม้มันจะไม่ใช่สิ่งอับอาย แต่ก็เป็นอาชญากรรมอย่างหนึ่งทีเดียว . . . . อาชญากรของสังคม !

จะเล่าเรื่องของตำรวจภูธรคนหนึ่งให้ฟัง . . . .

สิบตำรวจเอกเคน กรุงเก่า สมัครเข้าเป็นตำรวจเมื่อปี ๒๔๙๐ เมื่อเสร็จการอบรมจากโรงเรียนพลตำรวจแล้ว เขาก็ถูกแต่งตั้งให้มาประจำอยู่โรงพักนครบาล ชีวิตตำรวจในระยะแรก ๆ ของหมู่เคนเจริญรุ่งเรืองและพุ่งปรูดปราดเหมือนพลุโด่งทะลวงฟ้า เขาเป็นคนขยันขันแข็ง แก่ระเบียบวินัยและชอบจับผู้กระทำผิดอุตลุด ภายในเวลาเพียงปีเศษ ๆ หมู่เคนก็ได้หางปลาทูหนึ่งอันมาประดับที่แขนเสื้อซ้าย พอเป็นสิบตรี หมู่เคน

ยิ่งฟิตหนักเข้าไปอีก เขาโหมปฏิบัติงานในหน้าที่จนกระทั่งสารวัตรต้องยกนามและการกระทำของเขาเป็นตัวอย่างอุทาหรณ์ของความดีงาม ในที่ประชุมตำรวจทุกครั้ง อันธพาลในท้องที่เห็นหน้าหมู่เคนเข้าแล้ว จะเกิดอาการตะครั่นตะครอคล้ายคนเป็นไข้ นักโทษในคุกตั้งสมญานามเขาว่า "เคน . . . พระกาฬ" และพากันเขียนชื่อเขาไว้ตามฝาผนัง สวดมนต์ภาวนาขอให้เขาพลาดท่าหลุดเข้ามาอยู่ในคุกบ้างสักครั้ง เพื่อจะได้ตอบแทนบุญคุณที่ผู้หมู่ช่วยอุปถัมภ์ส่งพวกมันเข้าคุก แต่จนแล้วจนรอดคำสวดมนต์ร่ำร้องนั้นกลายเป็นพวกมันนั่นเองกลับถูกทยอยส่งเข้ามาอีกเรื่อย ๆ จนคุกแน่น เป็นในระยะนั้นเอง หมู่เคนก็เพิ่มบั้งขึ้นอีกหนึ่งบั้ง แปลว่าเขาเป็นตำรวจราว ๆ สามปีโดยยศสิบโท นั่นนับว่าเป็นความก้าวหน้าอันมหัศจรรย์ยิ่งอย่างหนึ่งในวงการภายในของตำรวจทีเดียว

เคนเป็นสิบตำรวจโทเมื่ออายุได้ยี่สิบห้า ดาวประจำตัวเขายังพุ่งโด่งสว่างไสวต่อไปอีก ปีรุ่งขึ้น เขาเข้าร่วมกับตำรวจกองปราบ ล้อมจับไอ้เสือปล้นฆ่าเจ้าทรัพย์ตายคนหนึ่งในเขตท้องที่ ๆ เขาประจำอยู่ เคนได้แสดงความกล้าอย่างบ้าบิ่นโดยวิ่งซิกแซ็กตัวคนเดียว แล้วกราดปืนกลมือเข้าไปยังที่กำบังไอ้เสือนั้น เขาถูกยิงท้องทะลุ แต่ไอ้เสือร้ายพรุนไปทั้งตัว เขาต้องเข้าไปนอนในโรงพยาบาลเกือบสองเดือนเต็ม ๆ ความระห่ำคราวนั้นเขาได้บั้งเพิ่มอีกหนึ่ง เขาเอาเลือดที่ท้องเข้าแลกยศสิบเอก!

ออกจากโรงพยาบาล มานั่งเอ้หมิ่งสิบเวรไม่กี่เดือน ความซวยครั้งแรกในชีวิตราชการก็เริ่มเข้ามาจับตัวเขา ความซวยซึ่งมนุษย์ทุกรูปทุกนามต่อให้วิเศษวิโสปานใด ก็หนีมันไม่มีวันพ้น !

เย็นวันนั้น มีหญิงสาวคนหนึ่งขึ้นมาบนโรงพัก แจ้งความเรื่องของหายกับเคน หญิงผู้นี้แม้จะมีหน้าตาสะสวย แต่ลักษณะท่าทางและรสนิยมในการแต่งกายทำให้เคนเข้าใจว่า หล่อนคงเป็นผู้หญิงพรรค์อย่างนั้น ยิ่งได้ฟังวาจาคำพูดของหล่อนขณะซักถาม (ซึ่งบอกถึงระดับการศึกษาอันค่อนข้างต่ำ) เคนเลยปักใจว่า อย่างเก่งหล่อนคงมีอาชีพเป็นนางพาร์ตเน่อร์แน่นอน วัยหนุ่มทำให้เคนเกิดความคึกคะนอง ความคึกคะนองทำให้ปากเปราะ เขาเอ่ยเกี้ยวพาราสีหญิงสาวผู้นี้ เมื่อหล่อนหน้าแดงและนิ่ง เคนกลับเข้าใจว่าตัวเองเป็นต่อ เขารุกคาดหล่อนหนักเข้าไปอีก เคราะห์ดีที่นายร้อยเวรเข้ามารับแจ้งความเสียก่อน เคนจึงยังไม่ทันถึงกับเอ่ยปากชวนหล่อนไปเที่ยวไหนต่อไหนกับเขา

อีกสามวันต่อมา เคนจึงทราบว่าหญิงสาวคนนั้นเป็นเมียน้อยสุดสวาทขาดใจของท่านนายพลตำรวจใหญ่ผู้หนึ่ง เขาทราบพร้อม ๆ กับคำสั่งย้ายให้เขาออกจากสถานีตำรวจนครบาลไปประจำอยู่ ณ สถานีตำรวจภูธรอำเภอกันดารยิ่งอำเภอหนึ่งทางภาคอีสาน !

เรื่องเกี่ยวกับเมียน้อยเจ้านายแล้ว ให้เทวดาก็ช่วยเหลือไม่ได้ !

ข้าพเจ้าพบและรู้จักกับสิบตำรวจเอกเคน กรุงเก่า ตั้งแต่ตอนเขาเป็นสิบเอกใหม่ ๆ เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๔๙๕ และเมื่อเขาถูกย้ายไปอยู่บ้านนอก ข้าพเจ้าไม่เคยเห็นหน้าค่าตาเขาอีกเลย กระทั่งสิบปีต่อมา คือในปีพ.ศ. ๒๕๐๕ เราพบกันโดยบังเอิญที่ภาคอีสาน ข้าพเจ้าจึงได้เห็นและรู้ว่าเคนยังคงเป็นสิบตำรวจเอกอยู่ตามเดิม !

มันเป็นเวลาเกือบเที่ยงของวันที่มัวซัววันหนึ่งในต้นเดือนกรกฎาคม ๒๕๐๕ ข้าพเจ้าพบเคน ณ อำเภอ บ๊วย ๆ ที่เขาประจำอยู่ เราทักทายกันอย่างดีอกดีใจ แล้วเคนก็พาข้าพเจ้ามาเลี้ยงข้าวกลางวันที่ร้านอาหารดีที่สุดของอำเภอนี้

ภัตตาคารชั้นเยี่ยมของอำเภอ พ่อเจ้าประคุณเอ๋ย! มันคือโรงทึมหลังคามุงหญ้าคาตั้งโดด ๆ อยู่บนพื้นดิน มีโต๊ะและม้านั่งโกโรโกโรคสอง . . . สามชิ้นตอกตรึงลงไปในพื้นดินนั้น มีไก่ผอม ๆ แห้ง ๆ หนึ่งตัวแขวนโชว์อยู่ภายในสิ่งซึ่งเรียกว่าตู้ แล้วมีอะไรไม่ทราบห้อยประดับเกียรติอยู่ข้าง ๆ ไก่ตัวนี้ สงสัยว่าถ้าไม่ใช่หนังหมูแห้ง ก็คงเป็นเนื้อเค็มขึ้นราไม่มีน้ำแข็ง ไม่มีโซดา ไม่มีน้ำประปา และไม่มีน้ำฝน ขณะนั่งรออาหารเจ้าของร้านในชุดเต็มยศ นุ่งโสร่งแดงตัวเดียวปราศจากเสื้อและเกือกนำน้ำบ่อสีขาว ขุ่นคลั่ก ใส่ในขันรูปร่างคล้ายกะลายกมาเสิร์ฟให้เราเสพดับความหิวกระหายไปพลาง ๆ ก่อน

ในที่สุด อาหารถูกลำเลียงมาให้เราเสวย มีไก่ต้มหนึ่งกาละมังกับข้าวเหนียวหนึ่งกล่องแล้วก็หมด ไม่ต้องสั่งเพิ่มอีก เพราะไม่มีอะไรให้สั่ง

ข้าพเจ้ามองดูเคนอย่างพินิจพิจารณา แล้วเกิดความรู้สึกแบบเดียวกับเวลาเราบังเอิญไปเจอเอาคู่รักเก่าแก่คนแรกเข้าในซ่องโสเภณีฉะนั้น

สิบปีที่จากกันมา เคนไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก หุ่นยังคงสมาร์ทตามเดิม ผิวดำกว่าเก่าใบหน้าและดวงตากร้านกระด้างขึ้นจนเห็นได้ชัดเขาแต่งกายแบบปอน ๆ สวมรองเท้ายาง เสื้อกางเกงเครื่องแบบมีรอย

ปะชุนหลายแห่ง บั้งสิบเอกตรงแขนซ้ายเก่าคร่ำคร่าจนสีขาวของมันออกเหลืองจาง ๆ

เคนบอกออกมาเอง โดยข้าพเจ้าไม่ต้องถาม

“ชาตินี้ทั้งชาติ ผมมันถ้าไม่ได้ดีเสียแล้ว . . .” เขาว่า น้ำเสียงและท่าทางปราศจากความรู้สึก หยุดแทะตีนไก่จนหมด โยนกระดูกทิ้งแล้วจึงพูดต่อ “คงดักดานเป็นสิบเอกอยู่อย่างนี้จนเขาปลดแน่ นี่อายุก็ปาเข้าสี่สิบแล้ว”

“นั่นซี กำลังอยากถามอยากรู้อยู่ทีเดียว” ข้าพเจ้าตอบเสียงนุ่มนวลด้วยความระมัดระวัง “ที่นี่เห็นจะไม่ค่อยมีงาน หรือคนกระทำผิดให้จับกุมกระมัง ถึงยังไม่ได้เป็นจ่ากับเขาสักที ?”

“ตรงข้ามเลยครับ มันเรื่องเกี่ยวกับการจับกุมนั้นแหละ” เขาตอบเสียงและทีท่าคงเหมือนก้อนอิฐก้อนหินตามเดิม “เมื่ออยู่นครบาล ผมมีสถิติการจับกุมปราบปรามเป็นยอดเยี่ยมจนได้รับรางวัลจากมือท่านอธิบดี” เขายิ้มเมื่อเห็นข้าพเจ้าพยักหน้ารับ “มาอยู่ภูธร คืออำเภอนี้ ผมจับกุมปราบปรามไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าตอนอยู่กรุงเทพ ฯ ขอบอกคุณว่า ผมไม่ได้เสียใจหรือทำตัวให้เลวลงเลยในการถูกดีดมาอยู่ที่นี่ ผมยังคงเข้มแข็งในการงาน ยังมีสมรรถภาพ และยังคงเป็นหมู่เคนคนเดิมไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง แต่ . . . การจับกุมที่นี่มันไม่เหมือนกับที่นครบาล”

ในประโยคหลัง น้ำเสียงเขาเฉเชือนไปเล็กน้อย แต่เล็กน้อยเพียงแค่นี้ก็เพียงพอแล้วสำหรับข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจึงนั่งเงียบกริบ ฟังเขาต่อไป

"การจับกุมผู้กระทำผิดกฎหมายที่นี่ ไม่เหมือนกับที่นครบาลเลย" เขาย้ำซ้ำอีก, "มันแตกต่างกันอย่างไรผมเองก็ตอบไม่ได้ ความจริง ผมพยายามค้นคิดคำตอบคำถามนี้มานานนับเป็นปี ๆ แต่นอกจากไม่เข้าใจอะไรแล้ว ดูเหมือนมันกลับเพิ่มความพิศวงงงงวยให้ผมหนักเข้าไปอีก คงจะเป็นเพราะข้อนี้ละกระมังที่ผมไม่ได้เป็นคุณจ่ากับเขาเสียที

"ผมอยากพูด อยากอธิบายให้คุณฟังจริง ๆ เพื่อบางทีคุณอาจแนะนำช่วยเหลือผมได้บ้างแต่ผมก็ไม่รู้ว่าจะเริ่มอย่างใดดี พอคิดค้นหาคำพูด สมองมันก็มืดมิดเหมือนจิ้งหรีดถูกบี้หัวเสียแล้ว มันเป็นปัญหาคล้ายกับเราต้องการศึกษาผู้หญิง แต่ยิ่งดูไป ยิ่งศึกษาไป ปรากฏว่าเราไม่รู้จักผู้หญิงเลย นี่, อุปมาฉันใด อุปมัยฉันนั้น

"ผมขอยกตัวอย่างให้คุณฟังดีกว่า เรื่องมันเกิดหยก ๆ เมื่อวานนี้เอง

"ตอนตีห้าวานนี้ ผู้บังคับกองเรียกผมไปพบ และสั่งให้ผมไปจับตัวชายหนุ่มคนหนึ่งที่ตำบล ซึ่งอยู่ห่างจากอำเภอนี้ไปประมาณยี่สิบกิโลเมตร คุณคงพอนึกภาพออก ขนาดตัวอำเภอแท้ ๆ ยังมีสภาพเป็นเช่นคุณเห็นแล้ว ไอ้ตำบลที่ต้องขี่ม้าขึ้นเขาลงห้วยไปอีกยี่สิบกิโล มันจะกันดารแร้นแค้นและสาหัสสากรรจ์ขนาดไหน เห็นจะไม่ต้องอธิบายดีกว่า

"ผมขี่ม้าไปคนเดียว ไม่มีเพื่อนตำรวจร่วมไปจับกุมด้วยเลยซึ่งผมก็พอใจ เพราะปกติผมเป็นคนชอบทำงานฉายเดี่ยวอยู่แล้ว บางทีการแห่แหนไปจับคนร้ายหลาย ๆ คนมันมักทำให้งานล้มเหลวลงไปบ่อย ๆ แต่จะพูดว่า ผมไม่มีใครร่วมทางไปเลยทีเดียวก็ไม่ถูกนัก ความจริงผมมี

มิตรแท้ที่พร้อมจะตายแทนผมไปด้วยกันอีกถึงหกคน มันคือลูกกระสุนปืน .๓๘ หกนัด ในลูกโม่ปืนตรงเอวขวาของผม

"ชายหนุ่มผู้ที่ผมต้องเดินทางไปจับกุมนี้ กระทำผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมการประกอบโรคศิลปไหนนะครับ? อ๋อ ก็เป็นหมอเถื่อนเที่ยวฉีดยา เที่ยวรักษาชาวบ้านไงเล่า ไอ้หนุ่มคนนี้ แต่ก่อนเป็นเด็กรับใช้ในร้านขายยาแห่งหนึ่งในเมือง มันคงเห็นว่า "อาชีพรับจ้างเป็นขี้ข้าเขาไม่มีทางเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้า เลยคิดเอาดีเอารวยทางลัด ลาออกจากร้านแล้วซื้อเข็มหลอดยาฉีด หูเครื่องฟังและหยูกยานานาชนิด ตั้งตัวเองเป็นนายแพทย์ออกทำการเร่รักษาพยาบาลสรรพโรคให้ราษฎรในตำบลที่กล่าวมา

"ผมจู่โจมเข้าถึงตัวมันขณะกำลังนอนหลับสนิทอยู่บนบ้านครูประชาบาลคนหนึ่ง ได้อุปกรณ์ของกลาง ยาฉีด ยากิน และเครื่องมือทางการแพทย์ครบครัน มันตั้งสำนักอยู่ที่บ้านครูสาวคนนี้เอง อยู่ในใจกลางตำบลติดบ้านกำนันเสียด้วย ท่านกำนันของเราละชอบเป็นเช่นนี้เสมอ ผมเกือบลากคอแกมาโรงพักด้วยอีกคนหนึ่งแล้ว แต่เห็นว่า มันจะกระทบกระเทือนหน่วยราชการด้วยกันเกินไป เลยจำต้องอดใจเฉยไว้เสีย

"ตอนถูกจับ, นายแพทย์นอกกฎหมายหน้าซีดเหมือนไก่ต้ม ส่วนคุณครูสาวแฟนพ่อหมอปล่อยโฮออกมาลั่นบ้าน วิงวอนขอให้ผมปล่อยตัวยอดชายนายหนุ่มของหล่อนเสีย หล่อนคร่ำครวญร่ำไห้กับผมว่า หล่อนกำลังจะแต่งงานกับพ่อหมอ อีกวัน – สองวันข้างหน้านี้ ถ้าพ่อหมอถูกจับไปพิธีการต่าง ๆ ที่ตระเตรียมไว้อย่างมโหฬารก็ต้องล้มเหลวลงหมด หล่อนคง

ได้รับความอับอายดูหน้าเพื่อนและชาวบ้านต่อไปอีกไม่ได้แน่ เมื่อผมปฏิเสธหล่อนก็เซ้าซี้ และในที่สุด ด้วยน้ำตานองหน้าหล่อนถึงกับลงทุนทรุดตัวลงนั่งกราบเท้าผม

"เมินเสียเถอะ ! ไม่เคยมีอาชญากรคนใดสามารถทำให้ผมใจอ่อนได้เลย โดยเฉพาะผู้หญิงด้วยแล้ว ผมต้องใจหินชาติต่อเป็นพิเศษ ก็ไม่เพราะผู้หญิงนี่หรอกหรือ ที่ทำให้บรรดาตำรวจเราฉิบหายมานักต่อนักแล้ว !

"ตัวคุณหมอเถื่อน ทั้ง ๆ ยังหน้าซีดปากสั่น แต่ก็ควบคุมจิตใจตนเองได้เป็นอย่างดี เขาไล่หล่อนให้ออกไปเสียไม่ต้องยุ่ง แต่แม่หญิงไม่ยอม ยิ่งตีโพยตีพายพิลาปคร่ำครวญหนักเข้าไปอีกเขาจึงหันมาทางผมยื่นข้อมือทั้งคู่ออกมาให้สวมกุญแจ และเร่งผมให้พาเขาไปโดยเร็ว ได้ยินเช่นนี้ แม่หญิงโผเข้ากอดตัวคนรักไว้แน่น ดิ้นเท่าใดสะบัดเท่าใด และดึงกันเท่าใดก็ไม่ยอมปล่อย เอาเข้าให้ซี . . .

"กำลังอุตลุดกันนัวอยู่นี่เอง พอดีมีชายคนหนึ่งวิ่งทะเร่อทะร่าขึ้นบันไดมา เขากระหืดกระหอบบอกพ่อหมอหนุ่มโดยไม่ดูตาม้าตาเรือทันทีว่าขอให้หมอรีบไปรักษาลูกชายคนเล็กของเขาที่บ้านเร็ว ๆ หน่อย เด็กกำลังปวดท้องจะขาดใจตายอยู่แล้ว !

มีความงันเงียบอันน่ากลัวเข้าครอบคลุมทั้งบ้าน หมอยืนนิ่งอยู่กับที่ ชายผู้โผล่เข้ามาใหม่นั้นมองตาค้างคาหัวกระไดบ้าน เมื่อเห็นเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นถนัด แม่หญิงผละจากชู้รักถอยหลังจ้องผมอย่างกินเลือดกินเนื้อ ผมเกลียดความเงียบชนิดนี้ มันเป็นความเงียบที่ทำให้ผมสังหรณ์ใจ เป็นความเงียบแบบท้องทะเลอันราบเรียบก่อนมีมรสุมใหญ่

แล้วหมอก็พูดกับผมขึ้นมาก่อนเป็นคนแรก ช้า ๆ สุภาพ และชัดเจน ซึ่งผมยังจำได้ดีทุกคำ เขาพูดว่า

"ผมขอเวลาหมู่สักสอง — สามนาที โปรดกรุณาฟังผมหน่อย และผมจะขอพูดอย่างสั้น ๆ ตรงไปตรงมา คือว่าขณะนี้เรากำลังมีปัญหาเฉพาะหน้าเกิดขึ้น, ลูกชายของบุคคลนี้" เขาชี้มือไปยังชายกลางคน ผู้ยังคงยืนงงคากระไดอยู่คนนั้น "กำลังเจ็บไข้ได้ป่วยด้วยโรคท้อง ทั้งตัวพ่อและตัวเด็กต้องการความช่วยเหลือจากผมด่วน แต่ผมถูกจับกุมเสียแล้ว มันจึงเป็นหน้าที่ของหมู่ที่จะตัดสิน หมู่จะยอมให้ผมไปรักษาเด็กหรือไม่ ผมหมายความว่าให้หมู่คุมตัวผมไปรักษา ถ้ายอมผมและทุกคนที่เกี่ยวข้องกับคนเจ็บรายนี้จะขอบคุณในน้ำใจหมู่อย่างสูงสุด ทว่าหมู่ไม่ยอม มันก็เป็นเรื่องช่วยไม่ได้ แต่โปรดจำไว้ด้วยว่า ที่ผมพูดนี้ ผมไม่ได้ขอร้อง ไม่ได้วิงวอนหมู่ มันอยู่ที่การตัดสินใจของหมู่เองคนเดียว ยอมหรือไม่ยอมเท่านั้นแหละ ทีนี้หมู่จะว่าอย่างไร ?"

"ทำไมไม่ไปตามอนามัยตำบลมารักษาเด็ก" ผมติงออกไปอย่างโง่ ๆ

"คุณพระช่วย ! เขาร้องด้วยความพิศวงสุดขีด แต่มันก็ออกมาจากใจจริง

"หมู่เป็นตำรวจอยู่ที่นี่มาตั้งนาน ไม่รู้หรอกหรือว่า ตำบลเราไม่มีอนามัย ไม่มีหมอ ถ้าชาวบ้านเกิดเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมา เราต้องหามกันใส่เกวียนนำไปรักษายังอำเภอหรือโรงพยาบาลที่จังหวัด กว่าจะถึง ไอ้เกวียนและหนทางนั่นเองมันฆ่าคนไข้เสียก่อนถึงมือหมอ มันฆ่ามานักต่อนักแล้ว

กว่าเก้าสิบเปอร์เซ็นต์ทีเดียวคนไข้ที่ควรจะรอดแต่ต้องตายไปโดยวิธีนี้ และหมู่ยังรู้อีกไหมว่า ผมผู้เป็นหมอเถื่อนเลว ๆ ที่กำลังถูกหมู่ลากคอไปใส่กรงคนนี้แหละ ได้ช่วยรักษาชาวบ้านเหล่านั้นให้รอดมาแล้วเป็นจำนวนเท่าใด! น้ำเสียงประโยคหลังของเขาสั่นปร่า เขานิ่งไปอึดใจเต็ม ๆ จึงว่าต่อไป "แต่หมอที่ถูกต้องตามกฎหมายของที่นี่มีเหมือนกันคือนายผีนายสางอะไรไม่ทราบ แต่งตั้งกันขึ้นมา ให้เป็นแพทย์ประจำตำบล ยินยอมให้มีอำนาจชันสูตรพลิกศพได้เสียด้วย แพทย์ประจำตำบลผู้รักษาโรคโดยวิธีเป่าน้ำมันมนต์หรือปวดหัวก็แอสไพริน เป็นไข้ก็แอสไพริน เป็นบิดก็แอสไพริน แม้แต่โรคผู้หญิงก็แอสไพริน แบบนี้แล้วมันน่าศรัทธาเชื่อถือไหม, หมู่? และถ้าดีจริงแน่จริงทำไมชาวบ้านจึงแห่มาหาผม ทำไมเขาไม่ยอมรับนับถือกฎหมายโดยไปหาหมอที่ถูกต้องตามตัวบทกฎหมายคนนั้น?"

"แต่เสือก็ไม่ใช่หมออยู่ดีนั่นแหละวะ" ผมตะคอกแบบเอาสีข้างเข้าถู ทั้ง ๆ รู้ว่า เขาพูดออกมานั้นมันจริงทั้งหมด, "อั๊วจะเชื่อถือได้อย่างไร ถ้าอั๊วยินยอมพาลื้อไปรักษาเด็กนั่นเข้า เผื่อมันเกิดตายห่าขึ้นมาอั๊วมิมีส่วนร่วมในการฆ่าคนกับลื้อด้วยละหรือ ?"

"นั่นซี, ผมถึงได้ให้หมู่ตัดสินใจเอาเอง" เขาสวนออกมาทันทีเหมือนกัน "สมมุติว่าถ้าเด็กคนนั้นไม่ได้รับการรักษาพยาบาลแล้ว มันก็ต้องตาย กับถ้าสมมุติว่าผมไปรักษามัน ไม่ต้องว่ามันรอดหรอก เอาเป็นว่ามันก็ตายเหมือนกัน สองอย่างนี้หมู่จะเลือกเอาทางไหนไม่รักษาก็ตาย แต่ถ้ารักษา, อาจมีทางรอดหรืออาจตาย หือหมู่ ?"

คราวนี้ผมเป็นฝ่ายองไปบ้าง คารมไอ้เสือนี่สำคัญ!

ชายกลางคนผู้เป็นบิดาเด็กที่เจ็บ, กล่าวเร่งให้หมอและผมรีบไปดูลูกชายเขาเร็ว ๆ เข้า

แม่ครูสาวได้โอกาส เลยพลอยแหกปากตีโพยตีพายขึ้นมาใหม่อีกแล้วด่ากระแนะกระแหนผมตามวิสัยสันดานหญิง!..."

สิบตำรวจเอก เคน กรุงเก่า หยุดเล่าทันที เกิดความโกลาหลอลหม่านขึ้นในร้านอาหาร ที่เราทั้งสองนั่งอยู่!

งูเห่าตัวหนึ่ง ยาวร่วมวา เลื้อยปราดจากหลังร้านเข้ามาใต้โต๊ะที่เรานั่ง เจ้าของร้านเห็นเข้าก่อนเลยรีบเอะอะโวยวายขึ้น ข้าพเจ้าและเคนกระโดดผลุงไปคนละทาง เคนเกือบยิงมันด้วยปืนพกที่เขาชักออกมาอย่างรวดเร็ว ขณะกระโดดหนีเสียแล้ว แต่เขาเกรงว่ากระสุนจะแฉลบถูกคนเข้าเลยช่วยกันไล่ตีและประเคนด้วยก้อนอิฐ พักเดียวมันก็นอนสิ้นลมปราณอยู่ตรงกอกล้วยข้างร้าน

เจ้าของภัตตาคารยิ้มน้อยยิ้มใหญ่ บอกว่าวันนี้โชคดีแท้ แล้วยังคุยอีกว่าจะนำงูตัวนี้ไปแช่เหล้ากินเป็นยาโป๊

เมื่อเหตุการณ์สงบเรียบร้อยลง ข้าพเจ้าจึงขอให้เคนเล่าเรื่องของเขาต่อไป

"มันจบแค่นั้นเอง" เขาตอบง่าย ๆ จุดบุหรี่รวงข้าวสูบหนึ่งมวน แต่เมื่อเห็นข้าพเจ้ายังมองเขา เขาก็เปิปากว่าต่อไป "เหตุผลของไอ้หมอ

เถื่อนนั้นถูกต้องทุกประการ หมู่บ้านนั้นไม่มีหมอไม่มีพยาบาล มีแต่แพทย์ประจำตำบลแก่ ๆ คนหนึ่ง ซึ่งตั้งกันขึ้นมาส่งเดช และรักษาคนไม่ได้ ความหวังของเด็กที่กำลังปวดท้องจึงอยู่ที่ตัวหมอเถื่อนผู้นี้ และเขาจะได้เป็นผู้รักษาพยาบาลหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับการชี้ขาดของผมคนเดียว ผมต้องใช้ความคิดอย่างหนัก ถ้าไม่ได้รับการรักษาเด็กอาจจะตาย หรือได้รับการรักษาเด็กอาจรอดหรือตายเท่ากันเหมือนกัน เมื่อเป็นเช่นนี้ เราก็ให้การรักษาเสียไม่ดีกว่าหรือ ผมเลยชักมีความเห็นคล้อยไปทางพ่อหมอ เอาละเป็นไงเป็นกันซีน่าแล้วผมก็ยอมพาเขาไปจริง ๆ

"เมื่อไปถึงบ้านเด็กที่กำลังร้องเจ็บครวญครางอยู่ พอผมได้เห็นวิธีการรักษาพยาบาลอันแคล่วคล่องว่องไวชำนิชำนาญยิ่งของเขาเข้าแล้ว ผมแทบไม่เชื่อลูกตาเลยว่า นี่หรือคือหมอเถื่อน ? นี่น่ะหรือคืออาชญากรที่กำลังถูกคุมตัวไปรับการลงโทษทัณฑ์ ? เขาลูบคลำตามเนื้อตามตัวเด็กชายอายุสิบเอ็ด – สิบสองขวบนั้น ให้อ้าปาก ให้แลบลิ้น เคาะบริเวณท้อง แล้วเขาก็บอกพ่อเด็กให้ไปเอาเครื่องสวนและกระโถนที่บ้านเขามา ทำการสวนทางทวารเด็ก ไม่ถึงสิบนาที เศษอาหารเก่าและสรรพสิ่งโสโครกทั้งมวลในท้องไส้เด็กก็พุ่งทะลักออกมาหมด จนล้นเต็มกระโถน ส่งกลิ่นเหม็นคลุ้งไปทั่วบ้านทั่วเมืองแทบทนไม่ไหว เด็กหยุดร้องทันที หายปวดท้องเป็นปลิดทิ้ง นอนแขม่ว ๆ ลืมตายิ้มแต้ เขามอบยาเม็ดเล็ก ๆ สีขาวให้พ่อเด็กอีกประมาณสิบเม็ด สั่งให้กินครั้งละสองเม็ดสามเวลา ก่อนอาหาร แล้วบอกว่า พรุ่งนี้ตอนเย็นเด็กจะหายมีกำลังดี

เป็นปกติ จากนั้นเขาจึงหันมาทางผมก้มหัว และยื่นข้อมือออกมาให้ผมสวมกุญแจ!

"ไอ้ระยำ!" เย็นวันนั้นเอง ผมขี่ม้ากลับโรงพักคนเดียว รายงานกับผู้บังคับกองว่า ผมตามจับตัวหมอเถื่อนรายนี้ไม่ได้ ผู้ต้องหารู้ตัวหลบหนีไปเสียก่อนผมไปถึงบ้านมัน ผมบอกไม่ถูกว่าทำไมผมจึงปล่อยเขาเสียหลังจากเขารักษาเด็กคนนั้นแล้ว ทำไมผมจึงกล้าทำสิ่งชั่วร้ายเลวทรามต่อหน้าที่เช่นนี้ ? ตลอดระยะทางกลับกระทั่งไปยืนบั้นน้ำเป็นตัวให้ผู้กองฟัง ความรู้สึกผมปั่นป่วนชุลมุนชุลเก มีทั้งความเสียใจ, ดีใจ, เจ็บใจ, เคียดแค้น, และขมขื่นละอายใจ สลับกันไป ๆ มา ๆ แหละนี่เองคือสิ่งที่ผมได้บอกคุณมาแล้วในตอนต้นว่า การจับกุมผู้กระทำผิดที่นี่ไม่เหมือนกับที่นครบาล มันไม่เหมือนกันอย่างไร และทำไมถึงไม่เหมือน ? ผมเองก็ไม่เข้าใจมาจนบัดนี้ และคงจะไม่เข้าใจอยู่ตลอดไป

"โดยเหตุนี้ละกระมัง ผมจึงไม่ได้เป็นจ่ากับเขาสักที"

อีกครั้ง, สิบตำรวจเอก เคน กรุงเก่า หยุดเล่าที่นี่เขาถุยน้ำลายแล้วผรุสวาทด่าคำหยาบ ๆ ออกมาดัง ๆ หนึ่งคำ

ตอนจากกันบ่ายสามโมงเย็นวันนั้น ขณะข้าพเจ้ายื่นมือออกมาจับมือเคนเพื่ออำลา ข้าพเจ้ารู้สึกอบอุ่นใจขึ้นมาอย่างประหลาดในตัวผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ซอมซ่อผู้นี้ ความอบอุ่นมันแผ่ซ่านไปตามผิวหนังแล้วเจาะลึกลงในสายเลือดจนข้าพเจ้าขนลุกซู่ซ่า ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น ? ข้าพเจ้าเองก็ตอบไม่ได้ และไม่เข้าใจเช่นกัน

ตำรวจภูธรอำเภอ อา! ตำรวจที่หรหดที่สุด ที่น่าสงสารที่สุด, ที่ซื่อเสียจนใคร ๆ เข้าใจว่าเซ่อที่สุด และมีคุณงามความดีอันเงียบ ๆ ลึกซึ้ง เจียมเนื้อเจียมตัว ไม่โอ่อ่าอวดประชาชน เหมือนเออ, เหมือนกับควาย!!

พ.ต.ท. ปกรณ์ บึนเฉลียว

รถด่วนขบวนพิศวาส

วันนี้ – ข้าพเจ้า หลวงพาณิชทรัพย์อนันต์ มีเรื่องมาคุยกับท่านทั้งหลายอีกแล้ว....

นับตั้งแต่ หนังสือพิมพ์ข่าวรายวันฉบับหนึ่งซึ่งชื่อไม่มีความสำคัญและจำเป็นอันใดจะนำมาเอ่ย ณ ที่นี้ ได้ตีพิมพ์บทความยาวเหยียดในหน้าสอง วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๐๕ กล่าวโจมตีข้าพเจ้าอย่างรุนแรง โดยหาว่าข้าพเจ้าเป็นนายทุนหน้าเลือดที่สุดในภาคตะวันออกไกล เห็นแรงงานของเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเป็นวัวเป็นควาย และตั้งหน้าตั้งตากอบโกยทรัพย์สินเข้ากระเป๋า โดยไม่คำนึงถึงคำว่าความเมตตาปรานี ศีลธรรม มนุษยธรรมใด ๆ ทั้งสิ้น หนังสือพิมพ์ฉบับนั้นยังให้สมญานามอันไพเราะแก่ข้าพเจ้าว่า "หนึ่งในสิบพญาปลิงของเมืองหลวง" แทนคำเรียกที่รู้กันทั่วไปว่า "หนึ่งในสิบของมหาเศรษฐีใหญ่" และก็คงจำกันได้อีกว่าข้าพเจ้าได้เขียนเรื่องขึ้นเรื่องหนึ่ง แถลงความจริงต่อท่านทั้งหลายถึงความร่ำรวยของข้าพเจ้าที่ได้และมีมาด้วยความยากลำบากแสนสาหัสเพียงใด ไม่ใช่จู่ ๆ ก็เกิดมีเงินไหลมาเองหรือขูดรีดคดโกงจากท้องประชาชน ซึ่งควรเป็นนิยายในเรื่องอาหรับราตรีมากกว่า อนึ่ง, เรื่องหมิ่นประมาทข้าพเจ้านั้น ข้าพเจ้าก็ได้นำขึ้นฟ้องร้องยังโรงศาลเป็นคดีเสร็จสิ้นไปเรียบร้อยแล้ว ซึ่งศาลก็ได้พิสูจน์ความจริงเป็นอย่างไร อันทุกท่านคงจะ

ประจักษ์แก่ใจดี, จึงมิพักต้องมาบรรยายหรือออกตัวอีกต่อไปให้เสียเวลา — — —

มูลเหตุจูงใจให้ข้าพเจ้าจับปากกาขึ้นมาคุยกับท่านอีกในวันนี้ก็ไม่มีอะไรมาก เมื่อเช้านี้ข้าพเจ้าไปยังหอทะเบียนที่ดิน เพื่อจัดการกับที่ดินแปลงใหญ่แถวพญาไท พอเสร็จออกมาขึ้นรถจะกลับบ้าน ไอ้เบ็นซ์เจ้ากรรมก็ทำพิษพยศเอา สต๊าร์ทไม่ติดทั้ง ๆ ที่ซื้อมันมาใช้ได้ไม่ถึงปีเลยเป็นอันว่าต้องทิ้งให้คนขับไว้ที่นั่นเอง ข้าพเจ้าลองขึ้นรถเมล์กลับบ้านนี่เป็นความรู้สึกครึ้มใจข้อแรก บนรถนั้นข้าพเจ้าพบเด็กหนุ่มคนหนึ่งท่าทางคงเป็นนิสิตมหาวิทยาลัย กำลังนั่งอ่านหนังสือเรื่อง "How Green was my Valley" อยู่ข้าง ๆ วินาทีที่สายตาประสบหนังสือของ ลิวว์ลีนเล่มนั้นเข้า ความครึ้มใจข้อสองก็พุ่งเข้าดวงจิตฉับพลัน เจ้าความครึ้มใจสองข้อนี้แหละที่กระตุ้นให้ข้าพเจ้าเขียนเรื่องนี้ เป็นอย่างไรหรือ ? อ้อ, ก็สภาพบรรยากาศของรถเมล์ที่แออัดยัดเยียดด้วยกลิ่นเหงื่อไคลนั่น เตือนให้ข้าพเจ้านึกถึงชีวิตอันสำบุกสำบันอดมื้อกินมื้อ ในกาลครั้งกระโน้นขึ้นมาได้และเจ้า "How Green was my Valley" เล่มนั้นก็ทำให้ความทรงจำเก่าแก่เรื่องหนึ่งที่ฝังลึกอยู่ในดวงใจคราวัยฉกรรจ์กลับคืนมา มันคือความรักอันร้อนรุนแรง ความพิศวาสอันพลุ่งปะทุอยู่ในอกทั้งสองฝ่ายราวกับไฟนรกก็ไม่ปาน เหตุการณ์นั้นมันเกิดขึ้นบนรถด่วนสายกรุงเทพ ฯ — เชียงใหม่ นาน — นาน ตั้งยี่สิบปีเศษมาแล้วทีเดียว

คนแก่ละก็มักจะเป็นเช่นนี้เสมอ ชอบนั่งคิดถึงแต่ความหลังคราหนุ่มแน่นของตัว คิดแล้วก็ครึ้มใจ ทึกทักเอาเป็นจริงเป็นจังอยู่คนเดียว

ทั้ง ๆ ที่รู้ดีว่ามันไม่มีวันกลับมาได้อีก ขอท่านผู้อ่านอย่าถือสาเลย — — —

เมื่อสะดุดใจนึกถึงความหลังได้เช่นนี้ เจ้าภาพที่ขมุกขมัวหลง ๆ ลืม ๆ ไปแล้วด้วยกาลเวลาเหล่านั้น ก็มาปรากฏเด่นชัดอยู่ตรงหน้า แจ่มกระจ่างและละเอียดลออทุกแง่ทุกมุม มันเป็นภาพที่ทำให้บังเกิดความคึกคักกระปรี้กระเปร่า โศกสลดระทดใจ ทุกข์ทรมานเหนื่อยหน่าย และบางภาพก็มีทั้งความปลื้มใจ, อดสู, ละอายแก่ใจ คลุกคละปะปนสลับกันไป ๆ มา ๆ ข้าพเจ้ายังจำได้ถึงความรู้สึกของตัวเอง ขณะนั้น กรุงเทพ ฯ คือนรกของข้าพเจ้า ร้านซ่อมเครื่องไฟฟ้าของข้าพเจ้าและเพื่อนคนหนึ่งซึ่งลงทุนลงแรงจากหยาดเหงื่อทีละเม็ดตั้งมันขึ้นมา ประสบกาลวินาศจากเศรษฐกิจตกต่ำ เราทั้งสองสิ้นเนื้อประดาตัว เพื่อนรักของข้าพเจ้าคนนั้นทนดูโลกต่อไปไม่ไหว แต่จะให้ถูกควรพูดว่า ทนดูลูกเมียอดตายต่อหน้าต่อตาไม่ไหว เลยเป็นบ้าถูกส่งเข้าโรงพยาบาลไป ส่วนตัวข้าพเจ้าเองหญิงหนึ่งซึ่งให้คำมั่นสัญญาว่า จะรักข้าพเจ้าคนเดียวชั่วนิจนิรันดร ก็บังเอิญเกิดลืมสัญญานั้นเสียสนิท ผละออกไปแต่งงานกับ...ง่า ใครคนหนึ่งจำไม่ได้ เลยเป็นอันว่า นอกจากข้าพเจ้าสิ้นเนื้อสิ้นตัว สิ้นทรัพย์แล้ว ยังสิ้นทุกสิ่งทุกอย่าง มันเลยทำท่าจะตายหรือเป็นบ้าไปตามเพื่อนรักคนนั้นอีกรอมร่อ — — —

แต่มันก็ไม่บ้าและไม่ตาย ความกระดูกเหล็กเวลานั้นทำให้ข้าพเจ้าขอบคุณก๊อกประปาริมถนนเหลือเกินที่ได้มันต่อไส้ไปวันหนึ่ง ๆ ข้าพเจ้าสามารถดื่มมันได้เต็มคราบเมื่อหิวโหย อาบมันได้เต็มที่เมื่อเหนื่อยเมื่อยล้ามันไหลแรงและมีจำนวนมากสนองความต้องการโดยไม่จำกัดทุกเวลา ขนาด

จะเปิดทิ้งนอนแช่ทั้งคืนก็ยังได้ นี่ถ้าเป็นประปาอย่างสมัยนี้ สงสัยว่าข้าพเจ้าคงไม่มีชีวิตอยู่ได้เล่าเรื่องนี้ให้ท่านฟังแน่ ไฟฟ้าริมถนนอีกอย่างหนึ่ง มันก็สว่างไสวส่องลอดเข้าไปในหน้าต่างกระต๊อบของข้าพเจ้า ไม่ต้องนั่งมะงุมมะงาหราในความมืดให้เสียประสาท เพิ่มความหิวโหยหงุดหงิดให้มากเข้า แต่เอาละ... ข้าพเจ้าเปรียบเทียบอย่างนี้ดูออกจะน่ากลัวเป็นอันตรายโดยใช่ที่ใช่ทาง จึงขอสรุปได้คร่าว ๆ ว่าสภาพของข้าพเจ้าเวลานั้นมันไม่ผิดอะไรกับพระเจ้าระเด่นลันไดริม ๆ ถนนเลย...

ข้าพเจ้าเตะฝุ่นอยู่อีกสามเดือนเต็ม ๆ สามเดือนที่ได้พึ่งพาอาศัยเพื่อนคนนั้นนิดคนนี้หน่อยแท้ ๆ ส่วนญาติพี่น้องน่ะหรือ ? อ๋อ. ข้าพเจ้ามีเยอะแยะ แต่ที่ไม่เอ่ยถึงท่านคงเข้าใจ เมื่อพูดถึงเพื่อนมันก็ยากเหลือเกินที่จะนิยามหรือให้คำจำกัดความตายตัวลงไปได้ เจ้ากลึงซึ่งพรรคพวกเรียกกันว่ากระดูกหุ้มเกราะเคยเจียด ๒ สตางค์จาก ๕ สตางค์ของมันให้ข้าพเจ้าตะกรามกินก๋วยจั๊บในขณะเดียว; เจ้าโบว์ซึ่งเคยเกาะหลังข้าพเจ้าเข้าร้านเหล้าทุกเย็น พอเหลือบเห็นข้าพเจ้า ก็รีบผลุนผันเข้าเรือนและสั่งเมียเสียงสั่นเหมือนพบยมบาลให้บอกว่ามันไม่อยู่ นอกจากนี้ยังมีผู้ทำให้ข้าพเจ้าตื่นตันใจ สะเทือนใจ และช้ำใจจนน้ำตาร่วงอีกหลายต่อหลายคน อาทิ เช่น เจ้าองผู้ออกจากคุก, ไอ้เส็งเสียโรงสี, เจ้าส่วยรถเมล์ท่าเตียนนังจิตร์โสเภณีตรอกถั่ว และ — — —ฯลฯ เป็นต้น

บทเรียนเหล่านี้สอนให้ข้าพเจ้ารู้และยึดถือเป็นหลักในการสร้างตัวกาลต่อมาว่า ไม่มีหลักสูตรมหาวิทยาลัยใดในโลกนี้ ที่ร่ำเรียนได้ยากเย็นเท่ามหาวิทยาลัยชีวิต และ ณ มหาวิทยาลัยชีวิตปริญญาบัตรคือความตาย !

เพื่อเป็นการรวบรัด และเพื่อมิให้ท่านต้องมาพลอยสังเวชในชีวิตข้าพเจ้าเมื่อยี่สิบปีก่อนด้วย โดยเฉพาะเพื่อมิให้เรื่องที่ข้าพเจ้ากำลังเล่านี้กลายเป็นเรื่อง **"น้ำตาหลวงพานิช"** ไป ข้าพเจ้าจึงขอวกเข้าประเด็นเลยทีเดียว คือ ในขณะที่ข้าพเจ้ากำลังตะเกียกตะกายช่วยตัวเองแบบไม่ให้ฟ้าถล่มลงมาทับหัว และแผ่นดินไม่ดูดเอาตัวลงไปเสียนี้ ก็มีแสงสว่างวูบหนึ่งผ่านเข้ามาในวงชีวิต แสงสว่างนี้เองที่ช่วยให้รอดจากความวิบัติคราวนั้นไปได้

นี่เป็นอีกข้อหนึ่งที่ข้าพเจ้าจำไว้ — การเชื่อโชคชะตาเป็นเรื่องของคนอ่อนแอ, แต่ทุกคนก็มั่นใจในโชคตัวทั้งนั้น !

มันเป็น จ.ม. ฉบับหนึ่งซึ่งบุรุษไปรษณีย์นำมาส่งให้ที่กระต๊อบของข้าพเจ้า ขณะยื่นและรับ จ.ม. กันนั้น ความแปลกใจต่างบังเกิดขึ้นทั้งสองฝ่าย ข้าพเจ้าแปลกใจที่ จ.ม. นั้นเป็น จ.ม. ธนาณัติลงทะเบียนหลังซองระบุให้ไปรับเงินเสียด้วย มือข้าพเจ้าสั่น แน่ละเงินคือความต้องการยิ่งยวดของข้าพเจ้าขณะนั้น ใครหนอที่เป็นผู้เอื้ออารีเช่นนี้ หรือว่าจะส่งผิดตัว แต่เจ้าอักษรหน้าซองก็เป็นชื่อและนามสกุลของข้าพเจ้าชัด ๆ ข้าพเจ้าพยายามสำรวมกิริยาให้เป็นปกติ แต่มันก็ช่างยากเย็นเหลือเกิน ส่วนอีตาบุรุษไปรษณีย์นั้นแสดงกิริยาแปลกใจตรงข้ามว่าเจ้าคนชื่อเพราะ ๆ ที่จ่าหน้าซองให้ไปรับเงินนั้นจะเป็นคน ๆ เดียวกับข้าพเจ้าแน่ละหรือ ข้าพเจ้าเห็นแกทำท่ายิ้ม ๆ เมื่อหันกลับ, แต่นั่นไม่สำคัญ พอแกกลับไปแล้วข้าพเจ้าก็รีบผลีผลามฉีกซองสีขาวนั้นออกอ่านด้วยกิริยาคล้ายคนวิกลจริตทันที — — —

สำนักงาน "ไม้ไพร" ฟ้าฮ่าม, เชียงใหม่ เพื่อนรัก

ได้รับทราบข่าวความวิบัติร้านไฟฟ้าของเพื่อนแล้ว แต่ยังไม่แน่ใจ กระทั่งมาพบไอ้เจิดเพื่อนเทพศิรินทร์เข้าที่นี่เมื่อ ๒—๓ วันมานี้ มันเล่าความจริงและสภาพของเพื่อนในปัจจุบันให้ฟัง, ทราบหมดแล้ว เห็นใจมากและรู้สึกเสียใจแทนอย่างยิ่ง

กันยังคงทำงานอยู่กับ "คุณพจน์" และกันก็ได้พูดกับคุณพจน์แล้ว มีงานว่างสำหรับเพื่อนหนึ่งตำแหน่ง, เงินดีมาก ได้ส่งค่ารถ ๕๐ บาท มาให้เพื่อนพร้อมนี้ รับเงินแล้วรีบเดินทางมาหากันตาม Address ข้างต้นทันที

ยังจดจำรำลึกถึงเพื่อนเสมอ

เข้ม ขอบธรรมา

ไหมล่ะท่าน ? นี่แหละ, "*เพื่อน*" ซึ่งข้าพเจ้าพูดในตอนต้นว่ายากที่จะนิยามหรือให้คำจำกัดความตายตัวลงไปได้ เข้ม ขอบธรรมา เจ้าของ จ.ม. ฉบับนี้ ข้าพเจ้าเกือบจะลืมมันเสียสนิทแล้ว ตั้งแต่จบแปดเทพศิรินทร์พร้อมกัน เราต่างก็แยกย้ายไปประกอบอาชีพ อีกไม่กี่ปีต่อมา, มันก็โผล่เข้ามาพบข้าพเจ้าที่ร้านค้าเครื่องไฟฟ้า มีท่าทีว่าใกล้จะตายเต็มทน มันเอ่ยปากขอเงินข้าพเจ้าจำนวนหนึ่งด้วยน้ำเสียงไม่สู้มั่นใจนัก เพื่อเป็นค่าเดินทางไปทำงานไม้กับคุณพจน์ คุณพัฒน์ อะไรของมันที่เชียงใหม่นั่นแหละ, ซึ่งขณะนั้นข้าพเจ้าไม่มีความสนใจเลย แต่เพราะเวทนาความหิวโซและสารรูปของมันแท้ ๆ จึงมอบเงินก้อนหนึ่งให้มันไป

ข้าพเจ้ายังไม่ลืมการมองสบตา และมืออันผอมเกร็งของเจ้าเข้มที่สั่นระริกบีบมือข้าพเจ้า บีบแล้วบีบเล่าเมื่อรับเงิน จากนั้นข้าพเจ้าก็ไม่พบกับมันอีกกระทั่งได้รับ จ.ม. และเงินจากมัน บัดนี้ ข้าพเจ้าพึ่งมาเข้าใจความหมายแท้จริงของความรู้สึกเจ้าเข้ม บัดเดี๋ยวนี้เอง โลกมันกลมอย่างนี้นี่เล่า, แต่อย่างไรก็ตาม, เจ้าเงิน ๕๐ บาทก้อนมหึมานี้ก็คือพระโพธิสัตว์ลงมาโปรดข้าพเจ้า ท่านอย่าลืมนะว่าเงิน ๕๐ บาทสมัยคนไทยนุ่งกางเกงแพร และเสื้อคอปิดกระดุมห้าเม็ดเวลานั้นมีค่ายิ่งกว่าเงินพันบาทในปัจจุบันอีก

ข้าพเจ้ารีบผลีผลามเข้ากระต๊อบ แต่งตัว, แล้วกระย่องกระแย่งไปรับเงินที่ที่ทำการไปรษณีย์ทันที และ ณ ที่ทำการไปรษณีย์นั่นเอง ข้าพเจ้าต้องได้รับความลำบากจากการสงสัยของพนักงานจ่ายเงินมากอยู่, แต่มันก็ผ่านไปด้วยดี พอกำเงินสด ๆ ออกมาแล้ว ข้าพเจ้าก็ตัวปลิวเข้าร้านอาหาร สวาปามเสียกระเพาะครากสมกับที่อดอยากมาหลายเวลา เสร็จเรียบร้อยแล้วก็ตรงเข้าร้านตัดผม ทำการสะสางเจ้าเกศาและหนวดเคราอันหมักหมมมานับจำนวนวันไม่ถ้วนออกเสีย แล้วจึงตรงไปที่เวิ้งนาครเขษมเลือกเสื้อนอกแพรฝรั่งเศส กางเกงปั้งลิ้มสีดำ เกือกคัทชูเป็นเงาวับ ประดับองค์เสียหรูหรา จนเจ้าเจ๊กเวิ้งเองยังงงงันแทบไม่เชื่อสายตาว่า เจ้าเงาะผู้เข้ามาในร้านกับพระสังข์ผู้ออกไปจะเป็นคน ๆ เดียวกัน จากนั้นข้าพเจ้าก็ขึ้นรถเจ๊กมานั่งกระดิกเท้าดื่มกาแฟที่หน้าโรงภาพยนตร์เฉลิมกรุงตามองดูผู้หญิงและผู้คนที่ผ่านไปมาอย่างสำราญองค์ ไอ้คนหนุ่มละก็มักเป็นเช่นนี้ทุกคนเทียว ! ดูที่หรือ ? เลือดออกจากหัวมาสด ๆ ร้อน ๆ ยังไม่สำนึกเจียมตน กลับเดาะแต่งตัวเสียราวเจ้าชาย แล้วซ้ำมาวางมาดอยู่ในร้าน

ของพวกผู้ลากมากดี มันช่วยไม่ได้ ! เจ้าสายเลือดและความเรียกร้องรุนแรงในธรรมชาติคนหนุ่มต่างหากบังคับให้เป็นไป — — —

ข้าพเจ้าใช้ความคิดอย่างหนักถึงการที่จะไปทำงานไม้กับเจ้าเข้มยังเชียงใหม่ คำพูดสั้น ๆ ห้วน ๆ ใน จ.ม. ของมันไม่ให้ความกระจ่างแจ้งอะไรเลย. แม้จะงัดขึ้นมาอ่านทวนร่วมร้อยครั้ง แต่ก็พอสันนิษฐานได้ว่าตั้งแต่เจ้าเข้มมาขอเงินข้าพเจ้าไปเชียงใหม่คราวนั้นมาจนบัดนี้เป็นเวลา ๕ ปีแล้ว ตลอดระยะเวลา ๕ ปีที่ทำงานกับนายจ้าง คือ คุณพจน์มันคงได้รับตำแหน่งใหญ่ และความไว้วางใจมากทีเดียว ม่ายเช่นนั้นมันจะส่งเงินตั้ง ๕๐ บาทซึ่งเป็นเงินเดือนครูประชาบาลรวมถึง ๔ เดือนมาให้ข้าพเจ้าอย่างง่ายดายเชียวหรือ อีกประการหนึ่ง มันบอกว่ามันพูดกับคุณพจน์เรื่องฝากข้าพเจ้าเข้าทำงานเรียบร้อยแล้ว ได้เงินเดือนดีเสียด้วยนี่เป็นข้อยืนยันแน่นอนว่าคุณพจน์โปรดปรานมันมากเพียงไร คิดทบไปทวนมาเช่นนี้หลายตลบ ในที่สุดข้าพเจ้าก็ตัดสินใจ, เป็นอันว่าเปิดหมวกให้กับกรุงเทพ ฯ สุดที่รักได้แล้ว, พอกันที, ลองไปเป็นนักเลงป่าซุงดูสักพัก ว่าไม่ได้ปะเหมาะกลับมาอาจมีเงินเข้าฟาดฟันกับร้านไฟฟ้าอีกส่วนกำหนดเดินทาง — — — อ้อ, รถด่วนเชียงใหม่เย็นนี้เลย

พอหมดความลังเลรีรออีกต่อไป ข้าพเจ้าจึงรีบกลับบ้านจัดแจงเก็บข้าวของ ซึ่งที่ถูกควรเรียกว่า เศษข้าวเศษของมากกว่า แล้วก็ปิดประตูตายออกมาจับรถเจ๊กไปสถานีหัวลำโพง ข้าพเจ้าไม่จำเป็นต้องห่วงฝากกระต๊อบไว้กับใคร เพราะว่าหากขโมยคนไหนคิดงัดบ้านข้าพเจ้า, ไอ้ขโมยคนนั้นคงตาบอดและบรมโง่ที่สุด เมื่อมาถึงสถานีรถไฟ ข้าพเจ้า

กิตตั๋วชั้นสองกรุงเทพฯ—เชียงใหม่ ให้เรียบร้อยไว้ชั้นหนึ่งก่อน และจัดการสำรวจทรัพย์ที่เหลืออยู่ให้แน่ใจอีกชั้นหนึ่ง มันยังเป็นจำนวนเงินก้อนมหึมาถนัดใจ สิบเอ็ดบาทถ้วน ๆ ทีเดียวข้าพเจ้าจึงแวะเข้าไปนั่งดื่มเบียร์แช่เย็นในโรงแรมราชธานีเป็นการฆ่าเวลา

ถึงตอนนี้ ต้องขออภัยอธิบายแทรกไว้เสียนิดหน่อยก่อนคือรถด่วนสายเชียงใหม่เมื่อราวยี่สิบปีที่แล้วมีที่นั่งสามชั้น ชั้นหนึ่ง สองและสาม แต่คุณภาพของชั้นมันผิดกับสมัยนี้อย่างลิบลับเหมือนบุหรี่ตรารวงข้าวกับการิค รถชั้นหนึ่งสมัยโน้นจัดเป็นห้องเฉพาะ มีนวมหนังมอรอคโคมีพัดลม ที่ล้างหน้าแปรงฟันเสร็จความสะดวกสบายของคนโดยสารขนาดจะแก้ผ้าอยู่ก็ยังได้ ส่วนชั้นสองเป็นเก้าอี้นวมบุหวายมีที่นอนให้เสร็จเหมือนกัน ชั้นสามเท่านั้นที่เป็นเก้าอี้ธรรมดา แต่ขนาดชั้นสามซึ่งเป็นชั้นต่ำสุดมันก็ไม่โสโครก สกปรก ยุ่งเหยิงเหมือนชั้นหนึ่งในปัจจุบัน ที่ข้าพเจ้าอธิบายเช่นนี้ไม่ใช่ต้องการเปรียบเทียบแคะไค้ สะกิดเกาการรถไฟท่านเล่นหรอก เป็นความสัตย์ แต่เกรงบางท่านอาจสงสัยว่าทำไมในเมื่อข้าพเจ้ากำลังจนตะแหงก ๆ จะตายมิตายแหล่ ไหงดันเดาะไปตีตั๋วรถชั้นสองซึ่งเป็นชั้นขนาดคุณหลวงสมัยนั้นนั่งเล่า หามิได้ข้าพเจ้ามีนิสัยเสียประจำตัวอยู่อย่างหนึ่งเสียร้ายแรงมาก คือ อดนอนตลอดคืนไม่ได้ถ้าข้าพเจ้าไม่ได้นอนคืนเดียว จะมีอาการเป็นไข้ไม่สบายไปหลายวันทีเดียว จึงต้องจำใจเดาะนั่งชั้นสอง ขอให้ท่านรับทราบไว้ด้วย เดี๋ยว-บางท่านผู้ช่างสังเกตสังกาอ่านเรื่องนี้เข้าจะมาร้องตะโกนว่า *"หลวงพานิชฝอยแบบสีหนุอีกแล้ว"*

จวนได้เวลารถด่วนออกรอมร่อ ข้าพเจ้าจึงออกจากโรงแรมราชธานี ความรู้สึกแปลก ๆ ที่จะได้ไปยังแผ่นดินใหม่ไม่เคยพบเห็นประกอบกับฤทธิ์เบียร์ที่ล่อเข้าไปตึง ๆ ครึ้ม ๆ ทำให้ข้าพเจ้าวางมาดอย่างโก้หร่าน ขณะก้าวขึ้นไปบนรถชั้นสอง เขียนมาถึงตอนนี้ ออกรู้สึกกระดากปาก ไม่อยากพูดให้ท่านฟังเลย แต่นั่นละ ไม่อยากเล่า ก็ต้องเล่า เพราะมันเป็นความจริง กล่าวคือ หน้าตาท่าทางของข้าพเจ้าในยามหนุ่มเวลานั้น ถ้าจะเทียบก็คงไม่ไกลกับ ทรอย โดน่าฮิว แห่งฮอลลีวู้ดเท่าใดนัก นี่เอง ที่หัวลำโพงวันนั้น ผู้คนจึงนึกไปว่า ข้าพเจ้าเป็นนักเรียนทุนสกอล่าชิพ ซึ่งสำเร็จจากบริเทนมาสด ๆ ออกเดินทางไปตากอากาศเชียงใหม่ แล้วเวลานั้นไอ้ข้าพเจ้าก็บ้าพอที่จะเต็มใจให้คนเข้าใจผิดเอาปานนี้เสียด้วย— —

ข้าพเจ้าเลือกได้ที่นั่งอันเป็นชัยภูมิที่เหมาะที่สุด สบายที่สุดคือหันหน้าไปทางหัวรถ และใกล้ห้องน้ำห้องส้วม เมื่อเก็บข้าวของทรุดลงนั่งเรียบร้อยแล้ว ข้าพเจ้าจึงกวาดตามองดูรอบ ๆ รถโบกี้ที่ข้าพเจ้านั่งมีคนหรอมแหรมเต็มที ฝรั่งนายหนึ่งไขว่ห้างคาบกล้องอยู่ทางซ้าย หญิงชายชราคู่หนึ่งท่าทางเป็นผู้ดีเต็มตัวนั่งอีกสามที่ถัดไป และสุดประตูแถวเดียวกับข้าพเจ้า เป็นอาเสี่ยขายทองแถวสำเพ็งกำลังสนทนาล้งเล้งฟังไม่ได้ศัพท์กันอยู่ นอกจากนี้ก็ไม่มีใครอีก ข้าพเจ้าจึงหันกลับมา ขณะนี้เองตาบังเอิญเหลือบไปที่ม้านั่งตรงข้าม, ก็เห็นหนังสือเรื่อง "How Green was my Valley" วางอยู่

ข้าพเจ้าขมวดคิ้ว ตามองดูรอบ ๆ ตัวอีกครั้งเพื่อหาเจ้าของ แต่ก็ไม่มีวี่แววจะให้ทราบได้ของฝรั่งคนนั้นหรือ, ไม่ใช่แน่ เพราะบนตักหมอเต็มไปด้วยแม็กกาซินเป็นปึ๊ก ๆ อยู่แล้ว ของหญิงชายคู่นั้น, ดูไม่น่ามีทาง, ถ้าเป็นหนังสือทางพระทางเจ้าก็ว่าไม่ถูก ของอาเสี่ยที่กำลังพ่นราคาขึ้นลงของทองคำ, นั่นยิ่งห่างอีกลิบลับ มันคงเป็นของใครคนหนึ่งลืมทิ้งไว้มากกว่า คิดได้เช่นนี้ข้าพเจ้าก็แน่ใจมองดูหนังสือที่วางตำตาเล่มนั้นอีก เจ้าสีสันอันสวยสะดุดตาของมันประกอบกับใจที่รักอ่านนวนิยายทุกรสทุกภาษา มีเป็นทุนเดิมอยู่แล้วทำให้ข้าพเจ้าหยิบพลิก ๆ อ่านดู ในขณะเดียวกันนั้น, รถด่วนก็เริ่มเคลื่อนที่ออกจากสถานี ———

วูบแรกที่รถเคลื่อน, ใจของข้าพเจ้าก็วาบหวิวตามไปด้วยแต่เพียงเล็กน้อย–เล็กน้อยเหลือเกินแล้วมันก็หายไปโดยเร็วมันเป็นความใจหายครั้งแรกของคนที่กำลังจากผืนแผ่นดิน อันเติบโตมา แผ่นดินซึ่งได้อยู่ และใช้ชีวิตแต่น้อยคุ้มใหญ่แม้จะสร้างความระทมขมขื่นแสนสาหัสปานใดให้ก็อดอาลัยคิดถึงไม่ได้ ข้าพเจ้ารีบหดศีรษะเข้ามา สะกดกลั้นความตื่นตันไว้ในอกเมื่อรถเริ่มวิ่งเร็วเข้า ๆ ห่างพระนครออกไปทุกทีพยายามสำรวมใจอ่านนวนิยายของลิวว์ลีน เล่มนั้นต่อไป และขอบคุณ...เมื่อรถเลยบางซื่อเจ้าลีลาการเขียนและตัวอักษรในหนังสือนั้นก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินจนวางไม่ลง, จนทำให้ลืมทุกอย่างรอบตัวเสียสนิทชั่วครู่ . . .

ข้าพเจ้าจะเพลินไปนานเท่าใดไม่ทราบได้ แต่ต้องสะดุ้งสุดตัวเมื่อได้ยินเสียงกระแอมดัง ๆ ระเบิดที่ริมหู พอเงยหน้าขึ้น ข้าพเจ้าก็เห็นหญิงสาวคนหนึ่งกำลังยืนจังก้าอยู่ เธอมีสีหน้าบึ้งตึงและดวงตาจ้องมองข้าพเจ้า

เขม็ง การมองและท่าทางเช่นนี้ทำให้ข้าพเจ้าไม่แน่ใจว่าเธอประสงค์อะไร จึงเหลียวดูรอบ ๆ ตัวก่อน ก็พอดีเสียงห้วน ๆ สะบัด ๆ ของเธอดังขึ้น

"ฉันขอที่ของฉันแก่คุณเป็นครั้งที่สามแล้ว"

"ง่า, อ้อ . . . ."

"ที่ตรงนี้เป็นของฉันเอง กรุณาบอกหน่อยได้ไหมว่า ฉันมีสิทธิ์นั่งหรือไม่ ?"

นั่นแหละ, ข้าพเจ้าจึงรู้สึกตัว ยิ้มแห้ง ๆ และรีบชักเท้าที่เหยียดออกไปพาดบนเก้าอี้ตรงข้ามกลับโดยเร็ว ยันกายลุกขึ้นจากท่าครึ่งนั่งครึ่งนอน แล้วรีบตอบเธอออกไป

"ขอโทษครับ, ผมกำลังเพลินเลยไม่รู้สึกว่าได้เบียดบังที่ของคุณ" เมื่อเห็นเธอยังยืนเฉยอยู่ ข้าพเจ้าก็รีบพูดต่อ "เชิญซิครับ—ผมต้องขออภัยอีกครั้ง"

ใบหน้าที่บึ้งตึงนั้นยังไม่คลายลง เธอกระแทกตัวลงบนเบาะค่อนข้างแรง วางกระเป๋าถือเดินทางใบเล็ก ๆ ไว้ที่พื้นริมเท้า ตวัดหางตามองข้าพเจ้าอีกครั้งหนึ่ง เมื่อสบสายตา เธอสะบัดหน้ากลับเต็มแรงจนน่ากลัวคอบิด ทำปากขมุบขมิบอะไร ๒—๓ คำฟังไม่ถนัด อากัปกิริยาเช่นนี้ทำให้ข้าพเจ้าฉุนกึกขึ้นมาทันที ที่นั่งก็คืนให้แล้ว ขอโทษก็ขอโทษแล้ว หนอย ยังมาด่าในใจอยู่อีก ก็ใครจะไปตรัสรู้ได้ว่า ที่มันมีเจ้าของเล่าวะ ข้าพเจ้าวางหนังสือลงข้าง ๆ ตัว ยืดอกขึ้นมองดูเธอเต็มตาแต่แล้วพอเห็นเธอถนัดถนี่ ไอ้ความฉุนกึกก็ละลายหายไปดังปลิดทิ้ง !

เป็นคนผิวขาว . . . ขาวจนเรียกได้ว่าขาวโพลน หน้าตาอยู่ในเกณฑ์พอดูได้ แต่เรือนร่างนี่สิร้ายกาจนัก สูงระหง ช่วงไหล่ผายกว้างรับกับหน้าอกที่พุ่งออกมาจนเสื้อแทบปริ เอวคอดกิ่วอย่างไม่น่าเป็นไปได้ตรงข้ามกับตะโพกที่ผายสล้างเหมือนนางม้ารุ่น น่องและขาเรียวงามสมสัดส่วนขาวละเอียดน่าจับต้องลูบไล้ยิ่งนัก แต่เกิดมาข้าพเจ้ายังไม่เคยเห็นหญิงใดมีร่างงามเหมาะเจาะเท่าหญิงคนนี้เลย งามไปตลอดตั้งแต่หัวถึงเท้าจริง ๆ งามจนไม่น่าเชื่อว่าผู้หญิงงามเช่นนี้จะมีในโลก

ข้าพเจ้ากระแอมเบา ๆ ในลำคอ คล้ายมีก้อนบ้าอะไรติดอยู่พยายามข่มใจและไม่ใช้สายตาสำรวจร่างเธออีก ไม่มีประโยชน์อะไรเกิดขึ้น เมื่อหวนนึกถึงสภาพของตัวเองขณะนี้ ความงามและความติดเนื้อพึงใจคงให้แต่ความขื่นขมแก่ข้าพเจ้าในที่สุดเท่านั้น แต่มันก็เป็นไปไม่ได้นาน ไอ้วัยหนุ่มและสายเลือดนั่นเชียวทำให้ตาข้าพเจ้าซุกซนต่อไป ในสมัยหนุ่มของข้าพเจ้าครั้งกระโน้นพวกผู้หญิงยังสวมเสื้อและสะเก็ตมิดชิด ผิดกับสมัยนี้ลิบลับ ฉะนั้นขอให้ท่านลองหลับตานึกภาพดูขนาดเธอนุ่งห่มด้วยอาภรณ์อันซ่อนเร้นที่สุดเช่นนี้แล้ว เธอยังทำให้ผู้ชายเกิดมโนภาพและความรู้สึกวาบหวามได้ ก็ถ้าหากเธอนุ่งน้อยห่มน้อยเช่นสาว ๒๕๑๐ สมัยนี้ รถด่วนขบวนนี้มิระเบิดหรือ ?

ข้าพเจ้าทำเก๊ก วางท่าให้เคร่งขรึมเหมือนนักเรียนนอกทำกันเวลานั้น ง่วนอ่านหนังสือของลิวว์ลินต่อไป แต่ตลอดเวลาดวงตาคงชำเลืองไปตรงข้ามเสมอ ขณะนี้สังเกตดูอารมณ์ของเธอค่อยดีขึ้น ใบหน้าแจ่มใสและดวงตามีประกายวาววับ เธอก้มหน้าก้มตาจัดข้าวของส่วนตัวง่วนอยู่

มีอยู่สองครั้งที่เธอทำให้ข้าพเจ้ากลืนน้ำลายอีก เมื่อเธอก้มลงเปิดปิดกระเป๋าเดินทางที่พื้นรถ และปล่อยให้เสื้อที่สวมหย่อนยานลงจนเห็นฐานของปทุมถันอันขาวเต่งตึงทั้งคู่ถนัดถนี่ ข้าพเจ้าลอบจับตาดูเธอเงียบ ๆ ไม่ให้รู้สึกจนเธอทำธุระเสร็จเรียบร้อยจึงเห็นเธอหันมามองดูม้านั่งข้าง ๆ ตัว แล้วก็เงยหน้าขึ้นขมวดคิ้วเหลียวไปมาคล้ายค้นหาอะไรอีก ในที่สุดก็มาหยุดตรงข้าพเจ้า ฉับพลัน, ดวงตาเธอเบิกกว้างขึ้น ใบหน้าแปรเปลี่ยนเป็นบึ้งขึงอีกทันใด คราวนี้เธออุทานออกมาดัง ๆ ว่า

"อา—หนังสือของฉัน, อยู่นั่นเอง!"

เป็นครั้งที่สองที่ข้าพเจ้าหน้าชา รีบขันกายลุกขึ้นอีก ประกายไฟจากดวงตาของเธอคงไม่ลดละไปจากใบหน้าข้าพเจ้า ข้าพเจ้าพยายามระงับความประหม่าและอับอาย ส่งหนังสือในมือคืนให้เธอ และพูดด้วยน้ำเสียงธรรมดาที่สุดว่า

"ต้องขอโทษคุณอีกแล้ว เห็นมันวางอยู่เฉย ๆ เลยนึกว่าไม่มีเจ้าของ"

เธอเม้มริมฝีปากเข้าหากัน ทรวงอกกระเพื่อมขึ้นลง ดวงตามองดูหนังสือที่ข้าพเจ้ายื่นคืนให้ตรงหน้า เล็กน้อยเท่านั้นที่เธอรีรอ แล้วจึงยื่นมือที่เรียวงามนั้นออกมารับ แต่ข้าพเจ้ารีบหดหนังสือกลับโดยเร็วแล้วพูดสวนออกไปว่า

"ผมขอโทษคุณสองครั้งแล้ว ครั้งแรกเรื่องที่นั่งของคุณ ครั้งที่สองเรื่องหนังสือเล่มนี้ แต่ผมยังไม่ได้รับคำตอบเลย"

เป็นเรื่องแปลกที่คำพูดเอาไม้ไปแหย่เสือแบบนี้ของข้าพเจ้าแทนที่เธอจะระเบิดโทสะสุดขีดออกมาง่าย ๆ เหมือนแรก เธอกลับนิ่งแล้วจ้องหน้าข้าพเจ้าโดยไม่ยอมหลบตา ในที่สุดเธอก็โน้มตัวมาติดข้าพเจ้า... ติดจนได้กลิ่นน้ำหอมอันหอมฟุ้ง, ติดจนเส้นผมบางเส้นของเธอปลิวมาถูกหน้าข้าพเจ้า และ....เธอกระชากหนังสือจากมือข้าพเจ้าที่ไขว้ไว้ข้างหลังคืนไปเต็มแรง — — —

ตั้งแต่นั้นต่อมา เธอก็ไม่เอาใจใส่ต่อข้าพเจ้าอีกเลย ไม่มองหน้าด้วยซ้ำไป จนกระทั่งรถด่วนผ่านอยุธยา...

ข้าพเจ้าก็เช่นกัน, เห็นท่าจะไม่ชอบกลเสียแล้ว เลยไม่เอาใจใส่ต่อเธอบ้าง และพอรถด่วนผ่านอยุธยาข้าพเจ้าก็ผลอยหลับไป...

ข้าพเจ้าเริ่มฝัน เสียงล้อเหล็กที่กระทบรางดังเป็นจังหวะระยะ ๆ เข้าหูไม่ขาด กล่อมจิตสำนึกให้เห็นเป็นรูปตัวเองกำลังเลื่อยไม้อยู่ในป่าสูง. ท่ามกลางคนงาน ซึ่งมีกล้ามเนื้อเป็นมัด ๆ และเหงื่อโซมตัว ถัดออกมา ๕ — ๖ วา, เจ้าเข้มกำลังยืนยิ้มแย้มอยู่กับคุณพจน์ นายใหญ่ผู้ใจดี "คุณพจน์" ในวันนั้นเป็นชายอกสามศอกอายุประมาณ ๔๐ ปี สูงตระหง่านเหมือนยักษ์วัดแจ้ง ท่าทางเอาเป็นเอาตาย แต่หัวเราะก้องป่าตลอดเวลา ทั้งคุณพจน์และเจ้าเข้มเดินตรงมาที่ข้าพเจ้าถามถึงความเหน็ดเหนื่อย ความลำบากในงานใหม่ เมื่อได้รับคำตอบเป็นที่พอใจเจ้าเข้มก็ตบหลังข้าพเจ้าด้วยความรัก ส่วนคุณพจน์กลับหัวเราะหนักเข้าไปอีก คราวนี้เสียงหัวเราะของคุณพจน์ดังสะท้านก้องกังวาลไปทั่วตลอดขุนเขาอันกว้างใหญ่ แล้วสะท้อนกลับออกมาเป็นเสียงคำรณคำราม

คล้ายพายุ ต่อมาจะด้วยเหตุใดไม่ทราบ, คุณพจน์ได้รี่เข้ามาเงื้อมือขวาที่หนาเตอะตะเหมือนขาหมูแฮมขึ้นฟาดลงบนใบหน้าข้าพเจ้าเต็มแรง ข้าพเจ้ากระเด็นตามมือออกไปฟุบอยู่กับพื้นเลือดกบปาก ยังไม่ทันโงเงลุกขึ้น คุณพจน์วิ่งถลาเข้ามายกเท้ากระทืบข้าพเจ้าซ้ำอีกในฝัน ข้าพเจ้าตกใจกลัวจนแทบสิ้นสติร้องเสียงหลง และรีบกลิ้งตัวหลบพัลวัน แต่ก็ไม่พ้นเท้าที่ใหญ่เหมือนช้างของคุณพจน์ฟาดลงบนท่อนขาขวาของข้าพเจ้าเสียงดังสนั่นหวั่นไหว ข้าพเจ้าร้องโอดโอยแล้วดิ้นปั๊ด ๆ ด้วยความเจ็บปวดก็พอดีสะดุ้งสุดตัวตื่นขึ้น --- — —

"เอ้ย, อะไรกัน ?" ข้าพเจ้าเผลอร้องออกมาทั้ง ๆ ที่ยังงัวเงีย

"อะไรกัน !" มีเสียงแหลม ๆ แปร๊ดเข้ารูหูสวนตอบมา แล้วข้าพเจ้าก็เห็นเธอผู้นั่งตรงข้ามผุดขึ้นยืนเท้าสะเอวพูดเสียงสั่นระริกเหมือนลูกระเบิดเวลาจวนแจจะระเบิด, "คุณนอนภาษาอะไรกันอย่างนี้ เอาเท้ามายันท้องฉันทำไม ?"

"หา !" ข้าพเจ้ารีบพรวดพราดลุกขึ้น หูตาสว่างทันใดใบหน้าท่าทางของเธอทำให้ใจตัวเองหายวูบ ไอ้ฝันเจ้ากรรมของข้าพเจ้าทำพิษอีกแล้ว ข้าพเจ้ารีบบอกเธอว่า "ที่นี่จะให้กราบก็ยอมละครับ ผมฝันไปจริง ๆ. ฝันว่าถูกคนกระทืบเลยดิ้นหลบ แล้วคงไปถูกคุณเข้า ขอโทษสักร้อยครั้งเถอะ ไม่มีเจตนาจริง ๆ ครับ

คงจะเป็นเพราะท่าทางอันตกใจ และคำพูดที่แสดงความบริสุทธิ์จริงของข้าพเจ้าแน่ ที่ทำให้เธอกลับลังเลครุ่นคิด เมื่อมั่นใจว่า ข้าพเจ้าไม่มีลูกไม้อันใดแสดงกับเธอแน่แล้ว เธอก็ค่อย ๆ ทรุดลงนั่ง ส่ายหน้าช้า ๆ

อย่างอิดหนาระอาใจ สำรวจดูข้าพเจ้าทั่วตัวเหมือนครูมองเด็กดื้อ แล้ว... คุณพระช่วย! คราวนี้เธอยิ้ม...

"คุณเป็นคนแปลกมากทีเดียว" เธอพึมพำเหมือนรำพึงกับตัว สายตาไม่ลดละไปจากร่างข้าพเจ้า

"จริงครับ นวลอนงค์ก็เคยว่าอย่างนี้"

"แล้วก็ทะลึ่งมากด้วย นวลอนงค์เคยว่าหรือเปล่า ? เธอกระแทกเสียงย้อน

"อืม —," ข้าพเจ้าหัวเราะ, รีบเปลี่ยนเรื่อง "คุณเจ็บมากไหมที่ผมยันถูกเมื่อกี้นี่น่ะ, ไหนขอผมดูหน่อยซิ"

"อ๋อ ไม่ต้อง —" เธอรีบถดร่างเข้าติดพนักเก้าอี้ทันที "ขอให้ฉันหวังว่า. ต่อไปนี้คงได้เพื่อนเดินทางที่เป็นสุภาพบุรุษแท้เสียทีเถอะ..."

"คุณจะไม่ผิดหวังเลยในข้อนั้น อ้าว. นั่นหนังสือที่เป็นเหตุทำให้คุณนึกว่าผมเป็นไอ้กุ๊ยตกอยู่ ไม่เป็นไร ผมขอรับใช้คุณเอง" แล้วข้าพเจ้าก็ก้มลงหยิบ "How Green was my Valley" ที่กระเด็นอยู่บนพื้นรถส่งให้เธออย่างนอบน้อม

"ขอบใจ"

"คุณคงชอบอ่านนวนิยายมากกระมัง โดยเฉพาะเจ้า "How Green was my Valley" เล่มนี้ ?" ข้าพเจ้าชวนคุยต่อ

"ใครบอกคุณ"

"ผมเดาเอา เห็นคุณหวงมากนักนี่"

เธอยิ้มส่ายหน้าช้า ๆ ในลักษณาการที่ทำเช่นนี้น่ารักมากทำให้แลดูเหมือนเด็ก ๆ เธอตอบข้าพเจ้าว่า

"ฉันเฉย ๆ"

ว่าไงนะครับ ?

"เรื่องอ่านเล่นพรรค์นี้, ฉันรู้สึกเฉย ๆ"

"อ้อ, งั้นคงจะชอบเรื่องของ บอค กาชิโอ, เดคาเมรอน หรือม่ายก็จำพวก เลดี้ แชตเตอร์เล่ย์ นั่น"

"คุณพูดบ้า ๆ อีกแล้ว" เธอดุข้าพเจ้า ถ้าขืนทำอย่างนี้บ่อย ๆ คอยดูนะ ฉันจะไม่ยอมพูดกับคุณต่อไปละ"

ดวงตาของเราสบประสานกัน มันจ้อง ๆ และจงใจ! สัญญลักษณ์แห่งความขุ่นข้องหมองหมางหายไปหมดสิ้นแล้ว ความหมายในการมองกันนั้น ก่อให้เกิดประกายไฟวิ่งเข้าสู่หัวใจของสองฝ่ายอย่างรวดเร็ว รุนแรงและกระแทกกระทั้น ยิ่งเสียกว่าขบวนรถด่วนที่ใช้ผี่จักรผ่าไปในความมืดราตรีนี้อีก เป็นนานเธอจึงหลบสายตาของข้าพเจ้าลงกับพื้น แล้วกลับยิ้มอย่างขวยเขิน มีอาการสะเทิ้นอายเมื่อตวัดดวงตาคู่เดิมนี้ขึ้นมาพบกันจ้อง ๆ ใหม่อีก มีคนเคยพูดว่า ดวงตาคือเครื่องหมายของดวงใจ ก็แล้วการเล่นตาเล่า มันคือเครื่องหมายของอะไร...?

ข้าพเจ้ายังไม่ทันตอบคำถามตนเองข้อนี้ ก็พอดีมีเสียงดังก้องโลกเหมือนฟ้าผ่าโครมลงบนรถที่วิ่งสุดผี่จักร วินาทีนั้นร่างของหญิงสาวก็ปลิวกระเด็นมาทับข้าพเจ้าเต็มแรง ตัวข้าพเจ้าหลุดจากที่นั่งกลิ้งขลุก ๆ ไป

แล้วก็หมุนเคว้งเหมือนรถทั้งหลังพลิกขึ้นชั่วไฟทุกดวงดับมืด เสียงคนโดยสารร้องระงมลั่นราวนัดกันขึ้น ศีรษะของข้าพเจ้าฟาดกับของแข็งอย่างหนึ่งเต็มแรงจนหวิว ๆ หน้ามืดมึนงงพร่างพร่า และรู้สึกคล้ายตัวเองกำลังตกลิ่ว ๆ ลงไปในเหวลึก

"อะไรเกิดขึ้นนี่ มืดจริง" ข้าพเจ้าได้ยินเสียงกระซิบแผ่ว ๆ แล้วมีกลิ่นหอมที่จำได้ไม่ลืม กระทบจมูกอยู่ใกล้ ๆ

"ไม่ต้องตกใจ รถตกราง" ข้าพเจ้าใช้มือควานไปรอบ ๆ เมื่อถูกตัวเธอจึงโอบร่างเข้ามาใกล้ "คุณบาดเจ็บบ้างไหม ?"

"ไม่, คุณล่ะ ?" เธอกระซิบตอบ ลมปากคลุ้งอยู่บริเวณใบหน้าข้าพเจ้า

"นิดหน่อย, ดูเหมือนหัวแตก"

"ตายจริง" ในความมืดนั้น ข้าพเจ้ารู้สึกมีมืออันเรียวงามและแสนนุ่มมาลูบอยู่บริเวณศีรษะ, อกอันเต่งตึงของเธอสัมผัสจมูกข้าพเจ้าเบา ๆ—เบา ๆ แต่หวิวหวามเหมือนถูกกระแสไฟฟ้า ข้าพเจ้าลืมความชุลมุนวุ่นวายและเสียงคนรอบ ๆ ไปชั่วขณะหนึ่ง — — —

"อย่า —" เธอพยายามเบี่ยงตัวหลบ, "ฉันกำลังดูแผลให้คุณ, อุ๊ย ..."

"หายแล้ว" ข้าพเจ้ากระซิบตอบ และรั้งร่างระหงได้ส่วนสัดนั้นเข้ามาในวงแขน รู้สึกว่าเธอใช้มือยันอกและดิ้น แต่ก็ไม่แรงนัก ในที่สุดพอถูกข้าพเจ้าจูบหนัก ๆ เข้า เธอก็ยอมซุกร่างแนบอกตัวเริ่มสั่นริก ๆ...

ข้าพเจ้าจำไม่ได้ว่า เราทั้งสองพากันจมอยู่ในท่านั้นท่ามกลางความมืดนานเท่าใด เสียงร้องระงมของคนได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุ เสียงโหวกเหวกโวยวายเรียกหากัน ตลอดจนสรรพความโกลาหลอลหม่านวุ่นวายทั้งหลายเหล่านี้ดูเหมือนจะอยู่ไกลแสนไกลจนเราทั้งสองคนลืมเสียสนิท เราจมอยู่ในความพิศวาสอันดื่มด่ำอันแปลกประหลาดน่าพิศวงไม่น่าเชื่อหรือน่าเป็นไปได้ต่อไป——— ปากต่อปาก, เนื้อต่อเนื้อ, ลมหายใจของเราทั้งคู่พลุ่งร้อนผ่าวและสะท้อนขึ้นลงเป็นระยะ ๆ, มือของเราสองคนลูบไล้กันไปมา และเสียงกระซิบบอกกันแลกันก็แตกพร่า แหบแห้งฟังไม่ได้ความอันใด นานแสนนานจนกระทั่งเราเห็นแสงไฟฉายกราดผ่านหน้าต่างเข้ามาแวบหนึ่ง พร้อมกับมีเสียงการ์ดรถตะโกนบอกให้คนโดยสารลงมารวมกันอยู่ข้างล่าง———

"พอเถอะ, ลงไปกันดีกว่า," เธอผลักข้าพเจ้า เสียงสั่นเป็นห้วง ๆ พร้อมกับใช้มือควานหาเสื้อไปในความมืดรอบ ๆ

"เดี๋ยว, ขอจูบตรงนี้อีกที———"

เขียนมาถึงตอนนี้ ข้าพเจ้าต้องวางปากกาลงถอนหายใจยาว และเผลอยกมือขึ้นคลำริมฝีปากตัวเองโดยไม่ตั้งใจ อา! ความซาบซ่านดื่มด่ำของรสรักที่———แม้จะฉาบฉวย, รวดเร็ว, น่าฉงนสงสัยยิ่งนักในราตรีอุบัติเหตุราตรีนั้น, อย่างน้อยก็ทำให้ข้าพเจ้าลืมไม่ลงไปตลอดชีวิต ภาพของเธอมาปรากฏแจ่มกระจ่างตรงหน้าอีก หน้าอย่างนั้น อกอย่างนั้น และ——ตะโพกโคนขาที่แน่นเปรี๊ยะอย่างนั้น, แม่คุณเอ๋ย มันสยิวแสยงยิ่งกว่าคืน

ได้สัมผัสลูบไล้กับตนเองตั้งร้อยเท่า พันเท่า ข้าพเจ้าบีบมือแน่น ก้มหน้าลงต่ำ แต่พอดวงตาได้สัมผัสกับมือของตนทั้งคู่ มืออันผอมเกร็ง และเหี่ยวแห้งไปแล้วด้วยกาลเวลา ข้าพเจ้าก็ได้สติรู้สึกตัว หลวงพานิชทึกทักเป็นจริงเป็นจังกับความฝันอีกแล้ว

เป็นการแปลกประหลาดข้อหนึ่งอีก, ที่ในคืนนั้นหลังจากเราทั้งสองลงจากรถด่วนตกรางมารวมกับคนโดยสารข้างล่างไม่นานเธอก็หายไป แม้ข้าพเจ้าจะเที่ยวตามหาเธอจนทั่วก็ไม่พบ ดูเธอสาบสูญไปอย่างลึกลับไม่มีร่องรอยเช่นเดียวกับขามา ข้าพเจ้ายืนงงเซ่ออยู่ท่ามกลางเสียงอึงคนึงของผู้คนในสมองปั่นป่วนไปหมด พยายามค้นดูเธออีกแล้วอีกเล่า ถามดะไปทุกคนตั้งแต่ผู้โดยสารจนถึงพนักงานรถไฟ แต่ไม่มีประโยชน์ แม่เทพธิดาของข้าพเจ้าล่องหนไปแล้วอย่างลึกลับจริง ๆ ข้าพเจ้าถึงกับทรุดตัวลงนั่งยกมือขึ้นกุมหัวสิ่งที่เกิดขึ้นนี้มันเป็นความฝันหรือความจริงกันแน่ พอความคิดฟุ้งซ่านหนักเข้า ไอ้ความหวาดกลัวอันบอกไม่ถูกก็เริ่มเข้าครอบงำจิตใจทันที ข้าพเจ้ารีบปัดความคิดนี้ให้พ้นโดยเร็ว ลุกขึ้นเดินไปที่ชาวบ้านใกล้ ๆ ผู้มามุงดูอุบัติเหตุนี้ ถามซื้อเหล้าเลว ๆ ได้หนึ่งขวดแล้วนอนเอกเขนกลงกับพื้นดินดื่มมันไปคิดไปอีก. จนกระทั่งเมาหลับฟุบลงกับขวดในมือ — — —

อีก ๒—๓ วันต่อมา ข้าพเจ้าก็พาตัวเองมาพบเจ้าเข้ม ที่เชียงใหม่ หลังจากเราโหวกเหวกโวยวายกอดรัดกันด้วยความดีใจแล้ว เจ้าเข้มก็พาข้าพเจ้าตรงดิ่งไปพบกับ "คุณพจน์" เจ้านายใหญ่ทันที แม้จะปฏิเสธขอตัวพักผ่อนเตรียมเนื้อเตรียมตัวสักคืน มันก็ไม่ยอม มันบังคับ

ให้ข้าพเจ้าทิ้งกระเป๋าเดินทางไว้กับพื้นเฉลียงสำนักงานนั้นเอง แล้วเดินนำลิ่วขึ้นบันไดชั้นบนไปยังห้องผู้จัดการใหญ่ ผลักบังตาประตูนำหน้าแล้วก็เบี่ยงร่างหลบให้ข้าพเจ้าเข้าไป, พร้อม ๆ กันนั้นเจ้าเข้มก็เอ่ยแนะนำข้าพเจ้ากับคุณพจน์ และขณะเรา——— หมายถึง คุณพจน์กับข้าพเจ้าประสบหน้ากันจัง ๆ เราทั้งคู่ก็ถึงกับตกตะลึงตัวแข็งไปวูบหนึ่ง———

'คุณพจน์' เป็นผู้หญิง, พจนีย์—คือเธอ, เธอนั่นเอง!!

เจ้าเข้มใช้ศอกสะกิดเตือนข้าพเจ้าเบา ๆ เมื่อเห็นข้าพเจ้ายืนโด่เซ่อเป็นไอ้บ้าอยู่เช่นนั้น พอได้สติข้าพเจ้าจึงรีบยกมือไหว้เธออย่างเคอะเขินวินาทีนี้เอง ข้าพเจ้าก็เห็นการเปลี่ยนแปลงที่ไม่คาดคิดคาดฝันว่าจะเป็นไปได้เกิดขึ้น ความเปลี่ยนแปลงของผู้หญิง!

ใบหน้าที่ซีดเผือดลงของพจนีย์! เรือนร่างระหงเต่งตึงที่ผงะไปข้างหลังของพจนีย์! หายวับไปพริบตาเดียว เธอยืดอกขึ้นเชิดองค์อย่างสง่าผ่าผาย ก้มหัวลงรับไหว้ของข้าพเจ้าช้า ๆ เนิบ ๆ ด้วยใบหน้าซื่อเรียบราวพระพุทธรูป แล้วประกายตาอันคมกริบก็สำรวจร่างข้าพเจ้าตั้งแต่หัวถึงเท้า แม่เจ้าคุณเอ๋ย! สายตาคู่นั้นข้าพเจ้ารู้สึกเหมือนมีใครกระแทกมีดอาบยาพิษเข้าหัวใจเต็มแรง มันเป็นสายตาที่คนชั้นสูงมองคนชั้นต่ำสายตาของนายมองดูบ่าว!

ข้าพเจ้าสะเทือนใจอีก แต่เล็กน้อยเหลือเกิน แล้วมันก็หายไปข้าพเจ้าเข้าใจแล้วมันเป็นความสะเทือนใจเช่นเดียวกับคราวรถด่วนพาตัวข้าพเจ้าเคลื่อนออกจากกรุงเทพ ฯ นั่นเอง...

ข้าพเจ้าทำงานเป็นผู้ช่วยเจ้าเข้ม หรือนัยหนึ่ง ลูกจ้างเธออีก ๒ เดือนเต็มจึงลากลับ ตลอดเวลาเหล่านี้เธอไม่เคยพูดหรือชำเลืองมองข้าพเจ้าเลย

นี่คือเรื่องราวอดีตกาลของข้าพเจ้า เรื่องในชีวิตจริงอันเกิดจากความครึ้มใจ เขียนเล่าสู่กันฟังเล่น ๆ เท่านั้น ไม่มีอะไรมาก ท่านอ่านแล้วก็คงลืม ซึ่งก็เป็นการถูกต้อง เพราะวิถีชีวิตที่ยุ่งยากอลเวงทุกวันนี้ย่อมทำให้คนเราไม่มีเวลามาคิดถึงอะไรอีกนอกจากตัวของตัวเอง แต่ลึกลงไปในหัวใจของหลวงพานิช ซึ่งไม่มีผู้รู้เห็นคนนี้ หลวงพานิชไม่เคยลืมอุบัติเหตุบนรถด่วนคืนนั้นเลย และแม้เธอพจนีย์ ขณะนี้จะตายจากไปนานแล้วด้วยไข้มาเลเรียขึ้นสมอง หลวงพานิชก็ยังคงรำลึกถึงเธอเสมอมิรู้วาย และพร้อมอยู่ทุกเมื่อที่จะพบกับเธออีกบนรถด่วนขบวนพิศวาส ในโลกหน้า!!

พ.ต.ท ปกรณ์ ปิ่นเฉลียว

พิมพ์ที่โรงพิมพ์แพร่การช่าง ถนนเฟื่องนคร นครหลวงกรุงเทพธนบุรี
นายอำพัน ฉายางกูร ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา ๒๕๑๕